naţional pentru unii înseamnă adesea o catastrofă pentru alţii? Dacă cele câteva catastrofe naţionale pe care le-am trăit ne-au făcut să fim mai înţelepţi, această înţelepciune este de fapt scepticismul sănătos cu care bulgarul priveşte la orice perspectivă legată de vreo aspiraţie la măreţia trecută, indiferent cât de atrăgător ar fi ea prezentată.

Renaşterea geopoliticii însă nu poate fi explicată în exclusivitate prin intenţiile egoiste şi hegemoniste ale statelor balcanice. Situaţia instabilă din Balcani şi dezmembrarea Iugoslaviei nici pe departe nu epuizează problema. De fapt, motivul probabil este vacuumul strategic creat după destrămarea Tratatului de la Varşovia şi retragerea geopolitică şi militar-strategică a imperiului sovietic şi a urmaşilor lui din zona balcanică. Dorinţa de umplere a acestui vacuum a generat şi mulţimea de proiecte geopolitice iar reţinerea de care, din diverse motive, încă dau dovadă şi Comunitatea Europeană şi NATO oferă posibilitatea dezlănţuirii fanteziei geopolitice. In spatele ei stau însă interese concrete, reprezentând un larg diapazon - de la aspiraţia de supremaţie în Balcani şi afirmarea unei noi puteri regionale până la ambiţii imperiale, dar pentru care, în prezent, nu se mai recurge la argumentele ideologiei comuniste, ci se ascund sub masca panslavismului, pravoslavismului şi chiar a culturii bizantine. Astfel de ambiţii şi aspiraţii vor dobândi contururi tot mai ameninţătoare atât timp cât CSCE, Comunitatea Europeană şi NATO nu vor întreprinde paşi proprii pentru lichidarea vacuumului existent prin includerea Balcanilor într-un viitor sistem general-european de securitate.

Tensiunea geopolitică în regiunea Balcanilor este un proces care nu poate fi oprit sau dat înapoi. Important este însă ca acest proces să aibă parametri previzibili, să fie dirijat de comunitatea internaţională pentru a duce, în final, la crearea unui sistem de securitate care să garanteze trainic pacea, stabilitatea şi democraţia, să creeze condiţiile necesare pentru o dezvoltare economică normală şi să pregătească aderarea peninsulei noastre la Europa unită. Un scop deosebit de greu de realizat, mai cu seamă având în vedere situaţia actuală, dar absolut necesar.

(Emil Mincev, "OTECESTVEN VESTNIK" nr.14179/1993)

Manifestaţii la Bonn împotriva limitării dreptului de azil în Germania

Intre 8 000 şi 10 000 de manifestanţi, potrivit surselor poliţiei, au blocat marţi dimineaţa cartierul guvernamental de la Bonn, cu scopul de a împiedica o dezbatere-maraton în Bundestag în legătură cu restrângerea dreptului la azil, ce urmează să fie votată de Camera Deputaţilor a parlamentului german. Cei mai mulţi deputaţi au fost nevoiţi să folosească elicoptere sau vaporaşe pentru a ajunge în parlament, a informat o sursă de la faţa locului. Purtătorul de cuvânt al poliţiei de la Bonn, Harry Kolbe, a declarat că s-au înregistrat puţine incidente.

Deputatul Peter Blesser (Uniunea Creştin-Democrată, UCD, de guvernământ) a declarat că a fost lovit în faţă la un baraj al autonomiştilor (extremişti de stânga şi anarhişti). Pietre şi ouă au fost aruncate asupra maşinilor poliţiei. Potrivit purtătorului de cuvânt, aproximativ 2 000- 3 000 de autonomişti, unii cu feţele acoperite, au venit din toată Germania. Manifestanţii au instalat în dimineaţa zilei de marţi baraje şi au organizat ocuparea unor porţiuni ale arterei principale a oraşului, care traversează cartierul guvernamental, încercuit complet de poliţişti şi transformat într-o adevărată fortăreaţă, cu bariere şi rulouri de sârmă ghimpată. Poliţia a mobilizat între 3 000 şi 4 000 de oameni, sprijiniţi şi de poliţia de frontieră, deoarece autorităţile s-au temut de izbucnirea unor violenţe. Începerea manifestaţiilor, reunite la apelul unor asociaţii creştine, a provocat numeroase gâtuiri ale circulaţiei la Bonn, accesul spre centru fiind în întregime blocat pentru a evita provocarea de ciocniri.

Un ordin religios ecumenic a reuşit în dimineaţa zilei de marţi să reunească aproximativ 2 000 de persoane. Se puteau citi lozinci ca: "Suntem împotriva repetării istoriei!"

În Bundestag, liderul grupului parlamentar UCD/UCS, Wolfgang Schaeuble, a apreciat că reforma cu privire la limitarea dreptului la azil "serveşte păcii interne şi vieţii în comun", subliniind că este falsă afirmaţia că dezbaterea va determina o suprimare a dreptului de azil în Germania.

La rândul său, preşedintele grupului social-democrat (PSD, de opoziţie), Hans-Ulrich Klose, s-a erijat în avocatul oraşelor, care "nu mai reuşesc să facă faţă" celor aproximativ 440 000 de solicitanţi de azil înregistraţi în 1992 în întreaga Germanie. "Oamenii au impresia că viitoarele lor condiţii de viaţă se vor deteriora şi se simt ameninţaţi", a avertizat el.

Într-un interviu apărut în ziarul berlinez "Tageszeitung", preşedintele Consiliului Central al Evreilor din Germania, Ignatz Bubis, şi-a exprimat "regretul faţă de modificarea legii", apreciind că ar fi fost suficient să se întărească mijloacele tehnice administrative. "Am fi putut foarte simplu să sporim numărul persoanelor ce se ocupă de dosare pentru că să nu fie nevoie de cinci sau de şase ani, ca până acum, pentru soluţionarea cererilor", a spus el.

Reforma, care a fost negociată de coaliţia guvernamentală cu PSD, prevede că refugiaţii care au tranzitat o ţară a CEE sau o ţară vecină în care se respectă drepturile omului nu vor mai putea solicita drept de azil în Germania. Refugiaţii originari din ţările ce figurează pe o listă stabilită de parlament vor avea drept la o singură procedură, foarte accelerată.

(AFP)

PUNCTE de vedere

ANTHONY SUMMERS

CONSPIRAȚIA.

Cine l-a ucis pe președintele KENNEDY ? 2

Cine a fost Lee Harvey Oswald?

Lee Oswald, arată Summers, "a fost o enigmă pentru toţi, atât pentru autorităţile din Texas care l-au arestat şi investigat, cât şi pentru membrii comisiei Warren care nu au reuşit să desluşească motivul crimei. <<Nimeni nu va şti niciodată ce a avut în minte Oswald în săptămâna dinaintea zilei de 22 noiembrie 1963 >>, se scrie în raportul care aminteşte ipoteza neconvingătoare de ostilitate faţă de mediu şi << ura faţă de societatea americană>>. Nu s-a sugerat niciodată în mod serios că presupusul asasin ar fi fost nebun şi nici nu existau dovezi de dezechilibru mintal. In 1979, Comitetul pentru Asasinări al Congresului vorbea despre "<<concepţia lui Oswald privind acţiunea politică, cu rădăcini în propria sa viziune ideologică denaturată despre el însuşi şi lumea din jurul său>> Comitetul a recunoscut că a ales această explicaţie<<din lipsa altor dovezi concludente>>, o frază care sugerează că această motivaţie a fost concepută înaintea dovezilor ştiinţifice privind existenţa mai multor asasini. Totuşi, Comitetul, deşi s-a îndepărtat de concluziile oficiale anterioare, nu a avut curajul să declare că, în ce-l priveşte pe Oswald, ar fi fost vorba de o înscenare. In spatele lui Oswald, Comitetul presupunea personaje sinistre de dreapta - Mafia sau anticastriştii, dar a evitat să explice cum se potrivea această teorie cu poziţiile de stânga ale lui Oswald şi a respins posibilitatea că, tocmai din cauza acestei poziţii - ar fi fost foarte potrivit pentru o înscenare". In orice caz, afirmă în continuare autorul,"impresia investigatorilor de la poliţie după prinderea şi interogarea presupusului asasin era că Oswald îl simpatiza pe preşedintele Kennedy". Această impresie i-a fost confirmată autorului de numeroşi martori.

In momentul arestării, arată Summers, Oswald a strigat "Sunt o victimă" şi apoi a tăcut. Nici măcar fratelui său nu i-a declarat nimic decât "Nu trage concluzii după aşa-zisele dovezi". Oricum, nimeni nu a putut fi sigur de motivaţiile lui Oswald. Singura sugestie, afirmă autorul, a fost făcută de preşedintele Johnson care, în cadrul unui interviu acordat în 1969 postului de televiziune CBS, a sugerat existenţa unor legături ale lui Oswald "care ar trebui examinate cu mai mare atenţie". Apoi, Johnson, având impresia că a spus prea mult, a rugat CBS ca din "motive de securitate naţională" să elimine pasajul din interviu, ceea ce s-a şi făcut, până în 1975.

Summers arată în continuare, pe baza unor exemplificări, că CIA şi FBI nu au pus la dispoziţia celor două comisii numeroase dosare şi însemnări cu privire la Oswald, mai mult au negat că ar dispune de ele (deşi pe parcurs s-a dovedit că ele existaseră). In cazul unor persoane care s-au interesat de Oswald înaintea asasinării, au răspuns că din punctul lor de vedere nu prezintă nici un risc. De asemenea, relevă autorul, nu a fost clarificat nici rolul Marinei Oswald, soţia adusă din Rusia de către acesta, eventualele ei legături cu KGB-ul, deşi au existat presupuneri şi indicii în acest sens. Nu au fost puse la dispoziţia investigatorilor o serie de înregistrări privind convorbiri telefonice dinaintea şi imediat după asasinarea preşedintelui, fie ale lui Oswald, fie ale unor personaje dubioase cu care fusese în legătură directă sau indirectă. S-a dovedit că serviciile secrete ale armatei dis-

Oswald fotografiat cu arma crimei

puneau de un dosar asupra lui Oswald cu mult înainte de asasinat, ele oferind date FBI-ului la o oră după arestarea acestuia. Când Comitetul pentru Asasinate a cerut acest dosar, a primit răspunsul că a fost distrus, tot aşa cum şi Pentagonul şi-a distrus dosarul despre asasinarea lui Kennedy.

Toate acestea, arată Summers, i-au făcut pe mulţi să presupună implicarea agenţiilor secrete americane în dispariţia preşedintelui Kennedy. El citează concluziile raportului comitetului Congresului în care se arată că nici serviciile secrete, nici FBI, nici CIA nu au fost implicate ca organizaţie. In această înşiruire nu este menţionată armata. Pe de altă parte, scrie Summers, Comitetul a apreciat că există dovezi care arată că membri individuali ai agenţiilor menţionate ar fi putut să fie asociaţi în secret cu Oswald şi chiar să fi jucat un rol în asasinat.

Un revoltat sau o marionetă?

Prezentând biografia lui Oswald, autorul se ocupă de perioada în care a servit în marina americană. Acesta a urmat aici cursuri de radar şi controlul traficului aerian, a obţinut rezultate foarte bune şi s-a calificat ca operator de aviaţie în probleme electronice, fiind trimis în post în străinătate, la Escadronul unu de control aerian al marinei, cu baza la Atsugi, în Japonia. In 1957, când Oswald se afla acolo, Atsugi era locul de unde porneau în misiune faimoasele avioane de spionaj U-2. Aici, conchide autorul, Oswald şi-a făcut intrarea în lumea secretelor militare. A asistat la plecările acestor avioane în misiune şi se pare că era fascinat de ele, plimbându-se prin bază şi încercând să facă fotografii. De asemenea, se presupune că Atsugi ar fi adăpostit şi arme nucleare deşi exista un acord americano-japonez care interzicea prezenţa armelor nucleare la bazele americane din Japonia. Se pare însă că americanii ar fi încălcat acest acord.

Oswald a fost deosebit de nefericit când unitatea în care servea a fost transferată în Filipine. A încercat chiar să se automutileze pentru a nu pleca de la bază, fiind chiar condamnat. Era un singuratic, fără prieteni americani, făcându-şi cunoştinţe printre japonezi, scrie Summers. In 1958, a plecat cu unitatea în Taiwan, a revenit la Atsugi, unde a avut o prietenă euroasiatică, se pare că jumătate rusoaică. După terminarea stagiului în străinătate, la baza El Tore din Santa Ana-California, Oswald începe să înveţe ruseşte şi se înscrie la un examen al marinei pentru limba rusă vorbită şi scrisă. Nu reuşeşte, dar s-a văzut că cunoaşte elementele de bază ale limbii. A continuat să citească în ruseşte, s-a abonat la reviste ruseşti, îşi cumpăra discuri în această limbă. Unii colegi i se adresau în glumă "tovarăşe Oswaldskovici".

Oswald şi-a manifestat interesul şi faţă de ideologia socialistă şi politica sovietică, afirmând unor prieteni că comunismul este "cel mai bun sistem din lume". De asemenea, şi- a exprimat simpatia faţă de Castro şi revoluţia cubaneză şi, potrivit declaraţiei unui coleg de la marină, ar fi luat contact şi cu ambasada cubaneză. In 1959, părăseşte marina, face o cerere de înscriere la Colegiul Albert Schwitzer din Elveţia pentru a studia filosofia şi, în acelaşi timp, cere eliberarea unui paşaport cu scopul de a vizita Rusia şi Cuba. Este eliberat din marină, primeşte în scurt timp paşaportul şi revine în Texas, locul său de origine. Pleacă apoi şi călătoreşte în Europa, respectiv în Uniunea Sovietică via Marea Britanie şi Finlanda. Obţine la Helsinki, în două zile, viza sovietică, de turist pentru şase zile, ceea ce a făcut pe mulţi să creadă că sovieticii îl aşteptau , deoarece, în mod obişnuit, eliberarea unei vize sovietice dura între cinci şi 15 zile. După două săptămâni în care a avut o serie de contacte cu oficialităţile sovietice, Oswald s-a prezentat la Ambasada americană de la Moscova, a declarat că vrea să renunţe la cetăţenia americană şi să rămână în Uniunea Sovietică. Le-a mai spus celor de la ambasadă că "nesilit de nimeni le-a comunicat oficialităţilor sovietice că le va furniza toate informaţiile de care dispune în legătură cu marina şi specialitatea lui - radarul". La prima vedere, scrie Summers, părea un transfug real, dar o oficialitate consulară i-a declarat mai târziu autorului că acest comportament i s-a părut nefiresc şi că avea impresia că înainte de a face pasul, Oswald a fost în contact cu persoane care l-au ghidat şi l-au încurajat. Concluzia cea mai simplă ar fi fost contactul cu agenţi comunişti din Japonia şi SUA şi faptul că a făcut pasul la cererea acestora. După asasinat, s-a spus că Oswald ar fi declarat că a cunoscut la Tokio o serie de comunişti. Dar cel care a furnizat aceste informaţii s-a dovedit că avea legături cu serviciile de spionaj americane. Ciudat a fost şi faptul că în perioada serviciului său militar nimeni nu s-a sinchisit de simpatiile sale deschise faţă de comunism, sovietici şi cubanezi. De asemenea, unele indicii arată că în timpul serviciului Oswald ar fi avut acces la documente secrete pe când colegii lui nu aveau acces decât la cele confidenţiale; au existat şi perioade în care Oswald lipsea de la unitate, fiind în tratament la spital, motiv folosit adesea de serviciile de spionaj pentru a face instrucţie secretă unui viitor spion.

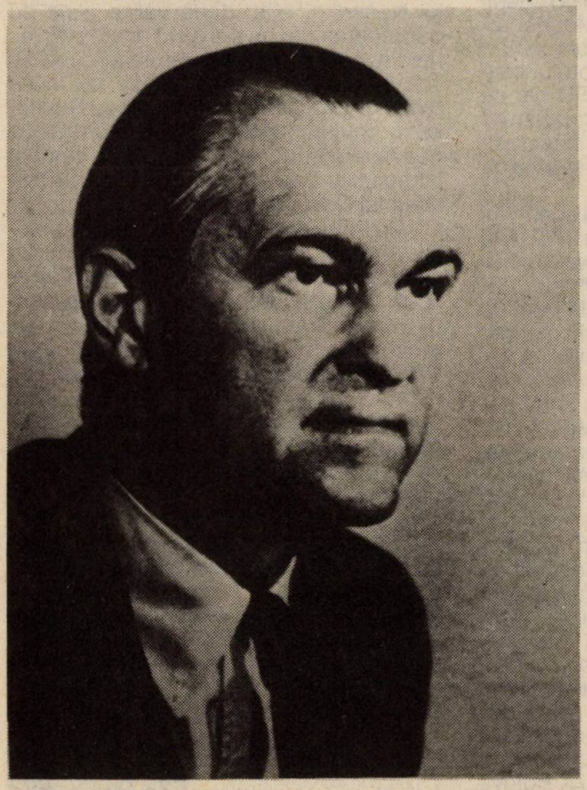

Richard Helms, director adjunct al CIA în acea vreme

Sursele financiare ale lui Oswald în această perioadă sunt de asemenea neclare. Nu se ştie de unde a avut el fonduri pentru a călători în Uniunea Sovietică şi din ce a trăit după ce s- a întors de-acolo.

După asasinarea preşedintelui Kennedy, Marguerite, mama lui Oswald, a declarat că este convinsă de faptul că fiul său a fost "un agent secret al guvernului american". In 1978, un fost angajat al CIA de la Tokio, James Wilcott, a declarat, de asemenea, în faţa Comitetului pentru Asasinate al Congresului că Oswald "ar fi fost recrutat de CIA, de la militari pentru scopul expres de a deveni agent dublu, trimis în URSS" şi că a aflat despre acest lucru puţin timp după asasinarea preşedintelui de la un alt ofiţer CIA. Afirmaţiile lui nu s-au confirmat, nefiind susţinute de alte date. Bineînţeles, CIA a negat întotdeauna că ar fi avut vreo legătură cu Oswald. O serie de directori ai CIA, inclusiv Richard Helms care în acea perioadă a fost director adjunct pentru planificare şi responsabil pentru activităţile CIA implicând agenţii şi informatorii, au jurat că CIA nu dispune de nici un fel de materiale care să ateste vreo legătură a CIA cu Oswald. Mai târziu, afirmaţiile conducerii agenţiei, inclusiv ale lui Helms, legate de întreg cercul de probleme privind asasinatul s- au dovedit a fi inexacte şi nesincere. CIA a recunoscut că dispune de un dosar - "201" despre Oswald, dar aceasta nu a însemnat în mod automat că ar fi fost agent... dar nici că nu ar fi fost. Acest dosar, cuprinzând 1196 documente despre Oswald nu a fost nici până acum dat publicităţii.

Totuşi, mulţi factori implicaţi în activitatea de spionaj nu au negat posibilitatea ca Oswald să fi avut relaţii dacă nu oficial cu una din agenţiile de informaţii americane, cel puţin cu persoane lucrând la aceste agenţii. Pe de altă parte, deşi între

CONSPIRAȚIA.

diferitele agenţii existau strânse legături, în pofida unei coordonări a activităţii lor de spionaj de către CIA, au existat iniţiative individuale ale unora dintre ele, în special ale unor agenţii militare vizând culegerea de informaţii. In acest sens, Summers redă o discuţie cu fostul agent al CIA, Victor Marchetti, care i-a prezentat o iniţiativă a Oficiului de spionaj naval de "a trimite tineri, părând deziluzionaţi de modul de viaţă american, în Uniunea Sovietică şi Europa de est cu scopul bine determinat de a fi contactaţi acolo de sovietici şi transformaţi fie în agenţi dubli dacă există bănuiala că ar fi agenţi americani, fie recrutaţi ca agenţi ai KGB. Aceşti tineri au fost pregătiţi la diferite baze navale americane din SUA şi din străinătate".

A fost oare Oswald recrutat de KGB?

Mai mult ca sigur, scrie autorul, că în primele zile petrecute ca transfug, Oswald a fost de repetate ori interogat de KGB care dorea nu numai informaţiile utile pe care le putea furniza Oswald dar şi să-şi dea seama care era rolul real al lui Oswald - fapt care nu a fost elucidat nici până astăzi; a fost într-adevăr un transfug adevărat care le-a împărtăşit ceea ce ştia din experienţa lui militară sau un instrument, poate neştiutor, al spionajului american?"

Oricum sovieticii au decis să-l îndepărteze din Moscova şi, în ianuarie 1960, după ce i s-au dat un buletin de identitate şi 500 de ruble din partea "Crucii Roşii", a fost trimis la Minsk, unde a început să ducă o viaţă deosebit de luxoasă, cel puţin după standardele sovietice: un apartament spaţios central, complet mobilat, un serviciu bine retribuit la fabrica de radio şi televiziune. Crucea Roşie continuă să-i furnizeze ajutor bănesc şi Oswald are atâţia bani încât nu ştie ce să facă cu ei.

La mijlocul lunii martie 1961, face cunoştinţă cu Marina, viitoarea lui soţie. Ea nu-şi aminteşte cine l-a prezentat dar îşi aminteşte că Oswald vorbea atât de bine ruseşte, deşi cu accent, încât mai întâi a crezut că provine dintr-o altă republică sovietică. Scurt timp după aceea, la 30 aprilie s-au căsătorit. O lună după căsătorie, Oswald a declarat că vrea să se reîntoarcă în SUA. După ce a intrat în corespondenţă cu Ambasada SUA, Oswald şi-a recăpătat paşaportul lăsat acolo. La rândul său, Marina nu a întâmpinat prea mari dificultăţi din partea sovieticilor. In februarie 1962 naşte o fetiţă şi la 2 iunie întreaga familie părăseşte Uniunea Sovietică.

Summers pune în discuţie personajul Marinei care, potrivit unor date, s-a căsătorit şi a plecat din URSS cu documente false, şi ar fi avut rude în Ministerul sovietic al Securităţii. Comisia Warren a fost îngrijorată şi de faptul, scrie în continuare autorul, că autorităţile sovietice au permis atât de uşor plecarea Marinei. Venind în SUA, Marina a continuat să menţină relaţii cu oficiul consular al Uniunii Sovietice, membrii acestuia fiind agenţi sovietici. Din corespondenţa Marinei reieşea că cunoştea familii ai căror membri lucrau la KGB. Concluzia autorului este că Marina nu a fost agent al KGB dar că a fost "îndreptată" către Oswald pentru a afla adevăratele lui intenţii şi că este posibil ca Marina nici să nu-şi fi dat seama că este folosită în acest sens.

Marina Oswald

Summers relevă declaraţiile agentului KGB, Iuri Nosenko, care a fugit în SUA şi care s-a ocupat de cazul Oswald când acesta a sosit în URSS. Potrivit lui, KGB nu ştia nimic despre Oswald la venirea acestuia, nici măcar că a servit în marină. L-a considerat oarecum dezechilibrat. Nimeni nu s-a interesat de informaţiile militare pe care le-ar fi putut oferi şi nu s-a gândit să-l folosească drept agent. Nu KGB ci un alt departament guvernamental l-a trimis la Minsk, KGB fiind doar însărcinat să-l supravegheze pe Oswald să vadă dacă nu cumva este agent american. Dar interesul conducerii KGB pentru Oswald a fost practic nul, a declarat Nosenko şi de aceea nici nu s-a opus să se întoarcă în SUA împreună cu Marina pe care ofiţerul sovietic o considera proastă. Când Oswald a cerut din nou viză în URSS, a fost refuzat. După asasinarea preşedintelui Kennedy, KGB a reluat dosarul Oswald pentru a vedea contactele şi activitatea acestuia în URSS. Dosarul lui a fost trimis de la Minsk la Moscova. Potrivit

James Hosty, agentul FBI care l-a investigat pe Oswald în 1963. După asasinat i s-a ordonat să distrugă dovezile

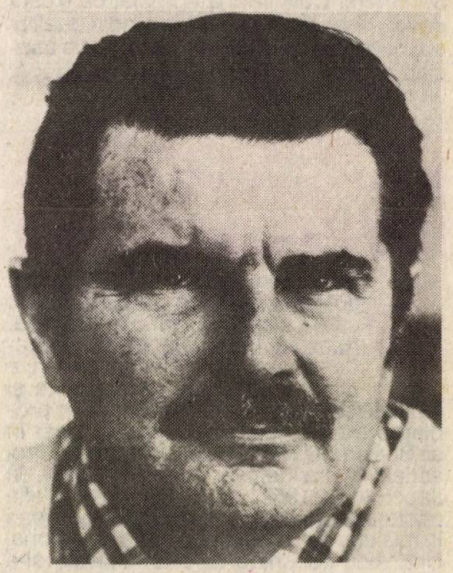

lui Nosenko, erau două valize pline cu documente dar nu s-a găsit nimic incriminatoriu care să ateste legătura lui cu KGB. Totuşi, pe parcurs, s-a văzut că multe dintre declaraţiile şi dezvăluirile lui Nosenko în privinţă altor aspecte s-au dovedit neadevărate, ceea ce a pus sub semnul întrebării şi cele afirmate despre nerecrutarea lui Oswald.

Cu toate acestea, nici un analist credibil, nici o comisie de investigaţie nu au acceptat niciodată ideea implicării sovieticilor în asasinarea preşedintelui Kennedy, arată Summers. "Nu există nici un motiv care să lase să se presupună că URSS s-ar fi gândit vreodată la o astfel de nebunie, iar eliminarea preşedintelui Kennedy nu ar fi servit în nici un caz scopurilor politice sovietice". Totuşi, este absurd să se creadă că KGB să nu se fi interesat de un american care a servit în marină, mai ales de cineva care putea furniza informaţii despre avioanele de spionaj U-2 pe care sovieticii le-au doborât în timpul zborului deasupra teritoriului sovietic. Probabil că, dorind să ascundă informaţiile obţinute în legătură cu avionul, sovieticii au decis să nu recunoască nici un fel de legătură sau interes faţă de Oswald. **(Va urma)**

Prezentarea şi traducerea
Eva Galambos

Pedeapsă sporită la recurs

Dorel Badea, Buzău. Recursul înaintat de văduva dictatorului albanez Enver Hodja - faţă de decizia Tribunalului din Tirana prin care fusese condamnată la nouă ani închisoare pentru delapidare din fondurile publice - s-a soldat cu o agravare a pedepsei. Curtea de apel i-a majorat la 12 ani termenul de detenţie, pe temeiul aceleiaşi acuzaţii. În cursul procesului, avocatul apărării a dat citire unei scrisori adresate Tribunalului de Nedjmije Hodja, în care aceasta cerea să fie declarată nevinovată sau lăsată să-şi execute sentinţa sub stare de arest la domiciliu, din cauză stării precare a sănătăţii şi a vârstei înaintate (72 de ani).

Evenimentele de la Neuilly

Radu Anghelescu, Braşov. Incidentul la care vă referiţi a început în dimineaţa zilei de 13 mai, când Eric Schmitt, în vârstă de 42 de ani, a luat ostatici 21 dintre cei mai mici elevi ai grădiniţei "Commandant Charcot" din Neuilly-sur-Seine. Autorităţile au preferat să negocieze cu răpitorul, care ceruse o răscumpărare de 100 milioane franci (18,5 milioane dolari). Schmitt era înarmat cu un pistol şi cu 16 bare de dinamită. El a consimţit totuşi să elibereze 15 dintre ostatici, păstrând doar 6 fetiţe şi pe educatoarea acestora, Laurence Dreyfus, în vârstă de 30 de ani. Deoarece a solicitat şi un medic-femeie, la faţa locului s-a prezentat Eveline Lambert, medic căpitan la forţele de pompieri (25 de ani). După două zile de negocieri, primarul din Neuilly i-a înmânat răpitorului suma de 12 milioane franci (2,24 milioane dolari). Alţi 40 milioane franci (7,47 milioane dolari) au fost depuşi într-un loc apropiat de sala de clasă în care se aflau ostaticii, iar în curtea şcolii a fost adus un automobil cu geamuri opace - ultima pretenţie a lui Eric Schmitt pentru a putea fugi. Profitând de un moment în care răpitorul adormise, trăgătorii RAID - o unitate de elită a poliţiei - au pătruns în sala de clasă şi l-au împuşcat în cap pe răufăcător. Acesta avea asupra lui documente semnate HB - iniţialele pentru Human Bomb (bombă umană). În noaptea de 7-8 mai, Schmitt comisese un atentat lipsit de gravitate într-un loc de parcare din Neuilly. După terminarea coşmarului, ministrul de interne Charles Pasqua a anunţat că educatoarea şi doctoriţa vor fi decorate cu Legiunea de Onoare.

Premiul Onassis

Melania Radovan, Ploieşti. Laureaţii premiilor "Athena '93" sunt: Vaclav Havel-preşedintele Cehiei (în fotografie), Peter Brook-regizor englez, Eunice Kennedy Shriver- fondatoarea jocurilor olimpice pentru handicapaţi şi Maurice Strong-secretarul general al Conferinţei de la Rio asupra mediului. Premiile au fost acordate de fundaţia Onassis, care a fost creată în 1975 la dorinţa armatorului grec Aristotel Onassis, în memoria fiului său, mort într-un accident aviatic. Preşedintele Havel a primit Premiul Athena pentru Om şi Umanitate (dotat cu 100 000 de dolari), ca o recunoaştere a luptei duse pentru protejarea drepturilor omului şi a demnităţii umane.

Henry A. Kissinger

Mariana Ciucă, Brăila. Vă prezentăm doar o selecţie a distincţiilor lui Henry A. Kissinger: Premiul Nobel pentru Pace (1973), Medalia Prezidenţială pentru Libertate (1977), Medal of Liberty (1986), Premiul "Concord" al

Societăţii de relaţii germano-americane (1986), titlul de Doctor Honoris Causa al Universităţii Erlangen-Nürnberg (1986), Premiul Karl al oraşului Aachen (1987). În 1975 i s-a decernat medalia de aur ca cetăţean al oraşului său natal, Fürth.

Henry A. Kissinger s-a născut în ziua de 27 mai 1923 în Germania, dar în 1938 familia sa a emigrat în SUA. În 1943 a dobândit cetăţenia americană. A urmat colegiul "George Washington High School" din New York, apoi Universitatea Harvard. În 1950 a obţinut titlul de "Bachelor of Arts", în 1952 cel de "Master of Arts", iar în 1954 susţine o teză de doctorat care-i aduce celebritatea. Între 1954-1971, Kissinger este cadru didactic la Universitatea Harvard şi este solicitat intens în probleme de politică militară la cele mai înalte niveluri. Între 1950-1960 a fost consilier al Departamentului pentru armament din cadrul Statului Major Unit, iar în perioada 1961-1968 consilier al Agenţiei pentru controlul armamentelor şi pentru dezarmare. Henry Kissinger s-a impus ca un consilier valoros al preşedinţilor americani. Lui i se datorează neintervenţia preşedintelui Kennedy împotriva ridicării Zidului Berlinului. A avut, de asemenea, un rol important în tratativele de soluţionare a conflictului din Vietnam, în timpul preşedintelui Johnson. În 1968 a fost desemnat consilier pentru probleme de politică externă şi de securitate al preşedintelui Nixon. La 22 septembrie 1973 l-a înlocuit pe William Rogers în funcţia de secretar de stat. Urmează o serie de turnee diplomatice, mai ales în Orientul Mijlociu. Cel mai greu obiectiv al negocierilor de pace a fost medierea între Israel şi Siria. Kissinger a rămas secretar de stat şi în timpul administraţiei Ford.

În ianuarie 1977, odată cu instalarea la Casa Albă a lui Jimmy Carter, Henry Kissinger părăseşte guvernul. În iunie 1977 i se oferă o catedră de diplomaţie internaţională la Universitatea Georgetown din Washington şi semnează un contract de comentator politic pe o durată de cinci ani cu societatea de televiziune NBC. După alegerea lui Ronald Reagan ca preşedinte al SUA, Kissinger a fost cooptat în consiliul de administraţie al acestuia, iar în iulie 1983 a fost numit preşedintele Comisiei pentru America Latină. Apreciatul om politic a exprimat o poziţie sceptică faţă de tendinţele reformiste ale lui Mihail Gorbaciov şi de negocierile americano-sovietice privind reducerea arsenalelor.

Corupţie în America Centrală

Silviu Creangă, Bucureşti. Nu numai Brazilia şi Venezuela se confruntă cu astfel de situaţii; se pare că în întreaga Americă Centrală au apărut cazuri de corupţie la nivel foarte înalt. În Costa Rica, fostul preşedinte Luis Alberto Monge (în fotografie) este acuzat de deturnarea a şase milioane de dolari din fondul pentru calamităţi al guvernului, în timpul mandatului său din 1982-1986. Procesul a fost suspendat pe termen nelimitat, datorită problemelor de sănătate ale lui Monge. Fostul preşedinte panamez, Solis Palma, este acuzat că a abuzat de funcţia sa, servind ca paravan pentru fostul dictator Manuel Noriega, înainte de intervenţia americană din decembrie 1989. În Honduras au fost lansate acuzaţii asupra unei vaste conspiraţii, concretizată printr-o severă supraveghere electronică a oamenilor politici şi de afaceri. Această supraveghere, efectuată în perioada regimului militar dintre anii 1963 şi 1981, este legată de numeroase asasinate politice.

Femeie - episcop în Norvegia

Dumitru Gheorghe, Bucureşti. Rosemarie Kohn este prima femeie care ocupă funcţia de episcop într-o ţară nord-europeană. Districtul Hamar, în care a fost numită, este cunoscut drept unul din cele mai liberale din Norvegia. La ceremonia de instalare au participat regele Harald al V-lea al Norvegiei şi regina Sonja (în fotografie). Andreas Aarflot, episcopul de Oslo, a spus cu ocazia ceremoniei: "Prin instalarea acestui episcop a fost făcut un pas nou pe calea completei egalităţi între bărbat şi femeie în biserică. Avem motive să salutăm cu bucurie acest pas". Aarflot, liderul confesional, criticase în luna februarie guvernul pentru că a ignorat avizul capilor bisericii la numirea noului episcop. Rosemarie Kohn s-a născut în anul 1939 în Germnaia. În 1946 a emigrat în Norvegia. Tatăl ei a fost german, iar mama norvegiană.

"Transparency International"

Georgeta Chivu-Tociu, Ploieşti. Noul grup internaţional care şi-a propus să lupte împotriva corupţiei ce afectează o mare parte a ţărilor lumii a treia, "Transparency International" (T.I.), şi-a lansat campania la 6 mai, la Berlin. Înfiinţarea sa a fost proiectată de peste 18 luni. A fost alcătuit după modelul grupului "Amnesty International" (pentru drepturile omului) şi este format din oficialităţi guvernamentale, experţi în dezvoltare şi oameni de afaceri. T.I. a fost lansat cu fonduri din partea guvernului german şi pentru activitatea sa va avea nevoie de aproximativ un milion de dolari pe an. "Noi ne ocupăm de corupţie aşa cum afectează ea lumea a treia", a spus preşedintele T.I., Peter Eigen, o fostă înaltă oficialitate a Băncii Mondiale. Între exemplele citate, P. Eigen a menţionat faptul că ajutorul italian pentru Somalia înfometată nu a ajuns niciodată la destinaţie, iar unele fonduri pentru construcţia de şcoli au fost furate. T.I. preconizează să se concentreze mai mult asupra conlucrării cu diferite ţări pentru identificarea cazurilor de corupţie, neintenţionând în mod expres să facă publice cele mai grave cazuri. Grupul nu are nici o modalitate de a aplica măsuri împotriva corupţiei. El doreşte să închege coaliţii cu companii şi ţări dornice să stigmatizeze astfel de delicte.

Florin Chiorcea, Iaşi. Continuăm publicarea datelor pe care le-aţi solicitat:

Ţara	Anul	Populaţia
Burkina Faso	(1990)	8 941 000
Burundi	(1990)	5 647 000
Camerun	(1990)	11 900 000
Canada	(1990)	26 620 500
Republica Centrafricană	(1990)	2 879 000
Ciad	(1990)	5 064 000
Chile	(1990)	13 000 000
China	(1990)	1 130 065 000
Columbia	(1990)	32 598 000
Congo	(1990)	2 305 000
Costa Rica	(1990)	3 032 000
Côte d'Ivoire	(1990)	12 070 000
Cuba	(1990)	10 582 000
Cipru	(1990)	708 000
Danemarca	(1990)	5 134 000
Djibouti	(1990)	530 000
Ecuador	(1990)	10 506 000
Egipt	(1990)	54 139 000
Estonia	(1989)	1 600 000
Etiopia	(1990)	51 375 000
Finlanda	(1990)	4 977 000

Sursa: The World Almanac (1992)

Rubrică realizată de Maria VASCHI

IMPORTANT

Urmare a numeroaselor cereri sosite la redacţie, în special ale abonaţilor, prin care ne faceţi cunoscut că nu aţi primit toate numerele revistei, venim în sprijinul dumneavoastră cu următoarea precizare:
Deficienţele întîmpinate în difuzarea revistei se datorează faptului că o perioadă de timp revista nu a apărut.
Pentru îndreptarea acestei situaţii nedorite, rugăm, să ne scrieţi pe adresa S.C. Ianus Inf S.R.L., str. Anghel Saligny nr. 2, sector 5 Bucureşti, şi veţi primi gratuit, în limita disponibilităţilor, numerele care vă lipsesc din colecţie.
De asemenea, pentru abonaţii care, datorită neapariţiei revistei în perioada ianuarie-februarie 1993, nu şi-au reînnoit abonamentele, vom trimite, gratuit, numerele 1-10/1993, dacă ne vor transmite xerocopia talonului de abonament pe următoarele trei luni.

Redacţia

La dispoziţia tuturor celor interesaţi

De la cea mai autorizată sursă

• Direcţia Consulară a Ministerului Afacerilor Externe •

Editura "LUMEA"
propune călătorilor români în străinătate
o lucrare deosebit de utilă

GHIDUL CĂLĂTORULUI ROMÂN ÎN STRĂINĂTATE

- EDIŢIA 1993 -

Din cuprins:

problematica specifică tratată pe ţări

recomandări cu caracter general, izvorîte din situaţii concrete

regimul de vize cu România

reglementări privind trecerea frontierei

reglementări vamale privind persoanele fizice

cum ar fi posibilă stabilirea domiciliului cetăţenilor străini în altă ţară

ce este de făcut în situaţia îmbolnăvirii sau decesului unui călător român pe teritoriul unei ţări străine

Pentru informaţii suplimentare, în Ghid sînt prezentate adresele şi telefoanele misiunilor diplomatice ale României în străinătate şi ale statelor respective în România,
precum şi
reglementări interne în domeniul paşapoartelor şi călătoriilor în străinătate, în privinţa regimului vamal şi regimului valutar

Preţul unui exemplar este de 490 lei. Cei interesaţi pot face comanda, contra cost, şi direct la redacţia "Lumea", printr-o scrisoare în care să indice adresa exactă. Plata se face la primire.

LUMEA

Revistă editată de
IANUS INF s.r.l.
Director: Marian Oprea
şi
EDITURA LUMEA s.a.
Director: Ion Cârje

Redactor şef:
Mircea Bărbulescu

Secretar general de redacţie:
Ilie Olteanu

Redactori:
Alexandru Antonescu, Mihaela Brumă, Constantin Bucşan, Vasile Crişu, Mirela Iamandi, Ileana Iordache, Ion Madoşa, Cristian Moanţă, Maria Vaschi, Odette Hanganu, Elena Gugu

Secretariat de redacţie:
Radu Dobre, Dan Constantinescu, Aurel Tărziu, Speranţa Neagu

Documentare:
Ioana Mariela Bărbulescu, Ana Maria Tatovici

Corectură:
Eliza Iliescu, Mariana Paraschiv

Secretariat tehnic:
Rodica Suzan Crişu, Tudorina Mavlea, Simina Tomoilă

Administrator publicaţii:
Brînduşa Liliana Anghel

Redacţia şi administraţia:
Bucureşti, Anghel Saligny nr. 2, sector 5 şi
Bucureşti, Piaţa Presei Libere nr.1, sector 1, cod poştal 71341, C.P. 29-33.
Telefon: 618.53.55, 618.50.81, 615.45.71
Fax: 312.48.93
Cititorii din străinătate se pot abona prin societatea IANUS / LUMEA, costul unui abonament anual fiind de 115 dolari SUA sau echivalentul în valută liber convertibilă.
Sumele se depun în contul 47.21.0.1.6.0234.0. BCR Sector 1 Bucureşti.

Fotoreporter: Cristian Tănase

Tehnoredactare computerizată
Ianus S.R.L.
Luiza Tomiuc, Adrian Mitu, Dan Nedea

TIPOGRAFIA ROMÂNIA AZI S.A.

SIBCO S.A.

Firma SIBCO S.A. deţine în exclusivitate dreptul de comercializare în România a produselor purtând marca "Jackson's Family" din domeniile: îmbrăcăminte, încălţăminte, marochinărie, ochelari de soare, ceasuri, papetărie etc.

JACKSON'S FAMILY BY SIBCO

Firmele interesate în comercializarea acestor produse sunt aşteptate la sediul SIBCO din Bucureşti, strada Aurel Vlaicu, nr. 147, bl. 20, sc. A, et. VI, ap. 27. Tel. 6112088

LUMEA

Nr.20-21 ☆ 10-16 IUNIE 1993

MUZEUL PRESEI ȘEV
JIMBOLIA
NR. D.555

Nimic mai ieftin decât munca

AFRICA - foamete și haos politic

CASA ALBĂ al treilea pol al Pământului

Polonia. Alegeri legislative anticipate

După votul de neîncredere adoptat de Parlamentul Poloniei împotriva guvernului premierului Hanna Suchocka, şeful statului, Lech Walesa, a procedat la dizolvarea parlamentului şi convocarea de alegeri legislative anticipate pentru data de 19 septembrie. El a fixat această dată după consultarea Comisiei electorale naţionale.

Într-un discurs rostit la televiziune, preşedintele a afirmat că Polonia va continua ferm pe drumul reformei. "Reformele nu pot fi oprite la jumătatea drumului. Ele trebuie aplicate constant şi cu hotărâre. Este timpul ca un nou parlament să aprecieze provocările ce ne aşteaptă. Sunt indispensabile un program strategic al dezvoltării ţării şi acţiuni mai ferme. Sunt necesare un plan general pentru Polonia şi un nou impuls pentru reforme. Pe scena politică poloneză apare un bloc reformist. Vă asigur, voi fi un sprijinitor al acestuia, un executant sau lider hotărât dacă va fi necesar."

Lech Walesa a arătat că actualul parlament, puternic fragmentat şi dizolvat înainte de a ajunge la jumătatea mandatului său de patru ani, s-a lăsat dominat de disputele politice, care au început să pună în pericol aplicarea programului de reforme economice şi a dus la paralizarea puterii executive.

În pregătirea alegerilor legislative anticipate, prevăzute pentru toamnă, preşedintele polonez a promulgat noua lege electorală a cărei aplicare va permite limitarea numărului de partide reprezentate în parlament. Ea păstrează scrutinul proporţional, dar fixează pragul de eligibilitate la 5 procente din voturi pentru partide şi la 8 procente pentru coaliţiile de partide. Noul sistem trebuie să împiedice fărâmiţarea parlamentului, unde sunt reprezentate în prezent aproximativ 30 de partide. Şeful statului a hotărât deja că va alege viitorul premier dintre trei candidaţi propuşi de partidul sau coaliţia de partide care va obţine cel mai mare număr de locuri la viitoarele alegeri.

După exprimarea votului de neîncredere în guvern, şeful statului i-a cerut premierului Hanna Suchocka să-şi continue activitatea în interimat până la alegeri. Primul ministru intenţiona să ceară Dietei să aprobe un act normativ ce dădea dreptul guvernului să emită decrete cu putere de lege pentru a evita o paralizare a statului şi a procesului de continuare a reformelor economice. Numai că şeful statului s-a grăbit şi a dizolvat parlamentul, iar actul normativ al guvernului Suchocka nu a mai avut cine să-l aprobe.

Din aceste motive, se apreciază că dizolvarea rapidă a parlamentului şi imposibilitatea guvernului de a conduce prin decrete vor instaura în Polonia un vid legislativ de mai multe luni, care va reduce rolul executivului ţării la rezolvarea problemelor curente.

Spania. Lui Don Felipe îi dispare zâmbetul

Pentru prima oară în cei peste zece ani de când este la putere, Felipe Gonzalez, primul ministru socialist spaniol, se pare că se îndreaptă spre o înfrângere în alegerile generale din 6 iunie când peste 30 de milioane de alegători spanioli îşi vor exprima votul lor.

Sondajele de opinie arată că principalul oponent al lui Gonzalez, Jose Maria Aznar - liderul Partidului Popular- l-a devansat cu câteva procente în scurta campanie electorală de două săptămâni, motivele fiind recesiunea economică, şomajul şi scandalurile de corupţie care au zguduit partidul de guvernământ.

În pofida problemelor sale guvernamentale, fostul avocat Felipe Gonzalez, în vârstă de 51 de ani, îşi menţine popularitatea pe care mizează socialiştii sperând că farmecul personal al lui Don Felipe, cum îl alintă spaniolii, îi va putea convinge pe cei şase milioane de indecişi să voteze în favoarea lor.

Cursa electorală este de departe cea mai strânsă de la venirea la putere a socialiştilor şi a premierului Gonzalez în 1982, la şapte ani după ce moartea lui Franco a pus capăt celor peste trei decenii de dictatură şi a dat cale liberă democraţiei.

Conservatorii din 1993 nu sunt extremiştii din zilele lui Franco. Partidul Popular este condus de Jose Maria Aznar, în vârstă de 40 de ani, fost inspector pentru impozite, politician de profesie, ale cărui propuneri politice nu sunt radical diferite de cele ale principalilor săi oponenţi. Şi Partidul Socialist, şi Partidul Popular s-au îndreptat spre centru în ultimii 18 ani, iar problemele cruciale ale acestei campanii au fost mai mult de ordin pragmatic decât ideologic. Ceea ce l-a făcut pe Aznar să fie mai convingător dintre cei doi principali candidaţi au fost slaba performanţă economică a ţării şi afirmaţiile privind corupţia în rândul socialiştilor.

Se pare că la un deceniu după ce socialiştii au preluat puterea cu un plus de patru milioane de voturi, cei ce vor vota pentru prima dată s-ar putea dovedi din nou cruciali în cadrul scrutinului.

Dar de această dată Partidul Popular ar putea beneficia de pe urma deziluziei, apatiei și nemulțumirii tineretului. Din cei aproximativ 31 milioane de eventuali alegători la 6 iunie, 4,5 milioane au între 18 și 24 de ani. Dacă ei vor vota, opțiunea lor va hotărî dacă socialiștii, aflați la guvernare, vor obține și un al patrulea mandat sau vor fi eliminați de rivalii lor de centru dreapta.

Oricum, oricine va învinge nu va avea capacitatea să formeze un guvern monocolor. Nici unul dintre cele două partide principale nu este capabil să ocupe mai mult de 160 din cele 350 de locuri în Cortes (Parlamentul spaniol) și va trebui să apeleze la partidele mai mici pentru a completa majoritatea.

Principalele partide regionale, Coaliția naționalistă catalană Convergență și Unitate (CU) și Partidul Naționalist Basc (PNV) sunt cele mai potrivite aliate pentru partidele mari. CU și PNV au interese comune, ele ocupă 23 de locuri în parlament.

Nici unul dintre partidele mari nu a indicat cu ce partide se gândesc să formeze o coaliție pentru a guverna, deși pare improbabil ca vreunul să se alăture Stângii Unite.

"În orice caz, trebuie să existe un pact care să creeze stabilitate dacă nici unul din partide nu va câștiga suficient pentru a guverna", a declarast Gonzalez. (În imagine Felipe Gonzalez și Jose Maria Aznar înainte de cea de-a doua "înfruntare" televizată).

Rusia. Lupta pentru o nouă Constituție pe ultima sută de metri

Președintele Boris Elțin are planuri foarte precise pentru consfătuirea constituțională din 5 iunie, când peste 600 de delegați din republicile, regiunile,districtele și principalele orașe ale Rusiei, precum și reprezentanți ai grupurilor de interese și ai partidelor vor începe dezbaterea celor aproape 2.000 de amendamente propuse la proiectul de Constituție, proiect ce vizează un executiv puternic și un parlament bicameral.

Apreciind că în toamna aceasta Rusia va avea o nouă Constituție, el a afirmat că la consfătuirea din 5 iunie "nu vom admite nici un fel de vorbărie politică, așa cum s-a întâmplat la Congres", va exista un program riguros de lucru, iar la ședința plenară din 16 iunie, proiectul noii legi fundamentale va căpăta forma finală.

Referitor la modul de adoptare a Constituției, președintele rus a menționat patru variante posibile: o Adunare Constituantă, aleasă prin vot popular, Congresul deputaților poporului, un referendum național sau un nou parlament ales pe baza unei noi legi electorale.

Dat fiind faptul că legislativului actual nu i s-a permis să participe la adoptarea Constituției, Ruslan Hasbulatov, președintele parlamentului rus, la o întâlnire cu 2000 de deputați, convocată cu câteva zile înainte de Consfătuirea constituțională, și-a exprimat îngrijorarea ca nu cumva aceasta "să fie transformată, printr-un decret, în Adunare Constituantă" ceea ce ar fi, după opinia lui, "o încercare directă de lovitură de stat".

Referindu-se la proiectul de Constituție, Hasbulatov a opinat "vrem nu vrem, vom avea trei proiecte de Constituție - primul este prezidențial, și președintele are dreptul să-l supună unui referendum; al doilea este al parlamentului, și acesta corespunde cel mai bine principiilor democrației, iar al treilea este o variantă în care sunt reflectate ideile socialiste și comuniste".

Iată că după o perioadă de acalmie, lupta pentru putere începută iarna trecută între Elțin și parlament se manifestă din nou și, după cum relevă un diplomat occidental, ea se petrece într-un climat politic profund modificat, în care Elțin deține, cel puțin pentru moment, inițiativa, iar adversarii săi sunt nevoiți să-l urmeze". (Relatare în rubrica "Lumea în evenimente")

Ungaria. O posibilă criză guvernamentală

Partidul de guvernământ din Ungaria l-a exclus la 2 iunie din gruparea sa parlamentară pe liderul aripii de dreapta, Istvan Csurka - măsură care evidențiază criza ce ia porporții în cadrul Forumului Democratic Ungar (FDU), cu numai un an înainte de alegeri.

Această decizie a arătat că sciziunea adâncă între naționaliștii aripii de extremă dreapta și moderații conduși de primu' ministru, Jozsef Antall (în imagine)- trecută sub tăcere la convenția anuală a partidului din ianuarie - este pe punctul de a degenera într-o sciziune deschisă.

În afară de destituirea lui Csurka și a trei dintre adepții săi, FDU a mai înlăturat din rândurile sale pe doi liberali de frunte - Jozsef Debreczeni și Istvan Elek - în cadrul unei sesiuni ale cărei lucrări s-au încheiat în zorii zilei de 2 iunie.

"Cu toate că informațiile susțin contrariul, această hotărâre nu indică unitatea FDU, ci sfârșitul acestei organizații. Odată ce mașina s-a pus în mișcare, ea nu se oprește cu una cu două", a afirmat Csurka la postul de radio după terminarea ședinței. El a subliniat că Debreczeni și Elek, "liberali detestați" de FDU, au fost destituiți doar pentru a-i tempera pe membrii partidului profund marcați de eliminarea sa.

Csurka, care a ajutat la crearea UFD în ultimele zile ale regimului comunist din Ungaria, rămâne în continuare membru al acestei grupări și încă în prezidiul care elaborează politica partidului. "Ar putea să mă excludă și din rândul FDU, dar eu nu am de gând să părăsesc partidul", a adăugat Csurka.

Sub stindardul mișcării sale "Calea ungară", aripa naționalistă din cadrul FDU, a criticat frecvent guvernul de centru-dreapta, condus de Antall, care a înlocuit în anul 1990 pe comuniștii reformiști.

Ea a fost iritată mai ales pentru că Antall nu a exercitat presiuni mai mari de a aduce în fața instanței înaltele oficialități ex-comuniste, pentru abuz de putere în

timpul guvernării lor timp de patru decenii.

Deputații naționaliști au protestat luna trecută, refuzând să sprijine tratatul cu Ucraina dorit de guvern, care - după cum afirmă aceștia - este o trădare față de cei aproape 200 000 de etnici maghiari care trăiesc în această țară prin renunțarea Ungariei la orice revendicare teritorială față de Ucraina.

Ultimele excluderi nu semnalizează sfârșitul cercului vicios al luptelor intestine din partid care l-au determinat pe ministrul apărării, Lajos Fur, să demisioneze în luna mai din funcția de președinte executiv.

"Eu nu pot coabita cu un FDU din care face parte Jozsef Debreczeni care a spus că Istvan Csurka este nazist", a afirmat la postul de radio Sandor Lezsak, succesorul lui Fur. Debreczeni l-a calificat în public pe Csurka drept nazist în luna august anul trecut, după ce acesta - membru al aripii de dreapta - a publicat un studiu considerat de critici că ar avea un caracter antisemit și xenofob.

Lezsak a mai arătat că șirul destituirilor ar mai putea continua și la întrunirea de la sfârșitul acestei săptămâni a delegaților organizațiilor locale ale partidului. O sciziune totală în partid ar putea afecta grav șansele de realegere ale FDU.

De asemenea, acest lucru ar periclita adoptarea unui pachet de legi de austeritate pe care ministrul finanțelor, Ivan Szabo, le-a propus luna trecută și care vizează majorarea impozitelor, reducerea cheltuielilor și amânarea majorării salariilor în sectorul public, pentru a ajuta la redresarea deficitului bugetar al Ungariei în creștere tot mai mare.

Franța. Întâlnirea greilor europeni

Cea de-a 61-a reuniune bianuală franco-germană a avut loc în orașul francez Beaune, în frumoasa regiune viticolă Burgundia. Aici s-au întâlnit președintele Franței François Mitterrand și cancelarul Germaniei Helmut Kohl (în imagine).

Discuțiile la care au asistat 20 de miniștri din ambele părți au fost concentrate în principal asupra crizei din fosta Iugoslavie, pregătirii reuniunii șefilor de stat și de guvern din CEE (21-22 iunie la Copenhaga) și a "Grupului celor 7" de la Tokio, precum și asupra negocierilor comerciale din cadrul GATT și a problemelor cooperării bilaterale.

Cei doi președinți au subliniat că singura soluție viabilă pentru războiul din Bosnia este aplicarea planului de pace Vance-Owen, șeful de stat francez încercând să elimine "neînțelegerea" Bonn-ului față de poziția Franței în problema unei acțiuni aliate în Bosnia.

În cursul convorbirilor, interlocutorii au subliniat necesitatea de a se înregistra progrese hotărâte în construcția europeană, în scopul depășirii rapide a impasului în care se află de câteva luni acest proces. Ratificarea Tratatului de la Maastricht de către Marea Britanie - ultima țară din CEE care nu a făcut încă acest lucru- va reprezenta semnalul relansării Europei, a afirmat François Mitterrand, adăugând că până atunci trebuie să se acționeze eficient pentru relansarea dinamicii construcției europene.

În ce privește GATT, Kohl și Mitterrand au apreciat, "de comun acord", că agricultura nu reprezintă decât unul dintre obiectivele negocierilor. De mai multe luni, opoziția franceză față de o înțelegere considerată necorespunzătoare în ceea ce privește "dosarul agricol" a provocat iritarea Bonn-ului care consideră că un pact în acest domeniu ar fi benefic pentru ansamblul comerțului mondial.

De asemenea, cei doi președinți au căzut de acord că nu este timp de pierdut în ceea ce privește acordarea de asistență Rusiei, summit-ul "G-7" de la Tokio, trebuind să ia deciziile necesare. În plus, partea germană a dorit să înlăture temerile Franței și ale celorlalte țări din sudul continentului față de o eventuală schimbare a centrului de greutate al CE în cazul admiterii în structurile europene a Suediei, Finlandei, Austriei și Norvegiei.

În concluzie, problema centrală în jurul căreia s-au purtat discuțiile a fost relansarea dinamicii construcției europene.

Guatemala. Lovitură și contralovitură de stat

La o săptămână de la "lovitura de stat civilă" președintele guatemalez, Jorge Serrano (în imagine), a fost înlăturat de la putere de către liderii armatei guatemaleze care, prin intermediul ministrului apărării, Jose Garcia Samayoa, chiar își exprimase inițial sprijinul față de inițiativa președintelui Serrano, apreciind că împotriva acestuia se pregătea un "complot politic". Ulterior armata s-a delimitat de președinte, dezaprobându-i public măsurile excepționale.

Cum atmosfera din Ciudad de Guatemala a devenit tot mai tensionată, mii de persoane ieșind pe străzi și portestând împotriva măsurilor anticonstituționale și antidemocratice ale președintelui, cum presiunea externă a devenit tot mai puternică, statele membre OSA au intervenit pentru restabilirea ordinii instituționale. Partidele politice din Guatemala au respins propunerea lui Serrano privind legitimarea regimului său pe calea unui dialog național și a unui referendum, SUA au anunțat suspendarea ajutorului economic acordat statului, organizațiile internaționale au cerut restaurarea drepturilor omului în Guatemala, toți liderii formațiunilor de opoziție, precum și unele personalități guatemaleze au ajuns la concluzia că președintele Serrano trebuie să renunțe la funcția sa.

Ziua de 1 iunie a fost marcată de evoluții importante în Guatemala. După ce, timp de câteva ore, în capitala țării au circulat informații neoficiale provenite din cercuri politice și militare, referitoare la înlăturarea de la putere, de către armată, a președintelui Serrano, iar elicoptere militare au survolat orașul, schimbarea survenită a fost anunțată oficial la o conferință de presă.

După negocieri îndelungate cu reprezentanți ai armatei și ai sectorului civil, ministrul guatemalez al apărării, generalul Garcia, a confirmat abandonarea funcției de către Serrano, după ce în prealabil acesta refuzase revenirea la legalitatea constituțională.

De asemenea, generalul a anunțat că Congresul va avea sarcina ca, după efectuarea unei "epurări" în rândurile sale să-l desemneze pe noul președinte al țării, precum și pe vicepreședinte, mandatul lor urmând să expire în ianuarie 1996, conform Constituției, iar până atunci vicepreședintele Gustavo Espina Salguero își va asuma responsabilitățile prezidențiale.

Miile de locuitori ai capitalei care s-au strâns în fața palatului prezidențial pentru a-și manifesta satisfacția pricinuită de căderea lui Serrano, s-au pronunțat clar împotriva guvernării militare, apreciind evenimentele drept "o soluționare militară a crizei, dar cu o fațadă civilă", iar Rigoberta Menchu le-a caracterizat a fi "o contralovitură de stat, de data aceasta militară".

Deși militarii au afirmat că Serrano însuși ar fi demisionat, el nu a apărut în public pentru a confirma știrea, ba dimpotrivă, într-o scurtă declarație transmisă la televiziunea mexicană, Serrano afirma că este victima unei lovituri de stat și că se consideră în continuare președintele de drept al Guatemalei.

Confirmarea a venit de la Curte Constituțională din Guatemala care a anunțat "abandonarea" funcției de către Serrano apreciind drept nefondate declarațiile făcute canalului de televiziune mexican, iar membrii Congresului s-au întrunit pentru a începe procedura de alegere a unui succesor al lui Jorge Serrano. Ei au afirmat, că, probabil, o persoană civilă va fi aleasă pentru această funcție, cele mai mari șanse avându-le Arturo Herbruger (80 ani), fost avocat, ce conduce în prezent Consiliul Electoral Suprem.

Jorge Serrano s-a refugiat în Salvador împreună cu familia, unde a fost primit ca oaspete de către președintele salvadorian Alfredo Cristiani, încheindu-și astfel cele șapte zile de dictatură.

Rubrică realizată de
Ileana IORDACHE

LUMEA

Nr. 20-21 (1539-1540) • 3-9 iunie 1993 • I.S.S.N. 1220-4366

LUMEA ÎN TOP. Ileana Iordache
2

BURSA POLITICĂ
6 România şi NATO. **Grupaj realizat de Elena Gugu**
7 Conferinţa naţională extraordinară a F.S.N. Scopul nu asigură mijloacele. **Paul Cornel Chitic**

TELEFAX. Ana Maria Tatovici
8

DOSAR

Nimic mai ieftin decât munca
9 - 9385 lei limita de supravieţuire. **Elena Gugu**
10 - Psihoza şomajului. **Paul Cornel Chitic**
10 - Liga şomerilor: evitată, ignorată
11 - Coloşii industriali - o falsă problemă
12 - Guvernul nu şi-a propus nimic. **Mirela Iamandi**
13 - Inventatorii - o forţă de muncă aparte. **Lect. univ. Lucian Mihai**

Diaspora - redescoperirea României:
34 Străin eşti şi acolo, şi aici (2). **Interviu cu Victor Mavrodineanu, realizat de Mirela Iamandi**
36 - "Fiecare societate trebuie să aibă un cod moral fundamental." **Interviu cu George Ursul, realizat de Cristian Moanţă**
37 - "Libertatea are un gust extraordinar". **Tudor Octavian**
38 - Eu cred... **Convorbire cu Petru Burcă, deputat independent**

LUMEA ÎN EVENIMENTE
14 Douglas Hurd la Bucureşti. "Un prieten apropiat". **Andrei Stătescu**
15 Belgrad. Demitere în lipsă. **Ioana Bărbulescu**
16 Moscova. Numărătoare inversă pentru Constituţie. **Alexandru Antonescu**
17 Roma. Dincolo de un atentat
18 Paris. A treia stângă. **Dinu Bucşan**
19 Bonn. Noul paroxism al violenţei. **Vasile Crişu**
20 Londra. O victimă a recesiunii. **Alexandru Antonescu**
21 Washington. Popularitate în cădere liberă. **Ioana Coşoveanu**
27 Orientul Mijlociu. Schimbări ce nu aduc nimic nou. **Ana Maria Tatovici**
29 Islamabad. "Cine râde la urmă...". **C. Valeriu**
30 Seul. Primul test sever. **Cristian Moanţă**
31 Phnom Penh. Rezultate surpriză, reacţii pe măsură. **C. Valeriu**
32 Africa. Foamete şi haos politic. **Maria Vaschi**

LA EST DE VEST
22 Taifun fără umbrelă. **Radu Budeanu**

OPINII
23 Dualitatea lumii. **Henri Zalis**
24 1001+1. **Ioana Bărbulescu**

SPECTACOLUL CULTURII
39 Aproape de miracol. **Tudor Octavian**

SPECIAL
40 Casa Albă - al treilea pol al pământului

SERIAL
42 Anthony Summers. Conspiraţia. Cine l-a ucis pe preşedintele Kennedy? (3)

LUMEA ÎN DIALOG. Maria Vaschi
45

BELGRAD. *Demiterea preşedintelui iugoslav Dobriţa Ciosici de către parlament a provocat manifestaţii de stradă soldate cu violente confruntări şi arestarea liderului opoziţiei Vuk Draşkovici, maltratat de poliţie. Întreaga evoluţie este interpretată ca o îngrijorătoare deplasare a puterii spre sectoarele radical naţionaliste*

BONN. *Neonaziştii au făcut noi victime printre imigranţii turci, provocând, de data aceasta, o puternică ripostă a unor membri ai acestei comunităţi. Limitarea dreptului de azil nu a adus Germaniei liniştea aşteptată.*

AFRICA. *Pe un continent bântuit de foamete şi mizerie, schimbările democratice întârzie să se producă sau se dovedesc fragile. "Acolo unde există suferinţă există şi oameni gata să profite", spune Mustapha Tolba, directorul Programului ONU pentru Mediul Înconjurător.*

România și NATO

BURSA POLITICĂ

Petre Roman
PD (FSN)

— **Ce punct de vedere aţi exprimat la sesiunea parlamentară de primăvară a ţărilor membre NATO de la Berlin?**

— Eu am intervenit în dezbaterile a două comitete: cel politic şi cel pentru apărare şi securitate. În intervenţia mea m-am referit la mai multe aspecte: în primul rând m-am oprit asupra afirmaţiilor făcute de câţiva parlamentari ruşi privitoare la menţinerea, într-un fel sau altul, a sferei de influenţă a Rusiei, pe care am combătut-o ferm. Această nouă tendinţă, nu numai de recuperare, dar într-o fază ulterioară chiar de extindere a influenţei ruse apărea şi într-un document prezentat în faţa Adunării NATO. În acest raport erau citate pasaje dintr-un alt document privind noua doctrină militară a Rusiei. În afară de asta, am reacţionat şi la o altă aserţiune a unui parlamentar rus, care spunea că Armata a XIV-a rusă departe de a fi la originea conflictului din Transnistria, a fost, dimpotrivă, cea care a reuşit să stingă conflictul. În faţa unei asemenea afirmaţii, am spus o singură frază, în glumă, dar care a fost recepţionată pe deplin, cu atât mai mult cu cât nu infirma brutal ci caracteriza concis situaţia reală: "E un vechi joc: porneşte războiul ca să poţi spune după aceea că ai făcut pacea".

În Comitetul politic am făcut o propunere de formare a unui **grup special de lucru** cu caracter politic. Acest grup ar trebui să reunească parlamentari NATO din ţările balcanice şi reprezentanţi ai societăţii civile, cu scopul de a valorifica acel capital de încredere reciprocă ce s-a constituit între aceste state, în ciuda opiniei care s-a impus că Balcanii sunt o sursă de război în Europa.

— **Care ar fi ţinta acestui grup special de lucru?**

— Obiectivul ar fi acela de a crea şi defini mecanismele pentru generarea păcii în Balcani. Dacă vreţi am reluat aici ideea lui Nicolae Titulescu despre "mecanismele păcii"...

— **În ce fel credeţi că este benefică şi utilă intrarea României în NATO?**

— Este absolut benefică şi utilă. Ideal ar fi să se dovedească şi concret posibilă. Este un fapt recunoscut de toată lumea că NATO a fost singura instituţie care a generat stabilitate şi a fost de-a lungul existenţei sale perfect coerentă. Ea a ieşit învingătoare, ca instrument principal, în "războiul rece". În consecinţă, pentru a evita riscul ca România să mai fie atrasă vreodată într-o sferă de influenţă ce i-ar putea dăuna, intrarea în NATO este cea care ne asigură apărarea şi securitatea în noile condiţii.

— **Dar de la NATO spre noi, spre România, care este tendinţa în ceea ce ne priveşte?**

— La această oră se discută posibilitatea ca anumite ţări - Cehia, Polonia, Ungaria şi Slovacia - să se integreze în NATO. În ceea ce ne priveşte, România a demonstrat în nenumărate rânduri că nu se poate vorbi de integrarea primelor state enumerate, fără a se ţine cont de România şi Bulgaria, deşi cred că pe măsură ce în Europa lucrurile vor căpăta un contur precis la nivel geopolitic şi România îşi va găsi locul în Organizaţia Atlanticului de Nord.

Ion Raţiu
PNŢCD

— **Dle Ion Raţiu, cum apreciaţi participarea delegaţiei parlamentare române la cea de-a 39-a Sesiune a Adunării Atlanticului de Nord, ce s-a desfăşurat la Berlin?**

— Sesiunea în sine n-aş spune că s-a deosebit de celelalte. A fost o întâlnire de lucru obişnuită. În ceea ce ne priveşte pe noi însă, aş putea face o remarcă: de data aceasta delegaţia s-a impus prin două lucruri distincte, în primul rând prin competenţele pe care le-a reunit, am fost cu adevărat o echipă de specialişti şi în al doilea rând prin coeziunea delegaţiei. Până la sesiunea din această primăvară au existat unele ezitări, anumite umbre care planau asupra noastră; acum, contribuţiile fiecăruia dintre noi şi a ansamblului ca atare au oferit imaginea unor conştiinţe cu adevărat europene. Eu cred că la nivelul discursului am fost foarte convingători, am dovedit că integrarea nu numai că ne preocupă, dar este necesară, pentru toată lumea.

— **Credeţi că intrarea României în NATO este benefică şi utilă?**

— Indiscutabil şi cu valoare absolută. România are nevoie să ducă o politică de alianţe asiduă şi inteligentă. Nu ne putem permite să rămânem izolaţi din punct de vedere geopolitic şi geostrategic. NATO s-a dovedit singura organizaţie viabilă, singura care a menţinut stabilitatea politică şi militară în Europa. Problema securităţii trebuie privită cu toată seriozitatea şi tocmai din această cauză aderarea noastră la NATO este esenţială din acest punct de vedere.

Nu ştiu dacă trebuie să punem problema întâietăţii. Ordinea pare a fi acum în favoarea Ungariei, Cehiei, Slovaciei şi Poloniei, dar asta are mai puţină importanţă. Important este că România s-a dovedit în ultimul timp un partener viabil şi mai ales stabil.

Sunt foarte optimist în aceste probleme ale integrării. Aici nu se discută strict în unităţi de timp, ci pe alte criterii de adâncime pe care cred că noi le satisfacem întocmai.

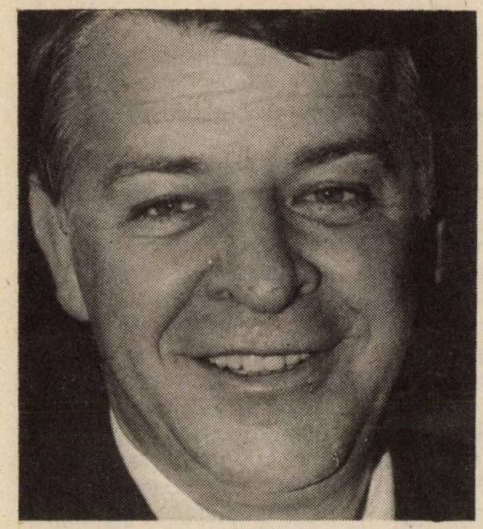

Radu Timofte
FDSN

— Dle Radu Timofte, aş vrea să cunosc şi părerea dumneavoastră despre reuniunea de la Berlin?

— Trebuie mai întâi arătat, şi asta poate spune mai mult decât un calificativ oarecare, că delegaţia noastră a participat la dezbaterile tuturor comisiilor de lucru şi că principalele obiective au fost atinse, adică: am exprimat încă o dată dorinţa fermă a ţării noastre de a respecta embargoul impus Iugoslaviei, subliniind şi asupra nevoii unui sprijin internaţional mai substanţial pentru ţările riverane implicate în această problemă. Apoi, am insistat asupra pierderilor suportate de România de pe urma crizei iugoslave şi asupra necesităţii ca prin acţiuni concrete comunitatea internaţională să contribuie la diminuarea acestor costuri. Delegaţia română s-a oprit şi asupra nevoii de cercetare şi verificare a surselor din care provine efectiv petrolul transportat pe Dunăre şi a necesităţii de a se interveni în blocarea acestor surse.

Ca răspuns la problemele ridicate de noi, în cadrul comisiei economice, dl Kus Zijlstra, parlamentar laburist olandez, a prezentat un raport intitulat "România şi Letonia" în care domnia sa a subliniat importanţa strategică a României în regiune, precum şi faptul că economia noastră este văzută de mulţi ca puternic ancorată pe drumul reformei.

În acest raport se arată că ţara noastră a fost abandonată de către Occident şi că acest lucru nu are, în fond, nici un temei. Tot aici s-a sugerat rediscutarea în Congresul SUA a acordării clauzei pentru România, ca şi includerea ţării noastre în alte programe de asistenţă ale comunităţii internaţionale la care noi nu suntem încă parte (US-AID - agenţia americană pentru dezvoltare internaţională, de exemplu). De remarcat este faptul că acest raport a fost bine primit de toţi parlamentarii prezenţi şi probabil va fi sprijinit.

După dezbaterile pe marginea acestui raport, concluzia finală a domnului Zijlstra, susţinută şi de Preşedintele Comisiei economice, dl Jerry Wiggin, conservator britanic, a fost că ţara noastră merită pe deplin solidaritatea Europei şi că întreaga comunitate internaţională este datoare să sprijine mai mult România. Deci, eu cred că am reuşit să acumulăm un plus de încredere şi sprijin pentru noi toţi pe care vom fi capabili să-l valorificăm în mod pozitiv.

Şeful delegaţiei române, dl Ion Raţiu, a avut o intervenţie în cadrul dezbaterilor din şedinţa plenară a Adunării, în care a prezentat tradiţia poporului român în relaţiile cu alte popoare bazate pe ideea de pace şi fraternitate. Dânsul a continuat cu prezentarea rolului de insulă de stabilitate în Balcani pe care l-a jucat România, referindu-se în mod special la momentul 1913 când ţara noastră a dus cu succes la capăt misiunea de pacificare a Balcanilor cu mult tact şi puţină vărsare de sânge.

De altfel, ideea susţinută de noi toţi a fost aceea că războiul din Bosnia-Herţegovina trebuie soluţionat pe calea negocierilor şi că se impune o redefinire a conceptului de intervenţie şi a modului ei de realizare practică.

Eu cred că prin toate datele pe care vi le-am oferit se poate trage concluzia că această Sesiune de primăvară a fost absolut pozitivă în desfăşurarea ei.

— Şi intrarea noastră în NATO?

— Este absolut indispensabilă din toate motivele posibile.

Elena GUGU
Foto Cristian TĂNASE

Convenţia naţională extraordinară a FSN

SCOPUL NU ASIGURĂ MIJLOACELE

Scopul imediat al Convenţiei naţionale extraordinare pe care FSN a ţinut-o la Constanţa în zilele de 28-29 mai a.c. a fost, de fapt, renunţarea la aspectul de "urgenţă" din titulatura sa, aceea de "front", şi adoptarea unei denumiri capabile să o instaleze confortabil printre instituţiile politice mature în spectrul politic românesc.

Prilejul schimbării a fost oferit de unificarea formală dintre FSN şi Partidul Democrat - formaţiune obscură cu un efectiv declarat de abia 1100 de membri. Trista glorie a FSN - aceea de a fi singurul partid post-decembrist cu experienţa guvernării, dar şi a căderii de la putere - ,norii de suspiciune şi valurile de acuzaţii, calomnioase ori nu, încă nu se ştie, legate de corupţie ce plutesc deasupra celor mai mulţi dintre liderii FSN au dus la o foarte slabă participare a celorlalte partide din opoziţie. Domnul Răzvan Dobrescu (PNŢCD) sub facila explicaţie că "discursurile scurte sunt plăcute", a urat doar succes lucrătorilor Convenţiei. Domnul Dan Căpăţână (PAC) găseşte de cuviinţă să declare în chip de salut: "ceea ce-i lipseşte României este un model moral". Mult trâmbiţata unificare cu Partidul Democrat îi prilejuieşte domnului Gabriel Andreescu (Alianţa Civică) o observaţie nu lipsită de ironie: "fuziunea este semnul că FSN luptă cu propriul trecut". Reacţiile, destul de vehemente, ale delegaţilor FSN - ca ripostă la aceste împunsături - nu au lipsit şi nu s-au dorit ceva mai protocolare.

Nici din Raportul domnului Petre Roman, nici din celelalte luări de cuvânt nu au străbătut critici operante, lucide şi la obiect, referitoare la perioada guvernării. Convingerea că direcţiile şi mai ales soluţiile propuse de guvernarea acestui partid au fost cele mai bune, eficiente şi operaţionale nu poate fi deloc înlocuită cu o altă atitudine pe care majoritatea comentariilor făcute în pauză o găsea utilă şi mai convingătoare acum. Persistenţa într-o "eroare" de apreciere sau unică strategie posibilă în contextul atâtor încolţeli cărora fostul FSN - acum Partidul Democrat (FSN) - trebuie să le facă faţă?

Cele două lovituri pe care "noul" partid le-a primit chiar în timpul "rebotezării" din partea guvernului şi a FDSN au mohorât feţele liderilor şi au exaltat corpusul delegaţilor: declaraţii patetice, diatribe acide, ironii usturătoare au fost adresate guvernării Văcăroiu şi partidului de guvernământ. Există riscul ca dl Petre Roman să- şi piardă imunitatea parlamentară, dimpreună cu ceilalţi doi deputaţi? Greu de estimat, de presupus, dar şi greu de refuzat... În ceea ce priveşte doctrina, afişarea acelei concepţii social-democrate numită modernă, în afara declaraţiei de intenţii social-democrate, toate propunerile pentru o eventuală strategie a guvernării în caz că acest partid ar mai ajunge la putere, miros de departe a neo-liberalism. Chiar învecinarea, la numai câteva propoziţii distanţă, a lui Bruno Kreisky şi Karl Popper poate părea de-a dreptul suspectă. Declaraţii de genul: liberalii fac doar elogiul egoismului, desigur, dovedeşte spirit de sinteză - de altminteri, toată echipa Roman a probat inteligenţă şi spirit speculativ - dar nu induc în eroare pe cititorul Proiectului lor. Nu contestăm posibila validitate a celor propuse ci doar apartenenţa acestor teze la social-democraţie. E greu de presupus că acest PD (FSN) va găsi prea repede soluţia de a ieşi din impasul în care l-a aruncat alungarea de la putere. Întrucât, pentru cea mai copleşitoare majoritate a populaţiei, şederea lor la înălţime n-a edificat ceva anume ce trebuie continuat, ci dimpotrivă a demolat şi puţinele posibilităţi de demarare economică a ţării ce erau considerate ca existente. Starturile, pe pista goală, ce le iau, din când în când, singuri, spre o guvernare la care se pare că nu vor mai avea acces vreodată, dau acestui partid imaginea unui pescăruş ajuns într-un deşert pe care-l tot confundă cu o mare ce şi-a încremenit valurile în aşteptarea lui... Scopul acestei convenţii - transformarea fostului grup "motivat" FSN în partid politic - nu asigură nici şansele, nici mijloacele...

Paul Cornel CHITIC

TELEFAX

★ TELEFAX ★

• **Dublă sărbătoare pentru organizaţia "Corpul păcii".** A fost inaugurat un nou sediu al Organizaţiei în Bucureşti şi s-a aniversat şi împlinirea a doi ani de activitate în România. "Corpul păcii", care cuprinde peste 125.000 de americani ce acordă sprijin locuitorilor din peste 120 de ţări, a fost solicitat de ţara noastră cu voluntari în domeniul educaţiei, asistenţei sociale şi dezvoltării iniţiativei particulare. Celor 22 de voluntari care trăiesc şi lucrează în prezent în România li se vor alătura în iulie alţi 30. Ambasadorul Statelor Unite ale Americii la Bucureşti, dl.John R.Davies, în cuvântul său, a reamintit că John F.Kennedy, fondatorul acestei organizaţii, a creat-o în speranţa realizării înţelegerii reciproce dintre poporul american şi celelalte popoare ale lumii. Toţi voluntarii care au depus jurământul anul trecut sunt încă aici şi au de gând sa-şi îndeplinească serviciul de doi ani, datorită ospitalităţii şi amabilităţii comunităţilor care-i găzduiesc, trei dintre ei căsătorindu-se cu români. • **Emil Bobu cere eliberare condiţionată**. După ce Curtea Supremă de Justiţie, Secţia Penală, i-a redus pedeapsa iniţială la 10 ani închisoare schimbându-i acuzaţia primă în infracţiune de complicitate la tentativa de omor deosebit de grav, Emil Bobu a făcut o cerere de eliberare condiţionată, argumentând, că din cele 3650 de zile se poate executa, potrivit legii, o pătrime. În cerere, condamnatul arată că a executat 1.200 de zile din pedeapsă, adică mai mult cu aproape 300 de zile, pentru a întruni condiţiile. Judecătoria Sectorului V a respins cererea, dar inculpatul are dreptul să facă recurs. • **250.000 de semnături pentru modificartea Legii funciare.** PNŢCD a lansat liste în toate judeţele pentru a aduna 250.000 de semnături necesare discutării în Parlament a modificărilor la Legea nr.18, deoarece au fost formulate peste 270.000 de reclamaţii privitoare la modul defectuos de aplicare a Legii funciare. Acţiunea a fost anunţată de dl Ion Diaconescu, prim- vicepreşedinte al PNŢCD, iar motivaţia a fost făcută de dl Corneliu Coposu, preşedintele partidului. • **TIBCO '93,** aflat la a X-a ediţie, s-a deschis la 31 mai şi s-a închis în 6 iunie. Au participat 1.388 de firme din 20 de ţări, dintre care 1.195 româneşti. Pentru prima dată Kuweitul şi Federaţia Rusă au avut câte un pavilion propriu, Franţa a participat în premieră sub înaltul patronaj al Camerei de comerţ, iar Moldova a fost reprezentată printr-un pavilion naţional, dar şi prin intermediul unei firme din Bucureşti. Alte prezenţe: Austria, Belgia, Bulgaria, Canada, Cipru, Danemarca, Germania, Grecia, India, Iran, Italia, Japonia, Mexic, Turcia, Ungaria. • **Partidul Liberal - 1993** este denumirea partidelor PNL-AT şi PNL- CD, a căror fuzionare a fost admisă de Tribunalul Municipiului Bucureşti. La conferinţa de presă la care s-au anunţat cele de mai sus, dl Dinu Patriciu, membru în Comitetul director, a declarat că Partidul Liberal nu va participa niciodată la un guvern de uniune naţională, ci doar la un guvern de coaliţie cu forţele de opoziţie, pe baza unui program liberal. • **1 Iunie - e greu să fii copil** este titlul unei ştiri Rompres, inspirat şi de realităţile noastre postdecembriste. Intrebărilor patetice legate de hrană, îmbrăcăminte, îmbolnăvire fizică sau morală trebuie să le găsim singuri rezolvarea pentru că nu ne putem juca cu viitorul acestei ţări, este opinia redactorului Rompres. Tot de 1 iunie, Senatul şi Camera Deputaţilor au adoptat prin vot alocaţia pentru copii în valoare de 3.500 lei lunar, care se indexează în condiţiile legii, nu este impozabilă şi se suportă de la bugetul de stat. Tot de ziua lor, sute de copii din capitală, participanţi la crosul organizat de "Evenimentul zilei" şi reprezentanţa "Agfa" în România, au intrat în Piaţa Presei Libere şi s-au îngrămădit în finalul alergării în apropierea locului de distribuire a premiilor. Datorită valului de copii în continuă creştere, premiile - ciocolate, cutii de Cola - au fost aruncate mulţimii care s-a luptat - părinţi şi copii - să le apuce. • **Lucrările Comisiei naţionale de indexare**, la care participă reprezentanţi ai Departamentului pentru relaţia cu sindicatele şi patronatul, Comisiei Naţionale de Statistică, Ministerului Muncii şi Protecţiei Sociale, Ministerului Finanţelor, Confederaţiei naţionale a patronatului român, Camerei de comerţ şi industrie, precum şi reprezentanţi a 12 sindicate, au ca obiect de discuţie proiectul de hotărâre guvernamentală cu privire la corecţia indexărilor ca urmare a evoluţiei preţurilor de consum pe martie-aprilie a.c. Se va discuta şi proiectul de protocol cu privire la instituirea unui organism tripartit pentru coordonarea activităţii de formare profesională. Corecţia se va aplica retroactiv de la 1 iunie 1993 la indexarea veniturilor populaţiei şi este negociată între 6-7,4 la sută. • **In semn de protest faţă de creşterea alarmantă a violenţei şi extremismului în viaţa politică românească**, în jurul Monumentului Eroilor din Piaţa Revoluţiei s-au adunat, joi 3 iunie, un număr mare de parlamentari reprezentând partidele de opoziţie din forul legislativ. Printre liderii politici care s- au recules şi au aprins lumânări s-a remarcat prezenţa domnilor Corneliu Coposu (PNŢCD), Petre Roman PD (FSN), Nicolae Manolescu (PAC), Otto Weber (PER), Sergiu Cunescu (PSDR) şi Dinu Patriciu (PL - 1993). • **Comisia parlamentară anticorupţie**. Parlamentul României a aprobat prin vot lista nominală a comisiei parlamentare speciale care este învestită cu mandatul de a cerceta cazurile de corupţie. Comisia este formată din 13 membri, cuprinzând spectrul politic din Camera Deputaţilor şi Senat, care au fost propuşi de grupurile parlamentare. Printr-o înţelegere tacită, nu au fost propuşi ca eventuali membri ai comisiei anticorupţie parlamentari ale căror nume au fost evocate în diverse cazuri ce ar cădea sub incidenţa obiectivelor urmărite de comisie. Numele celor care vor lupta împotriva corupţiei şi vor veghea la respectarea legilor şi a cinstei sunt: Romul Petru Vonica, Gheorghe Rizescu (senatori FDSN); Iulian Nistor, Ilie Gâtan (deputaţi FDSN); Ioan Mureşan (deputat PNŢCD-PER); Adrian Vilău (deputat PD (FSN); Ioan Joarză (senator PUNR); Ioan Mureşan (deputat PRM); Andrei Potcoavă (senator PL - 1993); Ioan Ghişe (deputat PAC);Kozsokar Gabor (senator UDMR); Călin Nestor (deputat PSDR); Marin Lungu (deputat PSM) • **Refugiaţii din România** au constituit problema discutată de Comitetul român pentru emigrări cu participarea domnilor Dan Mircea Popescu, ministru de stat, ministrul muncii şi protecţiei sociale, în calitate de preşedinte al Comitetului român pentru probleme de emigrări, Constantin Sokoloff înaltul comisar al ONU pentru refugiaţi, şi Padraig Czaykorow, reprezentant pentru România al Organizaţiei internaţionale pentru refugiaţi. S-a hotărât prelungirea statutului de refugiaţi temporar, pentru motive umanitare, a cetăţenilor somalezi din ţara noastră până la data de 5 octombrie 1993 şi mutarea grupului de circa 150 de persoane somaleze de la campingul Băneasa în căminul în care încă se mai află albanezi (66 legal şi nouă ilegal) care vor pleca voluntar în ţara lor pe cheltuiala Organizaţiei internaţionale sau a părţii române. Au fost analizate modalităţile de începere a procesului de rezolvare a dosarelor celor 438 de străini care au solicitat statut de refugiat în România în perioada aprilie 1992 - mai 1993, cu precădere a celor care nu corespund criteriilor Convenţiei de la Geneva.

Ana Maria TATOVICI

TELEFAX

★ TELEFAX ★

9385 LEI

Limita de supraviețuire

La oficiul forței de muncă din sectorul 2 pe bănci de lemn, sprijiniți de ziduri coșcovite, bărbați și femei, dar mai ales femei, așteaptă cu priviri șterse, exprimând o stare de saturație și de lâncezeală a minții, golite de sensurile vieții, să le vină rândul la "vaccinul" lunar, ștampila din carnetul de șomer sau, pur și simplu, să fie înscrișii în armata celor fără de lucru, ale cărei rânduri continuă să crească în proporție egală cu degringolada economică. Despre ei, priviți ca tablou vivant, nu se poate spune altceva decât că reprezintă o forță latentă care se macină în propriile-i granițe trupești.

Cu ei mai greu poți vorbi, nu pentru că n-ar fi cooperanți, ci pentru că rostul oricărui dialog pleacă de la premisa unei soluții, care, în cazul lor, momentan, se reduce la ștampila din mâna funcționarului.

În această situație l-am abordat pe șeful oficiului de muncă, pentru a ne oferi unele informații și lămuriri cu privire la dureroasa realitate a șomajului.

Cel puțin în acest moment la sectorul 2 București sunt înregistrate 14.858 de persoane cu statutul de șomer, din care 8.845 sunt femei. Pe categorii profesionale, din numărul total, 10476 sunt muncitori iar dintre aceștia 5741 - femei, cu studii medii sunt 3126, din care 2186 femei și cu studii superioare 1256, din care 618 sunt tot femei. Deci, iată că, fără a merge premeditat cu gândul la o discriminare între sexe, ajungem la această realitate care vrând - nevrând, demonstrează o marginalizare a femeilor, o scoatere din circuitul social pe false considerente de eficiență. La momentul actual este evident că scoaterea forței feminine de lucru de pe piața muncii nu se face în scopul de a reda acestora condiția lor firească, de soții și mame, să zicem, ci pur și simplu de a le declara în mod elegant ca o încărcătură economică și socială inutilă.

Ce face oficiul forței de muncă pentru această nouă categorie socială, care riscă în actualele condiții să devină o clasă cu un caracter distinct, cu o direcție de acțiune sau nonacțiune distinctă, ale cărei consecințe, dincolo de limitele admisibilului, să fie permanentă stare de instabilitate socială și potențial conflict? Nimic nou față de ceea ce făcea și până acum, adică nimic în plus. Contabilizează și distribuie, împarte pe ici, pe colo locuri de muncă disponibile, atunci când ele există.

La sectorul 2, de exemplu, sunt 17 funcționari pentru 15 mii de șomeri, un calculator, câteva birouri șchioape și

Nimic mai ieftin decât munca

1993
1 ianuarie
minim
929.000
șomeri

Poate supraviețui de pe o zi pe alta, un șomer în România? • În Occident există o posibiltate - munca "la negru" • Salariul minim legal, la noi, acoperă cerința minimală de subzistență • Ajutorul de șomaj este egal cu prețul biletului de intrare la un cazino • Pentru femeile șomere, singura șansă de cîștig ar fi să lucreze pentru cel mult jumătate din salariul minimal "oficial" • Există o "piață neagră" a muncii în țara noastră? • Deocamdată, doar inteligența creatoare pare a fi apărată prin lege • Față de milionul nostru de șomeri, partidele politice sunt fie vinovate de demagogie, fie disprețuitoare, fie lipsite de putere • Față de o atare situație, extrema stângă încă tace, iar extrema dreaptă stă la pândă

câteva scaune mâncate de carii. Deci, problema protecției sociale este din start imposibil de tratat, atâta timp cât lucrurile se află în cea mai primitivă stare cu putință. Oficiul forței de muncă este un loc ce poate fi asemănat cu un alt fel de birou de evidență, dar în nici un caz nu poate depăși acest cadru de simplistă înregimentare numerică. Iar oamenii s-au consolat, după cum le e felul, cu aceste minime condiții, pentru simplul fapt că dintotdeauna alții au hotărât pentru ei și nici de acum încolo nu poate fi altfel.

Primesc timp de nouă luni ajutorul de șomaj și ulterior, până la 18 luni, alocația de sprijin, care reprezintă 40% din salariul minim pe economie. Asta înseamnă că dacă venitul fiecărui membru de familie depășește 9865 de lei pe lună, pentru persoanele cu copii, sau 9331 de lei, pentru cei fără copii, alocația de sprijin, despre care vorbim, nu se mai acordă. Aceasta este limita de supraviețuire în România zilelor noastre: **9865 de lei sau 9331 de lei**. Să observăm diferența fabuloasă acordată în favoarea familiilor cu copii: **534** de lei! Șoimii patriei vor fi doar niște vrăbiuțe sau nu vor mai fi deloc.

In cazul fericit în care șomerii beneficiază timp de 270 de zile de protecție socială, vine ziua în care nu mai beneficiază de nimic, și abia atunci se pune problema viitorului, adică rămân singuri față în față cu acesta.

Din informațiile obținute, se pare că acele cursuri de recalificare și reorientare sunt organizate nu pentru a acoperi necesarul de forță de muncă existent în alte sectoare de activitate decât cele aflate în surplus de forță de muncă, ci pentru a ieși în întâmpinarea pieței muncii, adică a perspectivelor viitoare pe care le oferă acesta. Totul ține de un viitor care nu se mai apropie.

Din persoanele înregistrate la oficiul sectorului 2 în decursul celor doi ani și-au găsit un alt loc de muncă stabil un număr de 2355 dintre acestea, fie cu ajutorul oficiului, fie prin eforturi proprii, adică vreo 12%. La mai mare! E tot ce putem să ne dorim.

Mai rămâne problema celor care nu pot beneficia nicicum de protecție socială: cei care au demisionat, care au fost demiși pe motive de disciplină sau orice alte motive. Aceștia pot să beneficieze de un loc de muncă dacă el apare, dar nimic altceva. Se impune o întrebare: Există vreo diferență între oamenii rămași pe drumuri? In cazul nostru singura diferență e de ștampilă. Unii o au, alții nu.

Dincolo de aceste situații concrete străbate confuzia care domnește la nivelul ideii de protecție socială și al celei de piață a muncii, care se străduiesc, amândouă, să-și găsească un loc în noua configurație a societății românești.

Devine din ce în ce mai evident că problema s-a pus de la început pe dos. La noi nu este de maximă utilitate **disponibilizarea** forței de muncă ci **redistribuirea** ei, iar problema protecției sociale are prea puțin de-a face cu asigurarea ajutorului de șomaj și mult mai mult cu dinamizarea și relansarea acestei forțe de muncă, ce riscă, în virtutea filozofiei practicate, să se transforme într-o masă amorfă, redusă la strictele nevoi de supraviețuire.

Elena Gugu

UN PARADOX: forța de muncă e ieftină, în timp ce omul e plătit relativ mai bine

Fiecare produs social reprezintă un rezultat al muncii omului. Munca încorporată în acesta are pentru fiecare categorie de produs în parte o amunită pondere reflectată în preț.

Fie că dorim sau nu, atunci când întreprindem o analiză cu scopul de a determina valoarea muncii încorporate într-un anumit produs, este absolut necesar să ne raportăm la prețurile practicate pe piața mondială.

Orice marfă care a pătruns pe piața mondială îndeplinește condițiile de calitate cerute de aceasta, prețurile de desfacere fiind sensibil egale cu cele practicate de toate țările participante la schimbul internațional.

Condițiile de realizare sunt însă diferite de la o țară la alta, în funcție de gradul de înzestrare tehnologică a fiecăreia. Acestea determină, la rândul lor, structura costurilor de producție.

Desigur, nu ne propunem să facem o analiză amănunțită a tuturor factorilor care concură, influențează cuantumul sau evoluția prețurilor unei mărfi, între care sursa de materii prime, modul de prezentare, ambalare, gradul de noutate, reclama, valoarea de întrebuințare etc.

Dorim însă să scoatem în evidență, apelând la datele statistice și la condițiile economice concrete din țara noastră, **ponderea pe care o deține munca în cadrul produsului social brut sau în prețuri pe categorii de produse**, raportate comparativ la aceiași indici obținuți în terțe țări.

Numai astfel vom putea stabili cu certitudine dacă, în general, în țara noastră munca este sau nu ieftină.

Este cunoscut faptul că o țară care dispune de tehnologie avansată realizează un anume produs cu cheltuieli de producție mai mici decât în cazul unei țări slab înzestrate tehnologic.

În primul caz, indicele de productivitate este mai mare, iar ponderea manoperei mai mică, în cel de al doilea, raportul între cei doi indici este exact invers.

Prețul mondial fiind egal pentru ambele produse, rezultă clar că în țara lipsită de tehnologie avansată, forța de muncă este ieftină, dar, paradoxal, prezența omului, a muncii sale, în producția unei mărfi - costă foarte scump în România!

Paradoxul constă în faptul că, pe unitatea de produs, muncitorul român este plătit mai bine decât muncitorul occidental.

Dacă pentru un produs - marfă realizat în opt ore muncitorul român este plătit cu un dolar, occidentalul primește 0,5 dolari pentru același produs, dar realizează 20 de produse în opt ore.

Și iată de ce, plătit de două ori mai bine decât americanul, trăiește de două ori mai prost față de șomerul occidental.

Remediul? Redistribuirea forței de muncă și creșterea productivității muncii, dar aici factorul politic este cel în măsură să decidă cum se pot realiza acestea.

Sterică FLOREA

LIGA ȘOMERILOR: EVITATĂ, IGNORATĂ

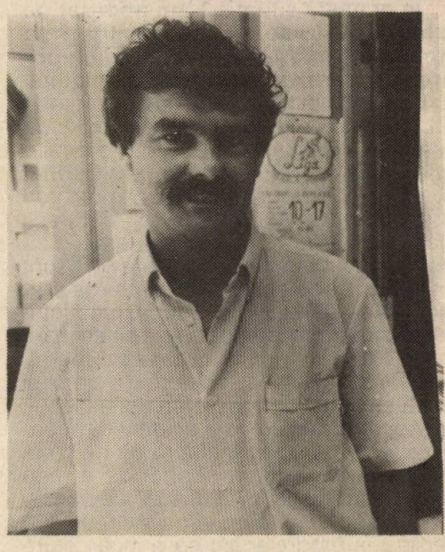

Alexandru Bogdan Deak, președintele Ligii pentru integrarea șomerilor

— Ce ne puteți spune despre activitatea Ligii?

— Liga s-a înființat în martie 1991. De atunci și până acum a strâns în jurul ei un număr de 15 mii de membri. 70% au până la 40 de ani, 30% până la 50. Avem filiale în 16 orașe ale țării și trăim, adică ne întreținem, din cotizațiile membrilor Ligii. Cei care vin să se înscrie plătesc suma de 800 de lei. Mai mult nu le putem cere, mai ales că ei vin aici ca să găsească un

sprijin şi nu neapărat să dea, lucru ce le este practic imposibil. Mult ajutor am găsit în afară. Şi asta chiar m-a făcut să mă ruşinez puţin pentru noi, ca români. Am primit din Suedia, Spania, Germania tot felul de lucruri necesare în asemenea situaţii - hrană, îmbrăcăminte, medicamente. E drept că ele s-au cam împuţinat acum şi nevoile cresc mereu. Păcat că la noi totul este doar o problemă de acomodare cu răul.

— Din ţară nu cooperaţi cu nimeni? Nu primiţi nici un fel de sprijin, cel puţin moral?

— Nu, absolut nimic; cu atât mai puţin moral. Din experienţa pe care deja am căpătat-o asta ar însemna foarte mult. Îi văd pe cei care vin aici să se înscrie. Pleacă destul de liniştiţi, fie şi numai pentru faptul că cineva asemenea lor le-a ascultat păsul.

— Care sunt preocupările dumneavoastră practice cotidiene?

— Noi ne ocupăm de orientarea şi reorientarea profesională a şomerilor, de găsirea cât mai grabnică a unui nou loc de muncă şi de ajutorarea lor materială. Acordăm asistenţă juridică şi medicală, medicamente gratuite.

— Cum rezolvaţi problema locurilor de muncă? Prin oficiile de muncă sau aveţi o reţea proprie organizată?

— Cu oficiile de forţe de muncă relaţiile sunt reci, chiar inexistente, dar de-a lungul celor doi ani şi jumătate firmele de stat şi cele particulare au ajuns să ne cunoască, aşa că vin cu adrese oficiale prin care ne oferă posturi vacante pe care noi le distribuim membrilor noştri în funcţie de cerinţe. Aş putea spune în ansamblu că în această problemă am făcut lucruri bune. Şi asta pentru că nu ne limităm să împărţim locuri de muncă ci căutăm să oferim fiecăruia ceea ce îi este mai adecvat. Orice viitor angajat trece mai întâi un test psihologic realizat de specialistul nostru care ne permite o cunoaştere mai bună a fiecăruia, vizavi de capacităţile şi înzestrările lui profesionale. Oricum, din punctul nostru de vedere, am încercat să convingem firmele cu care am lucrat să nu impună anumite limitări de vârstă, sex, religie ş.a.m.d. şi se pare că ne-am făcut înţeleşi.

— Din informaţiile pe care le aveţi, este nevoie de mână de lucru în România, indiferent de nivelul de pregătire? Ce şanse au şomerii de astăzi?

— Nevoie este, iar şansa depinde în mare măsură de fiecare. Prima condiţie ar fi ca ei să fie înscrişi aici şi împreună cu noi să caute şi să şi dorească să găsească.

— Câte cazuri aţi rezolvat din cei care au fost înscrişi aici?

— Cam 60% din cazuri. Locuri de muncă sunt, dar, spre dezamăgirea noastră, cei mai pretenţioşi sunt cei cu studii medii. Fenomen pe care nu l-am întâlnit la cei cu studii superioare. Acceptă orice, important este să muncească.

— Aveţi un exemplu concret de reuşită deosebită?

— Da, de exemplu firma **Altfel Design**, care aparţine unui cetăţean ce a lucrat în acest domeniu în Japonia, a venit la noi şi de aici şi-a selectat tot personalul: de la muncitor până la director economic.

— Există o bursă neagră a muncii în România?

— Există, şi ea este întreţinută chiar de guvern, fără să-şi dea seama. Atâta timp cât nu există legislaţia care să protejeze atât firma, cât şi angajatul, este inevitabil. Noi am cerut în revendicările noastre, care s-au dorit a fi adevărate proiecte de legi, ca firmele de stat şi particulare să fie supuse controlului gărzii financiare, poliţiei economice, oficiilor forţei de muncă şi unei comisii a uniunii naţionale a şomerilor, dar din capul locului această revendicare a fost respinsă, aşa că acest pericol nici nu poate fi evitat.

Ce părere aveţi despre modul în care partidele noastre pun problema protecţiei sociale în programele lor? Aţi găsit la vreunul din ele un interes deosebit în a căuta soluţii la aceste situaţii?

— La nici unul. Aş spune că le e teamă chiar să încerce. Orice discuţie, orice proiecte pe care le-am prezentat nu au avut nici un ecou. Când am purtat discuţii cu membrii Comisiei de muncă din Parlament, în primul rând că nu au fost invitaţi să participe membrii tuturor partidelor şi, în al doilea rând, întâlnirea a avut ca rezultat o invitaţie pentru altă dată, viitoare. În felul ăsta o să ne întâlnim până albim, dar fără rost.

— Aveţi vreo iniţiativă legislativă proprie care a depăşit faza concepţiei, deci care are şansa să fie şi acceptată?

— Noi am propus un număr de 31 de amendamente la legea şomajului, care credem că sunt foarte decente şi acceptabile. Am cerut, totodată, şi promulgarea expresă a legii sponsorizării, care s-ar dovedi foarte utilă în acest domeniu. Acum am mai făcut un pas înainte, să zicem în folosul Ligii. Vicepreşedintele Ligii, care este psiholog, s-a angajat **prin concurs** chiar în Ministerul Muncii, asta după ce fusese dat afară din serviciu pentru "**incompetenţă**". După cum se vede i-au făcut un bine şi, se pare, şi nouă. Cineva care cunoaşte dinăuntru situaţia şomerilor îi poate reprezenta cel mai bine în locul cel mai important.

— Îmi puteţi spune care este cifra de şomeri pe ţară, la ora actuală?

— Se vehiculează cifra de un milion patru sute de mii. De fapt, este vorba de două milioane patru sute de mii. În cazul primei cifre sunt luaţi în calcul numai cei aflaţi în evidenţa oficiilor , dar rămân cei plecaţi prin demisii, daţi afară din alte motive, şi care până nu demult au fost în şomaj tehnic. Şomajul, la o asemnea scară în România, este oricum inadmisibil pentru că la posibilităţile noastre economice şi la necesarul real de muncă el ar trebui să fie pur simbolic.

Nimic mai ieftin decât munca

1993
1 ianuarie
minim
929.000
someri

TEZE ŞI ANTITEZE

Doi economişti despre aceeaşi problemă

Colosii industriali - o falsă problemă

Mihail Părăluţă, deputat PSM

— Cum vedeţi dv actuala configuraţie a pieţei muncii?

— Eu consider că piaţa muncii s-a dereglat ca urmare a dezindustrializării ţării - proces care a început imediat după 1990. Faptul că cele mai mari întreprinderi ale economiei româneşti întîmpină mari greutăţi şi se adaptează greu cerinţelor economiei de piaţă a făcut ca aceste întreprinderi să disponibilizeze foarte multă forţă de muncă. Majoritatea şomerilor pe care îi avem provin dintre aceştia. Problema marilor întreprinderi şi a colosilor este falsă. Ea e inventată de oameni care nu doresc binele României. Eu mă întreb: de ce aceşti colosi sunt buni în Coreea de Sud, iar în România nu sunt buni. De ce în Franţa, un combinat metalurgic de 20 milioane tone oţel este bun iar în România unul de 9 milioane nu este bun. Altele sunt scopurile urmărite: eliminarea produselor româneşti din concurenţa de pe piaţa europenă.

— Cine ar avea acest interes?

— Occidentul. Şi, în ţară, oamenii lor. Există anumite cercuri în România care reprezintă interesele lor. Dacă mă gândesc bine chiar şi aceste criterii de performanţă pe care ni le impune F.M.I. tind spre dezindustrializarea ţării. Se vorbeşte foarte mult de intervenţionism şi nonintervenţionism, despre dirijism şi nondirijism statal în economie. Părerea mea este că dirijismul e una din formele cele mai utilizate în lumea occidentală. Şi

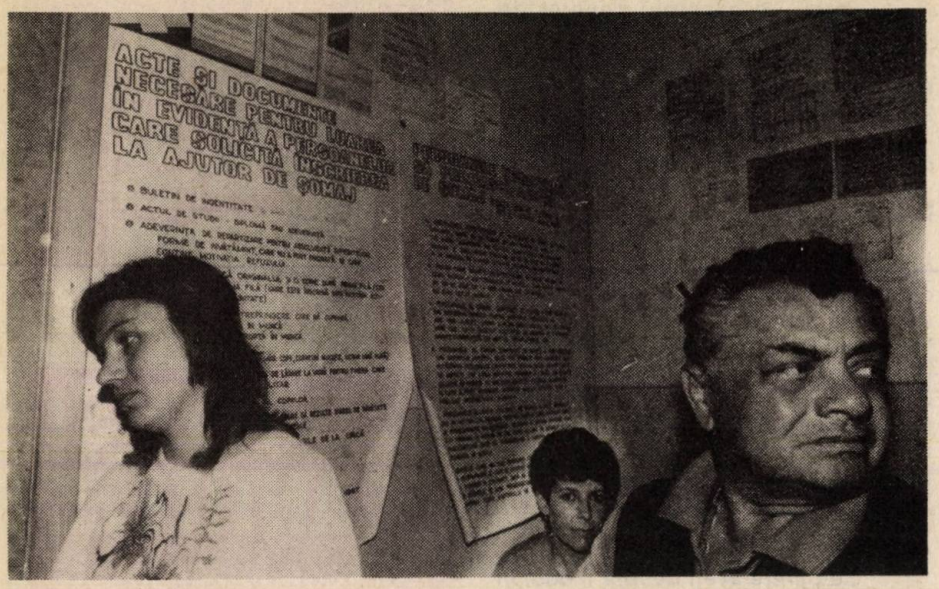

piaţa muncii este, din cîte cunosc eu, o piaţă dirijată - de care se ocupă toate forţele politice, inclusiv Guvernul.

— Dar în România ?

— La noi nu se iau măsuri decât pentru a se absorbi şomajul. De altfel lucrurile sunt foarte simple: dacă se pun în mişcare întreprinderile româneşti acestea vor absorbi o bună parte dintre şomeri.

— Cum vedeţi, deci, şomajul: o necesitate economică sau o maladie socială?

— O maladie, o tragedie pentru România. Dacă şomajul ar avea un nivel de doi la sută, nici nu ar fi şomaj - acesta ar fi un procent pentru reaşezarea şi distribuirea forţei de muncă.

— Ce iniţiative legislative are în vedere P.S.M. (dacă are) în acest domeniu?

— Noi am militat în programul nostru şi, în general, în toate intervenţiile parlamentare pentru reluarea procesului de industrializare a ţării. Noi considerăm că prin aceasta, prin dezvoltarea în continuare a ţării, vom putea ocupa forţa de muncă. Ce ar însemna asta, în concret? Ca în cel mult doi ani de zile industria să funcţioneze la maximum de capacitate. La Combinatul siderurgic Galaţi am avut o discuţie cu cei de acolo. Ei sunt competitivi, au pieţe, au forţă de muncă, dotare corespunzătoare dar nu li se asigură resurse financiare, materii prime. Stagnarea acestor coloşi industriali se datorează în primul rând faptului că s-a redus piaţa internă şi în al doilea rând piaţa externă. Poate o să şocheze ceea ce spun, dar eu cred în asta: România se poate salva prin pieţele estice. Practica celor trei ani a demonstrat că Occidentul are nevoie de piaţa românească pentru a-şi desface propriile produse, dar nu are nevoie de noi ca şi concurenţi pe pieţele occidentale. Noi am redus comerţul cu ţările estice, cu ţările arabe, cu ţările în curs de dezvoltare, comerţul cu armament. Ideea este deci ca şi armata să nu mai fie dotată...

"Guvernul nu şi-a propus nimic"

Ulm Spineanu, vicepreşedinte al PNŢCD

— Cum vedeţi dvs. actuala configuraţie a pieţei muncii şi ce explicaţie daţi şomajului din România?

— Într-o economie de piaţă o activitate eficientă la nivel micro nu se concretizează întotdeauna şi într-o activitate eficientă la nivel macro- economic. Toate economiile de piaţă sunt însă confruntate cu problema şomajului dar economiile care parcurg drumul de tranziţie dinspre economia centralizată, controlată de stat, către economia liberă se confruntă cu problema **şomajului dificil**, şomaj care nu apare numai ca o consecinţă a mecanismului cerere- ofertă.

În România, lucrurile privind disponibilizarea forţei de muncă (şomajul) nu provin din mecanismele specifice ale economiei de piaţă. Numărul locurilor de muncă în sectorul particular a crescut într-un mod prea lent, fără a vorbi de o oarecare inflexibilitate a acestora.

Odată cu relansarea investiţiilor mai ales a celor din sectorul privat, este posibil să se obţină diminuarea ratei şomajului ca şi scăderea nivelului mediu al preţurilor.

Deci, după opinia mea, actuala structură a forţei de muncă nu rezultă din realitatea valorică a ei. S-a plecat de la criteriul unui excedent al forţei de muncă în corelaţie cu criteriile economice. De aceea fenomenul de şomaj românesc poartă această amprentă a nenaturalului. Există , aşadar, şomajul real, oficializat, şomajul zis "tehnic" care reprezintă o îngreunare a costurilor întreprinderii (pentru că aceşti oameni iau bani dar nu produc nimic); aceşti bani se iau din structura de costuri care îi va afecta din nou, tot pe ei.

Mai există un şomaj indirect care provine din importuri. S-au găsit aici pieţe descoperite (conservându-se forţa de muncă din ţara de origine) şi a apărut un nou şomaj.

Stăpânii acestei pieţe nu sunt însă întreprinzătorii ci Executivul. Iar Executivul nu şi-a propus încă nimic, adică să le creeze acestor şomeri anumite facilităţi pentru mici afaceri.

Care este explicaţia? Aceşti ani de neimplicare, de indolenţă, de neprecizare a obiectivului Executivului care trebuie să spună ce-şi propune: să facă sau să administreze reforma?

— Ce iniţiative are PNŢCD în acest domeniu?

În programul Convenţiei Democratice este prevăzut un capitol special care cuprinde măsuri pentru dinamizarea forţei de muncă. Există şi o iniţiativă legislativă în acest sens care se află pe masa Parlamentului şi în care se propun mai multe variante dintre care transformarea şomerului în întreprinzător, asigurându-i cele necesare. Oricum, orice discuţie despre şomaj ajunge la întrebarea: ce trebuie redus mai întâi, şomajul sau inflaţia? E clar că inflaţia.

Convorbiri realizate de Mirela IAMANDI

INVENTATORII - o forță de muncă aparte?

O altă marfă numită "muncă" este, mai mult sau mai puțin ingrata activitate de creație, care, imposibil de a fi normată, dă uneori rezultate spectaculoase și din punctul de vedere al eficienței economice.

Așadar, invențiile și inventatorii (și am numit astfel numai una dintre categorii) beneficiază de un regim juridic aparte. Prezentăm în continuare analiza juridică pe această temă a unui specialist în materie.

În prezent, materia invenției este reglementată prin următoarele acte normative interne: Legea nr. 64 din 11 octombrie 1991 privind brevetele de invenție (publicată în Monitorul Oficial nr. 212 din 21 octombrie 1991); Legea nr. 120 din 18 decembrie 1992 (publicată în Monitorul Oficial nr. 1 din 8 ianuarie 1992); Hotărârea guvernului nr. 152 din 27 martie 1992 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 64/1991 (publicată în Monitorul Oficial nr. 79 din 30 aprilie 1992).

În comparație cu vechea reglementare (în principal, cu Legea nr. 62/1974), noile acte normative reprezintă un important progres. Sub acest aspect, este poate suficient să se menționeze că - exceptând dispozițiile privind procedura de brevetare - Legea nr. 64/1991 constituie, în mare parte, o preluare a dispozițiilor Legii franceze nr. 68-1 din 2 ianuarie (astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 78-742 din 13 iulie 1978), ceea ce, de bună seamă reprezintă o solidă garanție. Nu fiindcă legea franceză ar fi, neapărat, cea mai bună lege din lume în materie de invenții (personal, prefer alte reglementări și, oricum, o asemenea ierarhie nu ar putea fi realizată), ci pentru că este vorba despre o lege a cărei aplicare este verificată de atâția ani într-o economie de piață consolidată

Pe ansamblu, două elemente mi se par a fi cele mai semnificative sub aspectul progresului adus de noua reglementare română. Mai întâi,accentul pus pe drepturile inventatorului în raport cu alte subiecte de drept (în primul rând, cu unitatea la care este încadrat inventatorul realist), creându-se astfel, în mod firesc, o situație concordantă cu rolul real al inventatorului. De exemplu, art. 3 stabilește principiul că brevetul se acordă autorului invenției; de aceea, orice alte reglementări ulterioare ale legii care, în diverse ipoteze, conferă dreptul de brevetare unității în legătură cu care sau la comanda căreia s-a creat invenția reprezintă excepții. Iar conform unui principiu juridic elementar, excepțiile trebuie interpretate restrictiv.

Cel de-al doilea element esențial de progres este reglarea relațiilor - dintre subiectele de drept implicate în procesul de creare și brevetare a invenției - nu prin reguli fixe, ci prin mecanismul unor norme juridice care, în numeroase situații, permit părților să recurgă la convenție, ca expresie a acordului lor. Cu alte cuvinte, convenția dintre părți poate înlătura regulile edictate prin lege, servind astfel mai bine interesele celor implicați, fiindcă este firesc să se considere că aceștia își cunosc mai bine intersele concrete decât ar putea să o facă orice legiuitor. De exemplu, persoanele fizice ori juridice cu vocație originară la calitatea de titular al brevetului sunt primite să convină cu terții (chiar în avans față de momentul realizării invenției) asupra transferării dreptului la dobândirea brevetului, în schimbul unor avantaje materiale. Sau, într-un alt exemplu, remunerarea inventatorului este și ea supusă negocierii, permițând stimularea acestuia conform regulilor economiei de piață.

Și din punctul de vedere al procedurii de brevetare există progrese, fiindcă sunt preluate sisteme consacrate în legislații ale unor țări excepțional dezvoltate tehnologic. La prima vedere, împrejurarea că legea prevede termene îndelungate și etape numeroase pentru eliberarea brevetului ar putea fi considerată ca o frână în calea progresului tehnic. Realitatea este însă că aceeași este situația și în alte sisteme de drept, fiindcă în această materie formalismul asigură o garanție pe care se bazează eliberarea brevetului. Oricum ar fi, legea stabilește și posibilitatea ca unele termene ori etape să poată fi înlăturate, pe riscul solicitantului și contra unor taxe suplimentare.

De bună seamă, Legea nr. 64/1991 nu este perfectă. Personal, ca jurist, i-aș reproșa - în primul rând - numeroasele slăbiciuni de tehnică juridică, așadar impreciziuni terminologice, necorelări, neclarități, "neșlefuiri", care - în procesul de aplicare - pot determina importante (inutile) litigii. De asemenea, este supărător și că, nici de această dată, nu s-a găsit de cuviință a se reglementa contractele cele mai importante de transmitere a tehnologiei brevetate: cesiunea și licența.

Față de cele de mai sus, apreciez că **nu neapărat conținutul concret al legislației române în vigoare constituie sursa stagnării creației tehnologice,** deși și sub acest aspect se mai pot aduce îmbunătățiri. Am în vedere, de bună seamă, **legislația de proprietate industrială**, iar nu legislația română în general, fiindcă aceasta, dimpotrivă, nu cuprinde norme care să stimuleze investițiile în creația tehnico- științifică. De aceea, **cauza cea mai importantă este o consecință a împrejurării că în prezent, oriunde în lume, cercetarea științifico-tehnică necesită fonduri imense, a căror investire trebuie stimulată.**

Iar printre cauzele de asemenea importante se află și insuficienta cunoaștere de către inventatori și unitățile implicate (societăți comerciale, regii autonome, instituții de cercetare ori de învățământ etc.) a avantajelor oferite de legislația în materie. Și, poate, și a dezavantajelor legislației, tocmai spre a putea fi evitate și (de ce nu?) ocolite.

S-ar putea întâmpla ca noua profesie reglementată (pentru prima dată în țara noastră) prin art. 43 din Legea nr. 64/1991, anume aceea de "consilier în proprietate industrială" să contribuie la profesionalizarea aplicării legislației invențiilor. În țările avansate din punct de vedere tehnologic, birourile de consilieri în proprietate industrială sunt dintre cele mai profitabile din punct de vedere financiar, tocmai întrucât clientela lor se recrutează dintre aceia care, folosindu-le serviciile, își consolidează profiturile rezultate din creația tehnologică.

Lect. univ. Lucian MIHAI
(titular al cursului de "Drept al proprietății intelectuale" la Facultatea de Drept a Universității din București)

DOUGLAS HURD la București

"Un prieten apropiat"

Rezervele pe care Occidentul le va fi avut față de sistemul politic post-decembrist de la București au rămas în urmă. Chiar limitată la ceva mai mult de o zi, vizita ministrului de externe al Regatului Unit, Douglas Hurd, este un semnal elocvent în acest sens. Cu atât mai mult cu cât este vorba de prima vizită oficială britanică la acest nivel după 1985. Iar dl. Hurd este exponentul unui guvern conservator, deci, teoretic, opus ideologic actualei puteri de la noi, acuzată de criticii săi că ar promova restaurația vechii orânduiri. Concluzia, confirmată și de alte elemente, nu poate fi decât că democrațiile occidentale își fundamentează relațiile cu România nu doar pe dorința de a nu crea dezechilibre față de alte state ex-comuniste, mai bine văzute, ci și pe convingerea că țara noastră este un partener cu drepturi depline ca oricare altul.

Desigur, obiecțiile, nedumeririle și semnele de întrebare față de un aspect sau altul al situației interne nu au dispărut; dar ele nu mai dau naștere la reticențe sau chiar condiționări, ci, cel mult, la recomandări formulate cu bunăvoință. Nici dl. Hurd n-a omis să menționeze în convorbirile oficiale sau chiar în alocuțiunea rostită în Parlament interesul său și al țării sale pentru anumite probleme delicate și viu discutate chiar în aceste zile. Cum sunt controlul democratic asupra SRI, încurajarea investitorilor străini serioși (britanicii fiind printre cei mai activi) și, pe un plan mai larg, respectarea drepturilor omului. Totodată, distinsul și experimentatul diplomat a avut grijă să nu accentueze mai mult decât se cuvenea aceste aspecte, reamintind, de fiecare dată, că soluționarea lor favorabilă, în spirit democratic, ar fi, în primul rând, în interesul României. "**Instaurarea democrației este o condiție preliminară pentru obținerea statutului de membru în Comunitatea Europeană**", a precizat dl. Hurd. Statut la care, deocamdată, țara noastră abia îndrăznește să aspire, și nu din cauza unui deficit de democrație, ci a stării sale economice. Evocarea sa de către dl.Hurd, sub cupola Parlamentului, este, în sine, măgulitoare. Domnia sa s-a angajat, în numele Marii Britanii, și la un sprijin mai concret pentru apropierea României de CE - sprijin manifestat, de altfel, și până acum - în primul rând prin deschiderea mai largă a pieței vest-europene pentru produsele românești.

În raport cu alte vizite similare, desfășurate în momente mai tensionate din ultimii ani, dl.Hurd a părut a acorda opoziției politice o atenție limitată, pe măsura rolului ei în stat. Domnia sa a operat, de altfel, selectiv, privilegiind partidele de orientare creștin-democrată, apropiate conservatorilor (PNȚCD și UDMR) ca și o personalitate ca dl. Petre Roman, a cărui experiență de fost prim-ministru îl autoriza să aducă utile completări imaginii realităților politice românești. În expunerile reprezentanților opoziției, dl. Hurd a găsit, cum era și firesc, "**critici și nerăbdare**". Dar s-a ferit să se facă ecoul lor, chiar și atunci când, la conferința de presă, a fost insistent chestionat asupra corupției din România, ajunsă, nu se știe cum, în atenția prestigiosului **Times** din Londra. "**Nu este rolul celor din afară (outsiders) să critice aspecte ale politicii românești**", a răspuns, sec, demnitarul britanic, subliniind că, personal, s-a abținut să ridice probleme de acest gen. Firește, în afara aprecierilor măsurate, amintite mai sus. Opinia, în ansamblu favorabilă, asupra stadiului atins de România în progresul său spre democrație - care trebuie, desigur, continuat - se reflectă și în declarația comună româno-britanică, semnată de dnii Douglas Hurd și Teodor Meleșcanu. Date fiind uzanțele britanice, documentul poate fi comparat cu tratatele bilaterale semnate deja de România cu mai multe țări vest-europene. Declarația comună consacră intensificarea colaborării bilaterale în toate domeniile, țara noastră fiind, firește, cea care are cel mai mult de câștigat din aceasta. Marea Britanie se afirmă, astfel, așa cum spunea dl. Hurd, ca "**un prieten apropiat, de încredere, care pune, uneori, anumite întrebări, dar un prieten pe care România poate conta**".

Că și Occidentul poate conta, la nevoie, pe România a ieșit clar în evidență în cursul crizei iugoslave. Este inutil să se mai sublinieze că atitudinea lumii occidentale față de țara noastră a fost în mare măsură influențată de modul în care autoritățile de la București au tratat acest conflict și, mai ales, de participarea lor la asigurarea embargoului dunărean. Însăși vizita dlui Hurd a fost doar prima etapă a unui turneu balcanic care a mai cuprins Sofia și Skoplje. Este evident, în acest context, că problematica iugoslavă a ocupat, în dialogul ministrului britanic cu interlocutorii săi români, un loc cel puțin egal cu relațiile bilaterale, chiar dacă, din motive lesne de înțeles, acestora li s-a acordat, formal, preponderența. Dl. Hurd s-a declarat impresionat de "**rolul robust**" jucat de România în implementarea rezoluțiilor ONU asupra sancțiunilor aplicate noii Iugoslavii. Domnia sa a recunoscut și pierderile considerabile suferite de țara noastră în urma acestor sancțiuni. Cât privește compensarea daunelor, acestea, crede ministrul britanic, ar putea lua forma (deocamdată imprecisă) a unei atitudini mai favorabile a organismelor financiare internaționale, în momentul acordării asistenței pentru România. Oricum se cuvine ca dosarul respectiv să fie bine fundamentat și să nu conțină ceea ce dl Hurd a numit "**cifre scoase din nori**". Întrevederea cu președintele Iliescu i-a oferit ministrului britanic prilejul de a cunoaște concluziile acestuia în urma turneului său prin spațiul post-iugoslav.

După vizita dlui Douglas Hurd, se poate spune că legăturile româno-britanice, tradiționale, în ciuda depărtării geografice, au dreptul să spere la un viitor pe măsura respectabilei lor istorii.

Andrei STĂTESCU

BELGRAD

Demitere în lipsă

În fluidul spațiu iugoslav s-a înregistrat la începutul săptămânii trecute o nouă lovitură de teatru, prin demiterea președintelui iugoslav Dobrița Ciosici în urma unei prelungite ședințe a parlamentului de la Belgrad. Atât mass-media autohtonă cât și cea internațională, precum și numeroși oameni politici iugoslavi au calificat gestul neașteptat al parlamentarilor ca o lovitură dată liniei moderate din conducerea RFI și o consolidare a puterii aflate acum exclusiv în mâinile aripii naționaliste [illegible]

Demonstranți în luptă cu forțele de ordine în fața parlamentului iugoslav după demiterea președintelui Dobrița Ciosici

telui Ciosici a fost cerută încă din luna februarie de liderul extremist al Partidului Radical Sârb (PRS), Voislav Șeșeli, sub acuzația de a fi violat constituția, acesta nu a fost sacrificat decât în momentul în care a nemulțumit și îngrijorat Partidul Socialist al președintelui sârb Miloșevici. Conform declarațiilor lui Șeșeli, Ciosici ar fi "fraternizat cu unii generali de armată, incitându-i să organizeze o lovitură de stat" și ar fi negociat în secret cu croații, pregătind cedarea Krainei (teritoriu locuit de sârbi aparținând Croației) și încercând să împartă mult-discutata provincie Kosovo. Graba cu care moțiunea pentru un vot de încredere a fost introdusă în parlament (în momentul în care acesta urma să-și încheie sesiunea de primăvară, urmând a se întruni în septembrie) s-a datorat unei întâlniri secrete, la 27 mai, între șeful statului iugoslav și membrii Statului Major, fără știrea și aprobarea parlamentului. Gestul a fost calificat de socialiști și radicali ca o violare a constituției, deși circumstanțele în care ar fi fost încălcată legea supremă nu au fost clarificate,deoarece, în calitate de președinte al Iugoslaviei Ciosici era și șef al forțelor armate.

Dezbaterile furtunoase, transmise în direct de televiziunea din Belgrad, în timpul cărora de la tribună s-au succedat numeroși vorbitori unii protestând împo[illegible]

triva faptului că președintele nu era prezent și nu i se acordase șansa de a se apăra, s-au încheiat puțin după miezul nopții. Pentru revocarea din funcție a șefului statului s-au pronunțat - după cum, deja se cunoaște - 75 de deputați din Camera Cetățenilor, 34 fiind împotrivă, în Camera Republicii scorul fiind de 22 la 10.

Fost partizan al lui Iosip Broz Tito și membru al C.C. al P.C. din Serbia, Dobrița Ciosici a intrat în disidență în 1968 când a denunțat apariția "naționalismului și separatismului" în provinciile sârbești Kosovo și Voivodina. Romancier de marcă și membru al Academiei de Științe de la Belgrad, el este considerat părintele spiritual al unui memorandum datând din 1986, care susține necesitatea reunirii sârbilor într-un singur stat - "Serbia Mare", punct de vedere adoptat de Slobodan Miloșevici un an mai târziu, când a preluat puterea în Serbia. Candidat unic la președinția noii Iugoslavii, propus de chiar Partidul Socialist condus de Miloșevici, el a fost ales în aprilie 1992 în funcția supremă.

Disensiunile dintre cei doi s-au adâncit în toamna anului trecut, datorită sprijinului acordat de Ciosici opoziției democratice, și au culminat cu lipsa de entuziasm cu care i-a susținut candidatura lui Miloșevici, în favoarea premierului de atunci Milan Panici, la alegerile din decembrie trecut. "Ciosici a devenit victima celor pe care i-a creat", a declarat Vuk Drașkovici, lider al Partidului Renașterii Naționale aflat în opoziție, adăugând că "el a fost răsturnat într-un mod brutal și primitiv".

Majoritatea partidelor din opoziție au apreciat că, deși președintele demis avea reputația de șef al grupării naționaliste, el reprezenta un liant între Muntenegru și Serbia, alianța dintre cele două republici fiind acum grav compromisă. Totuși, liderul Partidului Socialist din Muntenegru a considerat aceste pronosticuri drept "premature", subliniind că "Slobodan Miloșevici este acela care hotărăște totul, el este personalitatea politică cea mai puternică din țară și va rămâne și în viitor."

Lovitura de forță de la Belgrad ar putea anunța însă noi probleme pentru Bosnia, deoarece Ciosici era adeptul unei soluționări negociate în această republică fapt condamnat de adepții lui Șeșeli care i-au sprijinit pe sârbii bosniaci în decizia lor de a continua lupta. Deși, la rândul său, președintele sârb Miloșevici i-a cerut luna trecută lui Radovan Karadjici să accepte un plan de pace pentru a pune capăt conflictului armat din Bosnia și a anunțat sistarea ajutoarelor pentru conaționalii din această regiune, el nu și-a putut permite o sciziune în tabăra naționaliștilor care i-ar fi periclitat chiar poziția pe care el însuși o ocupă.

Aflat în Macedonia în momentul destituirii, Dobrița Ciosici a declarat ulterior că Miloșevici l-a înlăturat datorită opoziției sale față de linia dură, despotică a președintelui sârb și a calificat gestul ca "un clasic act stalinist".

Reacția belgrădenilor față de înlăturarea președintelui Ciosici a fost imediată, mii de oameni strângându-se în fața clădirii parlamentului. Nemulțumirea manifestanților și dorința unora de a pătrunde în sediul legislativului s-a soldat cu confruntări între forțele de ordine și demonstranți ,în urma cărora s-au înregistrat circa 30 de răniți și un mort (din rândurile poliției). Pe de altă parte, în urma pătrunderii forțate în sediul Partidului Renașterii Naționale (PRN), poliția l-a arestat pe liderul formațiunii, Vuk Drașkovici, împreună cu alți membri și deputați ai respectivului partid. În cursul unei conferințe de presă organizate la puțin timp după consumarea evenimentelor, Milan Komenici, președintele comitetului executiv al PRN, a cerut eliberarea imediată a lui Drașkovici, care a fost grav bătut de poliție, primind

îngrijiri medicale la un spital belgrădean, după care a fost preluat din nou de forţele de ordine.

Nu la fel de prompte au fost însă şi reacţiile responsabililor occidentali la vestea demiterii şefului statului iugoslav, ei preferând să aştepte o cristalizare a situaţiei. Doar purtătorul de cuvânt al SUA, Richard Boucher, a făcut referire la înlăturarea lui Ciosici, declarând însă că "Statele Unite nu se aşteaptă la schimbări reale în politica Serbiei". Viitorul, întotdeauna imprevizibil, ne va demonstra dacă decizia parlamentului de la Belgrad va influenţa asupra viitorului Iugoslaviei şi Bosniei şi mai ales în ce fel.

Ioana BĂRBULESCU

MOSCOVA

Numărătoare inversă pentru Constituţie

Prin deschiderea Conferinţei Constituţionale convocate de preşedintele Elţin, se poate spune că elaborarea noii legi fundamentale a Federaţiei Ruse a intrat în linia dreaptă. La capătul căreia va avea loc, probabil, un referendum, singura modalitate de adoptare a Constituţiei care nu poate fi contestată de nimeni. Favoritul acestei "curse constituţionale" rămâne, fără îndoială, preşedintele Elţin. El a manevrat în aşa fel încât să-şi izoleze cei mai înverşunaţi adversari - preşedintele parlamentului, Ruslan Hasbulatov, şi vicepreşedintele Aleksandr Ruţkoi - atrăgându-şi colaborarea, dacă nu şi sprijinul, unora din foştii lor aliaţi. La care se adaugă cei nu prea încântaţi de proiectul constituţional al preşedintelui, dar convinşi că pot obţine mai multe concesii negociind cu el decât atacându-l.

Din această categorie fac parte în primul rând liderii teritoriilor naţionale şi provinciilor din componenţa federaţiei. Lor li s-a rezervat un rol central în strategia prin care dl Elţin intenţionează să-şi impună vederile constituţionale. Proiectul său acordă o mare importanţă reprezentanţilor "**subiecţilor federaţiei**" - cum sunt numite regiunile componente - care ar urma să formeze camera superioară a parlamentului. Iar una din cele cinci secţii ale Conferinţei Constituţionale este alcătuită pe aceeaşi bază. Toate acestea nu au fost, totuşi, suficiente pentru "subiecţi", care au solicitat mai multă autonomie politică şi economică. În avangardă aflându-se, firesc, acele republici autonome care şi-au asumat deja, pe plan local, drepturi extinse şi, în unele cazuri, se declară chiar state suverane. Un exemplu este Tatarstanul, care nu a semnat nici tratatul federal (încheiat în martie 1992, acesta preciza relaţiile provinciilor cu puterea centrală, dar a rămas, în mare parte, doar pe hârtie) şi doreşte ca viitoarea Constituţie să-i recunoască "noul statut" pe care şi l-a proclamat unilateral.

Nu toate republicile autonome - delimitate pe criterii etnice - au vederi atât de radicale, însă tratativele cu liderii lor au fost o încercare grea pentru preşedintele Elţin. Chiar dacă rezultatul a fost calificat drept "**o serioasă victorie**" de purtătorul de cuvânt prezidenţial, V. Kostikov, declaraţia pe care au adoptat-o conducătorii celor 20 de republici autonome nu exprimă un sprijin necondiţionat pentru proiectul constituţional al preşedintelui. Documentul afirmă, în schimb, ca scop al conferinţei deschise la 5 iunie elaborarea unui "**proiect unic**" pornindu-se de la propunerea dlui Elţin şi de la cea provenită din Sovietul Suprem, în care balanţa puterilor este mai favorabilă forului legislativ. Chiar şi în schimbul acestei declaraţii neangajante, liderii republicilor au obţinut importante concesii pe plan economic. Ei

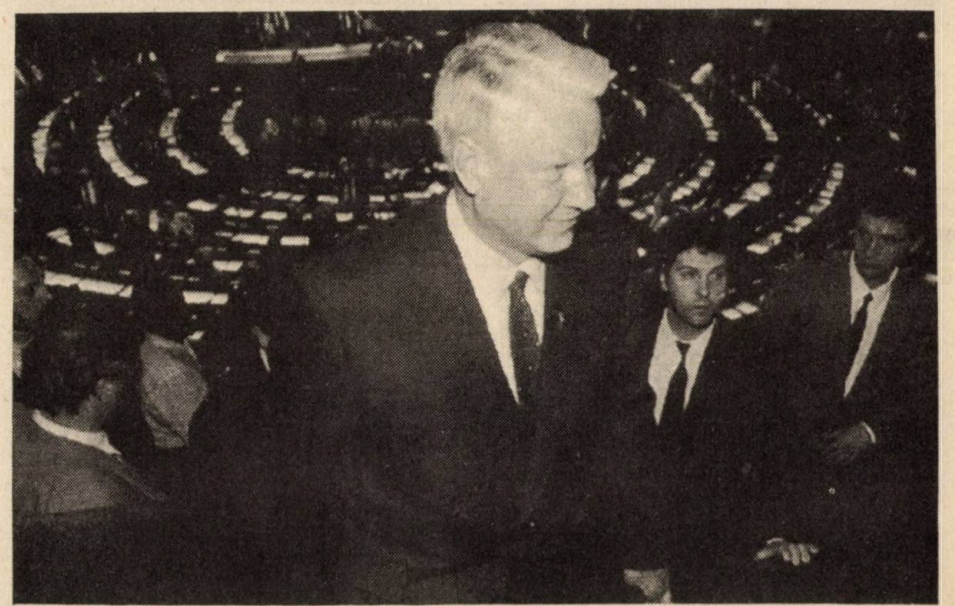

O Constituţie pe măsură? (Boris Elţin vizitând Parlamentul European, în 1991)

SEVASTOPOL Revolta pavilioanelor

Anul trecut la Ialta, preşedinţii Elţin şi Kravciuk căzuseră de acord să amâne divizarea flotei Mării Negre până în 1995, când, sperau ei, atmosfera va fi mai calmă. Acest aranjament se dovedeşte însă fragil. În ultimele săptămâni, tot mai multe nave ancorate la Sevastopol, în Crimeea - până la două treimi din flotă - au arborat drapelul cu crucea Sf. Andrei, pavilionul marinei ruseşti înainte şi după perioada sovietică. Este vorba de o originală formă de protest al echipajelor, iscat mai puţin din considerente naţionale cât din motive mai prozaice: salariile sunt mici şi plătite în karbovaneţi - moneda interimară ucraineană, care se devalorizează chiar mai repede decât rubla - iar statutul lor incert îi expune pe marinari hărţuielii autorităţilor ucrainene sau ale celor locale din Crimeea, dominate de ruşi. Naţionaliştii ambelor tabere s-au grăbit, bineînţeles, să se amestece în dispută: un grup de ofiţeri ucraineni a condamnat "provocările imperialiste ale Rusiei" şi s-a declarat surprins că guvernul de la Kiev nu ia măsuri; de cealaltă parte, naţional-comuniştii ruşi au cerut ca prin noua Constituţie, Sevastopolul să fie declarat "oraş rusesc". Oamenii politici mai realişti caută, şi ei, soluţii. Liderul opoziţiei ucrainene, Viaceslav Ciornovil, a sugerat ca flota să fie împărţită imediat, pentru a se lămuri lucrurile. Iar primul ministru rus Viktor Cernomirdin se gândeşte la construirea unor noi posturi în sectorul de litoral euxin rămas Rusiei. Firesc, fondurile vor fi greu de găsit. Pentru început, flota rusă ar putea închiria baza navală de la Sevastopol. Se spune că Ucraina îşi doreşte o flotă mai mare decât poate întreţine. Dar oare Rusia nu se află şi ea în aceeaşi situaţie?

vor deţine controlul propriilor resurse naturale şi al valutei obţinute prin exportul acestora, iar sistemul fiscal va fi restructurat pentru a le permite să păstreze un procent mai mare din impozitele colectate în limitele lor.

Preşedintele a avut mai mult succes la o întrunire ulterioară, la care au aprticipat liderii tuturor provinciilor - autonome sau nu - din Federaţia Rusă. În acest forum, "**proiectul prezidenţial al Constituţiei şi ideea Conferinţei Constituţionale au fost sprijinite fără echivoc**", potrivit dlui Kostikov. Exista temerea că reprezentanţii regiunilor neautonome,adesea mai mari şi mai bogate decât micile republici autonome, vor solicita acelaşi grad de autonomie ca şi acestea. Dl Elţin le-a declarat că este pregătit să le amplifice prerogativele economice dar că a face acelaşi lucru în sfera politică este deocamdată "**prematur**". Fără a se mulţumi cu promisiunile, liderii locali au cerut asigurări că, îndată după Conferinţa Constituţională, vor fi adoptate decrete prin care să fie realizate în practică prevederile tratatului federal. Preşedintele subliniase că tocmai adoptarea noii Constituţii (în varianta sa, fireşte) este o condiţie de bază a aplicării tratatului.

Se poate pune întrebarea dacă, în dorinţa de a uşura calea Constituţiei sale, dl Elţin nu va merge prea departe cu federalizarea. Vicepreşedintele Ruţkoi l-a acuzat, de altfel, că după ce a contribuit la "**distrugerea unei mari puteri**" (URSS), doreşte "**să termine şi Rusia, împărţind-o în 130 cnezate separate**", fireşte, la ordinele Vestului. Cum a ajuns vicepreşedintele la cifra de 130 este greu de ştiut, numărul provinciilor federaţiei fiind de 86. Eliminat, practic, din activitatea politică, dl Ruţkoi este supus celor mai variate umilinţe de către şeful său, care i-a interzis de curând, ţinerea unei conferinţe de presă la Kremlin, unde continuă să îşi aibă biroul. El s-a refugiat într-o retorică tot mai agresivă, găsindu-şi audienţă printre nostalgicii comunismului, în perspectiva alegerilor prezidenţiale la care vrea să participe. Fără să excludă, totuşi, şi iniţiative mai hazardate: "**rămânând vicepreşedinte al Federaţiei Ruse, îmi rezerv dreptul la acele acţiuni, inclusiv de ordin constituţional, care ar putea deveni necesare în actuala situaţie**", a declarat el de curând.

Puţin diferită este strategia lui Ruslan Hasbulatov. Prin declaraţii ambigue, el şi-a păstrat posibilitatea de a participa, eventual, la procesul constituţional declanşat de preşedinte, dar în acelaşi timp încearcă să-şi mobilizeze ultimii adepţi pentru o contraofensivă. Deşi contestat chiar în prezidiul sovietului suprem, dl Hasbulatov a reuşit să adune circa 2000 deputaţi de diferite niveluri într-un forum văzut ca o alternativă la Conferinţa Constituţională. El l-a acuzat pe preşedinte că ar intenţiona să transforma conferinţa în adunare constituantă, împuternicită nu numai să definitiveze textul Constituţiei, ci să-l şi adopte oficial. Aceasta ar însemna o lovitură de stat, a declarat dl Hasbulatov, iar "**în ţara aceasta mai sunt oameni în stare să opună o rezistenţă puternică**". În timp ce chiar adjuncţii săi se pronunţă pentru un compromis cu dl Elţin, liderul parlamentului are altă soluţie. Este vorba de un referendum care ar supune votului popular trei texte: Constituţia "**ţaristă**" a preşedintelui, cea elaborată de parlament ("**centristă**") şi varianta-surpriză: o Constituţie **comunistă**. Motivul: mulţi oameni ar fi încă ataşaţi vechii ideologii şi ar avea şi ei dreptul să-şi susţină punctul de vedere... Criticii dlui Hasbulatov consideră, însă, că el ar urmări, în realitate, ca nici una din cele trei variante să nu fie adoptată - rezultat probabil al unui asemenea referendum "trilateral" - rămânând astfel în vigoare actuala Constituţie brejnevistă, cu care preşedintele parlamentului se împacă foarte bine.

Rusia poate întrezări momentul în care va avea o Constituţie în pas cu vremea. Totul este ca până atunci anarhia şi disperarea să nu se înstăpânească, iar legea fundamentală să vină prea târziu.

Alexandru ANTONESCU

ROMA

Dincolo de un atentat

Cu foarte puţin timp în urmă, procurorul Bruno Siclari, angajat în activitatea anti-mafia, avertizase asupra posibilităţii ca Mafia să pregătească o replică la acţiunile îndreptate împotriva sa, plănuind marcarea unui an de la asasinarea judecătorului Giovanni Falcone printr-un atac spectaculos. Care, din nefericire, s-a produs.

Un automobil-capcană a explodat, la Florenţa, pe o stradă îngustă din spatele Galeriei Uffizi, omorând şase persoane, rănind alte 30 şi aducând pagube serioase celei mai importante colecţii de artă a Italiei. "Acest atac a lovit în inima civilizaţiei occidentale", a arătat poetul Mario Luzi. Ministrul de interne, Nicola Manino, a afirmat imediat că atentatul poartă amprenta "terorismului mafiot", semnalând analogiile existente cu atentatul de la Roma, ce avusese loc numai cu câteva zile înainte.

Întrunit de urgenţă, în prezenţa premierului Carlo Azeglio Ciampi, Comitetul Naţional pentru Securitate şi Ordine Publică a analizat măsurile pe care trebuie să le ia autorităţile locale pentru a descuraja alte acţiuni teroriste. Astfel, la Roma a fost întărită paza, în special în zonele considerate mai sensibile - gara Termini, aeroportul Leonardo da Vinci, ambasadele, oficiile companiilor aeriene, sediile partidelor şi chiar staţiile de metrou. La fel s-a procedat la Milano, unde s- au produs primele atentate cu bombe (în 1969) şi la Bologna, unde o puternică explozie în gara oraşului, la 2 august 1980, s-a soldat cu 85 de morţi şi peste 200 de răniţi.

Atentatul a fost revendicat de "Falanga armată", o misterioasă organizaţie ale cărei ameninţări nu au fost luate până acum în serios de anchetatori, deoarece au survenit totdeauna după ce mijloacele de informare în masă au relatat pe larg despre atacuri.

O primă evaluare a daunelor aduse Galeriei Uffizi indică faptul că au fost distruse trei tablouri semnate de Gherardo delle Notti ("Naşterea lui Christ"), Bartolomeo Manfredi ("Buonaventura" şi "Ciclo viti"). Alte 20 au fost deteriorate, fiind avariate, de asemenea, mai multe statui. Toată înformatizarea biroului de recenzare a operelor, realizată în 10 ani de muncă, a devenit inutilizabilă, iar Academia "Georgofili", cea mai veche societate pentru ştiinţe agricole din lume, a fost distrusă, împreună cu cărţile şi colecţia sa inestimabilă de arhive.

Explozia de la Florenţa a scos în evidenţă vulnerabilitatea vastului patrimoniu artistic al Italiei şi i-a făcut pe mulţi să evoce spectrul terorismului cultural care ameninţă industria turismului. Adevărul e că majoritatea celor mai cunoscute monumente ale Italiei reprezintă ţinte uşor de atins pentru bombe. Iar atentatorii, indiferent de numele şi apartenenţa lor, au fost conştienţi de acest lucru. "Este o nouă formă de crimă împotrtiva umanităţii", a declarat Roy Strong, fostul director al Muzeului "Victoria and Albert" din Londra. "Faptul că cineva s-a putut gândi să lovească Uffizi mă şochează. Operele de artă care se află acolo aparţin tuturor şi a încerca să le distrugi în felul acesta este o formă extremă de barbarie".

Până la atentatul de la Florenţa, cele mai grave atacuri la adresa unor opere de artă din Italia au fost cele îndreptate împotriva lui Pietà (Michelangelo) de la Vatican şi a statuii lui David, tot de Michelangelo, din Florenţa. Aceste atacuri au fost însă săvârşite de bolnavi mintali.

Ceea ce, cu siguranţă, nu a fost cazul acum. În contextul afacerii "mâini curate", în care pionul principal în reprezintă Mafia, aceasta a reacţionat în conformitate cu propria tradiţie, aplicând strategia terorismului. Recentul act se înscrie în malefica tradiţie de care am amintit, continuând atentatele în care au fost ucişi judecătorii Giovanni Falcone şi Paolo Borsellino. Re-

actualizata tactică de înfruntare directă a statului pare a fi rezultat dintr-o criză a consensului existentă în interiorul organizaţiei.

Dar militarizarea acţiunilor Mafiei apare şi ca o urmare a fragilităţii relaţiilor dintre "familii" şi anumite sectoare ale sistemului politic, economic şi judiciar care, în trecut, au protejat interesele criminale. La ora actuală, peste 2600 de persoane ce lucrau în administraţia publică sunt anchetate sub acuzaţia de corupţie sau pentru alte delicte.

În ultimul timp, Mafia a primit lovitură după lovitură, ultima şi dintre cele mai puternice constituind-o arestarea lui Benedetto "Nitto" Santapaola, a doua persoană ca importanţă în ierarhia mafiotă. Acesta a fost, poate, cel mai bun mod posibil de a-i aduce un omagiu lui Giovanni Falcone. "Este un pas important pe calea înfrângerii Mafiei",a declarat atunci Vincenzo Parisi,şeful poliţiei italiene, adăugând totuşi că este conştient de faptul că "nu am câştigat războiul împotriva Mafiei. Ştim că acest război va fi lung şi greu".

Aserţiune adeverită de fapte. Şi există temerea că atentatul de la Florenţa nu va fi ultimul. Raportul anual asupra criminalităţii, recent publicat, semnalează achiziţionarea de către Mafia calabreză a sute de arme de tip Kalaşnikov provenite din fosta Iugoslavie în schimbul livrării de droguri. Asupra scopului nu mai există nici un dubiu.

În acelaşi timp însă, atentatul, care a şocat opinia publică, poate duce şi la strângerea rândurilor în jurul justiţiei. Italienii, şi nu numai celebrii "pocăiţi", au dovedit că nu mai sunt dispuşi să admită terorismul şi minciuna, înţelegând că numai o adevărată curăţenie morală le poate asigura liniştea. Poate că aceasta este şi prima mare victorie în războiul împotriva corupţiei.

Dinu BUCŞAN

PARIS

A treia stângă

Aşadar, alegerile au trecut, noul guvern s-a instalat în funcţie şi, după cum s-a văzut, şi-a luat rolul în serios. Numai stânga, marea, dar aşteptata învinsă, continuă să-şi lingă rănile şi, încetul cu încetul, să se reorganizeze.

Noua echipă conducătoare a Partidului Socialist, adunată în jurul lui Michel Rocard, noul lider, nu şi-a făcut o intrare triumfală în viaţa politică. Născută în suferinţă, ea este condamnată la solidaritate pentru a reuşi. Aceasta în condiţiile în care totul în jurul ei este distrus - ne gândim la prăbuşirea socialismului occidental - iar în interior partidul este scindat. O parte a membrilor săi a refuzat să-l urmeze pe Rocard în demersul său, înclinând mai degrabă spre Jacques Delors, singurul politician de stânga din Franţa cu un procent de popularitate ridicat. Laurent Fabius, după punerea în scenă a martiriului său, a ales temporizarea. În ceea ce îl priveşte, preşedintele Mitterrand, datorită condiţiilor impuse de coabitarea cu un guvern de dreapta, se vede constrâns să nu deschidă un conflict cu noua conducere a PSF, deşi aceasta nu îi este deloc apropiată.

Iată însă că, în tot acest proces de căutări şi încercări de recâştigare a terenului pierdut, o nouă grupare tinde să-şi facă loc pe eşichierul politic. Este vorba de Mişcarea Cetăţenilor, lansată la Belfort de Jean- Pierre Chevenement în septembrie 1992 şi care şi-a ţinut la Paris, la începutul lunii mai, prima reuniune la nivel naţional. A fost momentul care a marcat ruptura definitivă cu "fostul PSF", amânată o vreme din cauza alegerilor legislative. Încă de la deschiderea lucrărilor, Max Gallo, deputat european, a ironizat Statele Generale ale PSF, prevăzute a se întâlni în iulie."Acele <<reality shows>> ale democraţiei, politicii şi gândirii sunt fie mărturii de neputinţă, fie dovezi de manipulare politică", a afirmat el. "Se înlocuiesc unii oameni cu alţii, politica este trecută sub tăcere, se organizează respectivul <<reality show>> şi avem astfel Statele Generale, dar nu aceasta este democraţia", a adăugat Gallo.

Discursul lui Chevenement s-a caracterizat prin numeroase accente de duritate. Conform aşteptărilor, el a atacat "partidul de la Épinay, care a pierit din cauza renunţărilor chiar înainte de actualele zguduiri. Cei care poartă responsabilitatea eşecului nu pot propune astăzi un alt proiect. Ei nu sunt capabili. Nu au dorinţa să o facă. Nu mai au nici legitimitatea, întrucât au cauţionat opţiunile de renunţare, impuse de guvernarea invizibilă a banilor. Nici vorbă ca noi să ajutăm această stângă să revină la putere, mai ales dacă intenţionează să ducă aceeaşi politică a resemnării".

Noul partid a încercat să-şi definească propriul profil, urmând a fi trasată calea pentru a deveni o "a treia stângă", "o mare forţă cetăţenească pentru a stăvili ascensiunea puterii feudale a banilor". Mişcarea cetăţenilor nu se vrea însă un partid la stânga PSF şi la dreapta PCF (comuniştii), ci "deasupra" lor. Jean-Pierre Chevenement concepe noul partid ca pe "o pârghie în dezbaterea democratică", pe care intenţionează să o introducă în jocul politic în momentul în care se vor dezvălui impasurile Europei liberale, "adevărata linie de fractură". "Atunci", a precizat el, "imensa insatisfacţie socială pe care o va provoca creşterea continuă a şomajului va arăta cât valorează de fapt abilitatea lui Balladur, care nu este altceva decât un rocardism bis, având în vedere că atât UDF, cât şi fostul PSF sunt două partide înfeudate establishmentului".

Nu s-ar putea spune că, dincolo de câteva declaraţi de intenţii, Mişcarea Cetăţenilor are un program deja bine structurat. În orice caz, meritul principal al lui Jean-Pierre Chevenement este acela de a plasa dezbaterile pe planul ideilor. Ceea ce ar putea atrage mulţi militanţi de stânga, debusolaţi după dezastrul de la legislative. Este un motiv pentru care PSF şi PCF trebuie să fie foarte atente la "mutările" noului partid, riscând, în caz contrar, să-şi piardă o parte din simpatizanţi.

Încercarea de creare a unei noi forţe politice care să aibă un cuvânt de spus se anunţă dificilă. Istoria a demonstrat că, după Congresul de la Tours, din 1920, nici o grupare politică de stânga, în afară de PSF şi PCF, nu a reuşit să se afirme. În urmă cu 30 de ani, Chevenement a încercat să regenereze mişcarea socialistă pornind de la SFIO (Secţiunea Franceză a Internaţionalei Muncitoreşti), în loc să se integreze Partidului Socialist Unit. Astăzi, el preferă să mizeze pe o nouă organizaţie politică decât să se constituie într-o minoritate contestatară în interiorul PSF. Fără îndoială, contextul politic este diferit faţă de cel al anilor '60. Dar tocmai de aceea Chevenement şi colegii săi nu par a fi oamenii cei mai potriviţi pentru un proces de reînnoire. Prin prezenţa lor în cadrul fostelor executive, ei au dat girul unei guvernări pe care astăzi o resping şi o acuză. E adevărat că Chevenement a demisionat în 1983, dar a revenit pentru a ocupa postul de ministru al educaţiei naţionale (1984-1986) şi al Apărării (1988-1990). Georges Sarre, actualmente deputat de Paris, a fost secretar de stat în guvernul Bérégovoy, iar Max Gallo, purtător de cuvânt al Mişcării Cetăţenilor, a fost, paradoxal, şi purtătorul de cuvânt al echipei primului ministrului Pierre Mauroy în 1983, apărându-i cu înverşunare politica.

Primul Congres al mişcării va avea loc în luna decembrie. Ea şi-a fixat drept obiectiv un număr de 10.000 de membri, având în prezent înregistraţi 2.287. Nu este uşor, dacă ţinem seama că numai Verzii, oricum mai vechi şi mai cunoscuţi pe scena politică, au 3.500 de membri. Reuşita ar duce însă la evitarea posibilităţii ca noul partid să devină doar un mic grup - încă unul - în marea masă a stângii.

Dinu BUCŞAN

BONN

Noul paroxism al violenței

Recentul incendiu criminal de la Solingen, în care şi-au pierdut viaţa cinci cetăţeni de origine turcă - trei femei şi două fetiţe -, ca şi reacţia de furie devastatoare manifestată, pentru prima oară în Germania, de conaţionalii acestora indică atingerea unui nou prag al valului de violenţe provocat de xenofobism. Emoţia încercată este dublată de confuzie şi chiar un sentiment de neputinţă. Pentru că, iată, nici marşurile cu lumânări, desfăşurate iarna trecută în numeroase oraşe pentru a exprima ofensa resimţită de populaţie faţă de acţiunile extremei drepte, nici interdicţiile asupra grupurilor neonaziste, nici măsurile legislative luate pentru limitarea imigraţiei nu au reuşit să pună capăt recidivei rasiale. "Pur şi simplu ne amăgim - comenta situaţia din societatea germană canalul de televiziune ZDF. Persoanele decente pot să-şi liniştească conştiinţa în marşuri cu lumânări, dar aceste proteste nu vor face nimic împotriva urii iraţionale ce predomină în mintea unora".

S-a crezut, iniţial, că extrema dreaptă ar fi găsit teren fertil de acţiune violentă doar în regiunile răsăritene, conduita xenofobă fiind determinată de o anumită dezamăgire încercată, îndeosebi de tineret, faţă de avatarurile restructurării economice intervenite după unificare. O supapă, şi nimic mai mult, pentru frustrare. Ar fi putut chiar să pară aşa, actele de agresiune la adresa străinilor începând, în septembrie 1991, la Hoyerswerda. Şi fiind continuate, în august anul următor, la Rostock, pe parcursul unei întregi săptămâni, când germanii au urmărit, stupefiaţi, dezlănţuirea furibundă a instinctelor primare împotriva căminelor de azilanţi, asaltate cu ciomege, pietre şi sticle incendiare de grupuri ale extremiştilor de dreapta. "Răul provine de la străini" şi "Germania - germanilor" au fost sloganuri de frontispiciu ale acestor violenţe în premieră, amintind în mod şocant de un capitol de istorie ce nu onorează. "Nu credem că se va mai întâmpla vreodată", afirma un oficial de la Bonn.

Nu numai că s-a întâmplat, dar agresiunile xenofobe au trecut şi în vestul ţării, în anul 1992 fiind semnalate circa 1800 de acte de violenţă comise de extrema dreaptă, totul culminând cu atacul din noiembrie de la Moelln, lângă Lübeck, întreprins cu bombe incendiare asupra domiciliului unor cetăţeni de origine turcă, trei din ei pierzându-şi viaţa. Cu câteva minute înainte de declanşarea atacului, poliţia a primit un apel telefonic de revendicare, încheiat cu "Heil Hitler"!

Străinătatea, îngrijorată, şi-a înmulţit criticile stânjenitoare la adresa a ceea ce se întâmplă în Germania. Cu atât mai mult El a recunoscut, însă, că afluxul de solicitanţi de azil în Germania a contribuit la intensificarea xenofobiei, avertizând, totuşi, împotriva tentaţiei de a se stabili o legătură de cauzalitate între violenţa rasistă şi numărul prea mare de străini.

Tentaţia unei asemenea legături s-a vădit a fi mai puternică, cele două Camere ale parlamentului german aprobând, recent, un amendament la Constituţie, ce

Importantele efective poliţieneşti mobilizate n-au putut potoli furia comunităţii turce din Solingen. Populaţia turcă imigrantă a fost, din nou, dur lovită de către un act criminal - avea să declare secretarul general al Consiliului Europei, doamna Catherine Lalumière

introduce condiţii severe la legea, până acum printre cele mai liberale, a azilului. Practic, în jurul Germaniei se introduce un veritabil "cordon sanitar", gest politic interpretat ca o cedare în faţa presiunii străzii.

Restrângerea dreptului de azil nu a reuşit, cum se sconta, să pună capăt violenţelor rasiste. Cel puţin până acum. Solingenul serveşte drept exemplu. Unele asociaţii umanitare germane consideră chiar că, dimpotrivă, limitarea dreptului de azil este înţeleasă de către extrema dreaptă "a fi un semnal pentru purificarea etnică a Germaniei". Iar "Alianţa 90/Verzii" apreciază, de asemenea, că noua reglementare menţionată potenţează "mobilizarea extremei drepte împotriva democraţiei". Se cere o nouă politică faţă de străinii care sunt rezidenţi germani. Şi nu numai de organizaţiile amintite. In acest sens, se fac auzite opinii că introducerea rapidă în dreptul german a dublei cetăţenii "ar reduce ura" şi ar permite celor ce locuiesc de ani de zile în Germania să se bucure, în linişte şi integral, de drepturile germanilor.

"Ieri evreii - astăzi turcii", nu se reţine să afirme comunitatea turcă din Berlin. "Naziştilor! Vă vom găsi", clamează turcii din Solingen, recurgând la inacceptabile acte de vandalism. In pofida apelurilor la calm lansate de oficialităţile statului în care trăiesc şi de cele ale ţării de origine. Ura şi violenţa nu vor putea fi, însă, reduse prin promovarea urii şi violenţei...

Vasile CRIŞU

cu cât asupra unor azilanţi s-a produs, de această dată la Kiel, un atac cu... grenade de exerciţiu întreprins de trei ofiţeri şi un subofiţer din armata germană, fapt denotând, în aprecierea unor observatori, că opiniile de extremă dreaptă au pătruns şi în Bundeswehr.

Sfidării rasiale trebuia să i se răspundă. Majoritatea marilor partide politice, asociate cu sindicatele şi Bisericile, au organizat, la Berlin, în preziua comemorării cumplitei nopţi de 9 noiembrie 1938, intrată în istorie sub numele de "kristallnacht", când evreii germani au fost victima dezmăţului nazist, o amplă manifestare. Aproximativ 300.000 persoane şi-au exprimat, fără echivoc, opoziţia faţă de recrudescenţa urii rasiale. Dar, scria "Die Welt", "ceea ce ar fi trebuit să fie o mărturie împotriva xenofobiei şi o pledoarie pentru umanism a devenit o zi a ruşinii". Pentru că circa 400 de anarhişti au aruncat cu ouă şi roşii în preşedintele Richard von Weizsaecker în momentul când făcea un apel la toleranţă din tribuna în care se afla şi cancelarul Helmut Kohl. "Este în joc propriul nostru stat democratic", avea să declare şeful statului german.

LONDRA

O victimă a recesiunii

Ministrul britanic de finanţe Norman Lamont a părăsit guvernul la 27 mai, după luni de speculaţii nu atât asupra demisiei sale, cât asupra momentului în care aceasta urma să se producă. Cei doi ani şi jumătate în care dl Lamont a ocupat funcţia de Cancelar al Eşichierului au fost un şir aproape neîntrerupt de cedări umilitoare, astfel încât, la ora bilanţului, unii comentatori s-au mirat chiar că a putut rezista atâta timp. Nu a fost, însă, vorba de incompetenţă sau erori din partea ministrului, ci, înainte de orice, de o persistentă recesiune - cea mai adâncă de la război încoace, după cum s-a spus - pe care a moştenit-o şi împotriva căreia a luptat cu toate puterile. Inclusiv prin măsuri impopulare, care i-au coborât şi mai mult imaginea în opinia publică şi chiar în rândurile propriului partid.

Cel mai neplăcut moment al carierei ministeriale a dlui Lamont a fost "miercurea neagră", 16 septembrie 1992. In acea zi el a fost nevoit să anunţe, în mod public, retragerea lirei sterline din mecanismul european al ratelor de schimb (ERM), după ce dăduse repetate asigurări, la fel de publice, că nu se va recurge la o asemenea mişcare. Guvernul n-a mai fost, însă, în măsură să susţină valoarea lirei, astfel încât să se încadreze în ERM. De atunci, spune analistul economic Robert Lind, "**securea era suspendată deasupra gâtului lui Lamont**". De fapt, se consideră că ieşirea lirei din ERM, urmată de scăderea ei cu circa 20 la sută, au stimulat exporturile britanice dând speranţe într-o redresare. Dl Lamont nu putea, însă, să-şi revendice nici un merit în această privinţă deoarece decizia de la 16 septembrie apărea mai mult ca o renunţare, sub presiunea împrejurărilor, la politica urmată consecvent până atunci şi nu ca o acţiune deliberată.

Fostul ministru mai oferise şi alte motive de impopularitate, de pildă mărind impozitele prin bugetul din acest an (deşi în campania electorală se angajase că nu o va face) sau declarând că sporirea şomajului, până la trei milioane de oameni, este "**un preţ care merită cu prisosinţă să fie plătit**" pentru reducerea inflaţiei. Ceea ce poate fi adevărat, dar nu e niciodată plăcut de auzit. Indiscreta presă de scandal dăduse la iveală şi unele amănunte ciudate din viaţa sa privată. S-a aflat, astfel, că dl Lamont închiriase o parte din locuinţa sa unui "terapeut sexual" iar apoi, pentru a-l evacua, angajase un avocat plătindu-l, în parte, din banii contribuabililor. Şi mai grav părea zvonul că ministrul cheltuise peste contul său din bancă pentru a cumpăra vin. Desigur, nu erau păcate prea mari, dar în vreme de recesiune puteau impresiona.

Norman Lamont a părăsit reşedinţa sa oficială din Downing Street (vecină cu cea a primului ministru) dar, probabil, nu şi scena politică

Astfel că dl Lamont a căpătat cu timpul profilul ideal al unui "ţap ispăşitor". Inclusiv pentru eşecul electoral al guvernului de acum câteva săptămâni. Conservatorii au pierdut atunci un mandat parlamentar considerat sigur şi o mulţime de consilii locale. Ministrul însuşi presimţea că va plăti şi păcate ce nu-i aparţineau. "**Este în firea omenească să crezi că există răspunsuri teribil de simple la orice, că eu personal am provocat, cumva, recesiunea care pare să afecteze acum Europa şi o mare parte a lumii...**" spunea el, cu numai câteva zile înaintea demiterii sale. Cuvinte pe care le-ar putea repeta mai toţi conducătorii economiei din ţări lovite de criză.

Lumea politicii, şi în primul rând opoziţia, nu s-a lăsat înşelată asupra semnificaţiei "împrospătării"cabinetului - formulă prin care a fost desemnată, în esenţă, îndepărtarea dlui Lamont. "**Cred că sacrificarea cancelarului nu rezolvă problemele economice**", a spus liderul laburiştilor, John Smith. "**Ceea ce trebuie este o schimbare de politică, nu de personal**". Paddy Ashdown, şeful celui de-al treilea partid al ţării, cel liberal-democrat, a subliniat un alt aspect: "**Primul ministru, în fond, a fost la fel de răspunzător ca şi cancelarul pentru politica economică moştenită de dl Lamont**". Mai ales, se poate adăuga, că această moştenire i-a venit chiar de la dl Major, predecesorul său la conducerea finanţelor. Dl Lamont nu şi-a ascuns, de altfel, amărăciunea faţă de felul în care a fost tratat de cel pe care îl ajutase să o învingă pe dna Thatcher şi să preia conducerea partidului conservator şi a guvernului. El a refuzat postul de ministru al mediului, preferând să părăsească de tot cabinetul, şi, în locul obişnuitei scrisori de demisie în care să-l asigure pe premier de loialitatea sa a publicat o declaraţie în care-şi apără propria politică: "**Cred că succesul măsurilor pe care le-am aplicat va deveni tot mai limpede odată cu trecerea timpului**". De aceeaşi părere este şi Michael Heseltine, titularul celui de-al doilea post economic al cabinetului - preşedinte al Consiliului Comercial - şi, între altele, vechi rival al dlui Major. "**Norman Lamont nu a creat recesiunea mondială; el a luat câteva decizii foarte neplăcute pentru a trece Marea Britanie prin ea. Suntem pe punctul de a zări redresarea; el va fi amărât că nu a avut şansa de a trage beneficii de pe urma ei, dar politica este o treabă nemiloasă...**"

Înlocuitorul dlui Lamont este Kenneth Clarke, fost ministru de interne; mai puţin experimentat în probleme financiare, acesta va urma aceeaşi linie politică - faptul a fost accentuat chiar de premier - ceea ce dovedeşte încă o dată caracterul "cosmetic" al schimbării. Dar, ambiţios şi combativ, dl Clarke ar putea deveni cu timpul o ameninţare pentru dl Major, fiind considerat principalul său contracandidat potenţial pentru conducerea conservatorilor. Iar dacă tendinţa de scădere a popularităţii partidului se menţine, nu este exclus ca primul ministru, care nu mai dispune de un "paratrăsnet" ca dl Lamont, să fie el cel sacrificat.

Alexandru ANTONESCU

WASHINGTON

Popularitate în cădere liberă

După aproape patru luni de la instalarea sa la Casa Albă, preşedintele Bill Clinton se vede confruntat cu o scădere a popularităţii sale datorită, în primul rând, îndoielilor asupra programelor şi planurilor sale economice de sporire a impozitelor. În cel mai recent sondaj efectuat de CBS, 38 la sută din cei chestionaţi aprobă maniera în care preşedintele tratează aspectele economice, în timp ce 50 la sută o dezaprobă. Principalul cotidian din Ohio, "Plain Dealer", a publicat pe prima pagină dintr-un număr din luna mai un "mesaj" pentru Clinton din partea unor locuitori din zonă:"Ocupaţi-vă de economie şi de reforma sistemului de sănătate! Lăsaţi deoparte lucruri cum sunt includerea homosexualilor în armată sau secta de la Waco! Şi nu trimiteţi trupe în Bosnia!" Dezamăgirea crescândă a americanilor faţă de preşedintele lor democrat are la origine câteva stângăcii şi momente de indecizie care au erodat imaginea celui în care foarte mulţi îşi puseseră mari speranţe. Tărăboiul stârnit de ridicarea interdicţiei privind accesul homosexualilor în armată, care a izbucnit la puţin timp după preluarea funcţiei, a dus la înstrăinarea unora dintre sprijinătorii democraţi din Congres, şi a continuat cu alte lovituri minore date imaginii preşedintelui, între care blocarea a două dintre cele mai solicitate piste ale aeroportului din Los Angeles deoarece Clinton se tundea la bordul avionului Air Force One, înaintea unui turneu în care urma să ceară americanilor sprijinul pentru un program de austeritate.

Un alt incident care a stârnit vii comentarii a fost concedierea tuturor celor şapte membri ai biroului de voiaj al Casei Albe, acuzaţi de proceduri contabile dubioase, şi înlocuirea acestora cu o echipă condusă de un văr al lui Bill Clinton.

Recent, şeful executivului american a fost confruntat cu un alt moment dificil legat de trecutul său antimilitarist. Astfel, prezent la momentul închinat victimelor din Vietnam (pe care sunt gravate 58 000 de nume), cu prilejul zilei comemorative "Memorial Day", Clinton a fost huiduit şi fluierat de câteva sute de foşti combatanţi. "Putem avea, în continuare, păreri contrare în legătură cu acest război, să nu ne lăsăm dezbinaţi de el de acum înainte", i-a îndemnat preşedintele pe cei care strigau "Ruşine", "Laşule" sau "Unde erai, Bill?", referindu-se la refuzul acestuia de a participa la luptele din Vietnam în anii '60. Cu această ocazie, Bill Clinton a anunţat că cea mai mare parte a documentelor, încă secrete, referitoare la prizonieri de război şi la cei dispăruţi în Vietnam vor fi date publicităţii până la 11 noiembrie 1993.

Pe fondul acestor aspecte care au umbrit imaginea noului ocupant al Casei Albe, s-a înregistrat şi o victorie, chiar dacă succesul ei nu este încă garantat în totalitate. Fidel promisiunilor făcute în timpul campaniei electorale, care i-au atras suportul a mii de americani, preşedintele Clinton a reuşit să obţină acordul Camerei Reprezentanţilor cu privire la programul său economic. Cu 219 voturi pentru şi 213 împotrivă, camera inferioară a Congresului Statelor Unite a aprobat, la 28 mai, un text în care sunt prevăzute sporiri de impozite totalizând circa 250 miliarde dolari, reduceri bugetare însumând 87 miliarde şi un plan de reducere a deficitului cu aproximativ 100 miliarde dolari anual, pe parcursul următorilor cinci ani. "Planul porneşte de la dorinţa de schimbare manifestată de poporul american, precum şi de la propria mea concepţie în legătură cu ceea ce va putea deveni America dacă ne vom angaja într-o strategie economică ce investeşte în oameni şi îi pune pe primul plan", a declarat Clinton, adăugând că "realizarea acestei schimbări nu va fi uşoară, dar costul nerealizării ei este mult mai mare." În legătură cu datoria naţională preşedintele a apreciat că ea va continua să crească cu 1,19 trilioane dolari în următorii cinci ani - într-un ritm doar cu puţin mai scăzut decât în timpul administraţiilor Reagan şi Bush, însă propunerile avansate vor frâna actuala tendinţă de creştere a acesteia.

Bugetul pentru afaceri externe, în valoare de 21,6 miliarde dolari, caracterizat de secretarul de stat Warren Christopher drept un "buget de tranziţie", urmăreşte reorientarea unor fonduri sporite în noi direcţii, cum ar fi ajutorul acordat Rusiei, misiunile internaţionale de menţinere a păcii, oprirea diseminării armamentelor şi a creşterii demografice, ajutoare pentru ţările din Europa centrală şi răsăriteană.

În aşteptarea examinării planului său economic în Senat, preşedintele american îşi continuă turneul prin ţară, în speranţa de a obţine sprijinul americanilor faţă de proiectele sale de redresare a economiei. Bătălia din Camera Superioară de la Capitoliu se anunţă însă crucială pentru viitorul mandatului Clinton; deşi Partidul Democrat dispune de o majoritate de 14 voturi faţă de republicani, surprizele pot apărea în orice clipă.

Ioana COŞOVEANU

Cu greu trecut prin furcile caudine ale Camerei Reprezentanţilor, planul economic al preşedintelui Clinton se află acum în mâinile senatorilor, de unde ar putea ieşi mai mult sau mai puţin intact

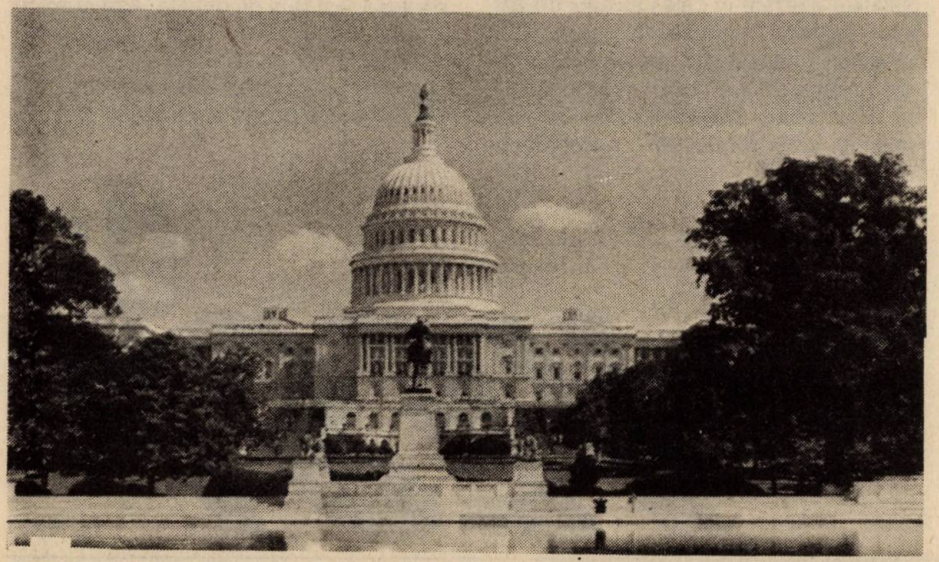

la EST de VEST

Radu BUDEANU

Taifun fără umbrelă

Au existat mase compacte de naivi care au considerat, în zilele electrizante din 1989, că revoluţiile - fie ele de catifea sau dum-dum - închid o epocă şi deschid alta. O epocă, este devărat, s-a închis relativ. Dar o alta nu s-a deschis. Estul a rămas cu un picior adânc înfipt în trecut iar cu celălalt bâjbâie pe un teren minat. Poziţia este de o crasă instabilitate şi prezintă dezavantaje obiective şi subiective măreţe. După mai bine de trei ani şi jumătate de speranţe, dezamăgiri şi experienţe-limită răsăritul înaintează în stil eterogen către orizonturi duble şi triple, angrenându-se într-un joc morganatic în care tragedia şi comedia îşi dau mâna cu o vicleană complicitate. Nici socialism curat, nici capitalism curat, nici capitalism sălbatic, nici socialism de piaţă fie şi în sensul paradoxal al cuvântului. Desigur, între Cehia şi Republica Moldova sau între Slovenia şi Albania faza experimentului este diferită ca realităţi imediate sau ca perspective sesizabile. În definitiv fiecare ţară a plecat de la un nivel, a fost dotată cu un echipament uman având mentalităţi şi reflexe diferite, şi-a creat alianţe de diverse calităţi. În plus fiecare ţară posedă o "moştenire" specifică, un contencios tradiţional diferit. Cu toate acestea universul răsăritean, oricât de eteroclit ar fi, încape într-o anumită matcă, într-un perimetru politico-economic din care se poate extrage un numitor comun. Acest numitor comun are drept componente esenţiale jungla legislativă, duelul între reformatori şi dogmatici, între reformatorii amatori de "şoc" şi cei tentaţi de o înaintare prudentă puternic ambalată în protecţionism social, corupţia generalizată şi, în sfârşit, devitalizarea economică. Un asemenea pachet de elemente distorsionante nu poate compune altceva decât un sistem stihinic de evoluţie (un pas înainte, altul înapoi), un fel de expresie vie a bielei-manivelei care se mişcă însă neregulamentar. Brambureala răsăriteană pigmentată de convulsii sociale, de iniţiative abracadabrante, de imixtiuni mafiote intrate în rutină şi, vai, de războaie de toate felurile, articulează un spectacol prea picant pentru a nu rămâne în atenţia restului lumii. Estul conservat cândva în cea mai deplină disciplină, adevărat atlas al plictiselii centralizate, a devenit o groapă cu lei, un ring de gladiatori în care plouă cu petarde de toate calibrele. Societatea, economia, cultura, biserica şi toate celelalte compartimente semnificative ale vieţii răsăritene s-au amestecat în aceeaşi debandadă puternic intoxicată. Până la urmă fiecare entitate din acest spaţiu de mişcare browniană are o mişcare browniană internă. Cumulul acestor trasee stihinice nu poate duce decât la erodarea raporturilor est-est dar şi la angrenarea raporturilor est-vest într-un spectru de tensiuni inimaginabile. Neoetanşeizarea Occidentului, filtrele legislative aşezate în calea fluxului de azilanţi răsăriteni, expectativa prelungită în abordarea tranşantă în repararea economică a răsăritului sunt semne indubitabile că după delirul general produs de anul seismic 1989, Occidentul s-a repliat în numele unei prudenţe în umbra căreia s-a instalat de o jumătate de veac încoace. A fost nevoie de impulsuri dramatice gen puciul din august 1991 şi, mai de curând, de riscul unei căderi dure a lui Elţin din vârful piramidei ruseşti pentru ca mecanismele vestice să intre în funcţiune iar seifurile să-şi întredeschidă uşile. S-a pierdut însă timp şi s-a pierdut din geografia păcii, din teritoriile care se mai bucurau încă de stabilitate politică. Războaie potenţiale au izbucnit concret iar războaiele concrete s-au extins şi s-au aprofundat ţinând în şah strategic elita diplomaţiei occidentale.

Ultimele declaraţii făcute de o înaltă oficialitate a Departamentului de Stat al SUA, este vorba de Peter Tarnoff (nr 3 în ierarhia diplomaţiei americane) sunt concludente şi deloc surprinzătoare. "New York Times" le-a dezvăluit în grozava lor amploare deşi a existat, iniţial, un pact al discreţiei. Tarnoff a afirmat ceea ce mulţi doar bănuiau: Administraţia americană, alergică la situaţia impusă de a gestiona o politică de jandarmerie internaţională, este tentată să-şi aducă "umbrelele" acasă şi să se concentreze pe problematica internă. America s-a săturat să fie lider mondial şi să calce în strâchini generos expuse pe oricare din traseul extern al Washingtonului... Desigur, operaţiunea... "insularizării" nu va fi nici bruscă, nici globală. Dar alternativa s-a conturat iar efectele pe termen lung sunt complet imprevizibile în situaţia când SUA lasă vestul sub taifunul estului. Uzura diplomatică ce se poate naşte dintr-o asemenea tentaţie este enormă şi se pare că marile cancelarii occidentale nu sunt pregătite pentru acest duş de gheaţă. Aşa cum nu au fost pregătite nici când creasta revoluţiilor răsăritene a obturat echilibrul terorii şi au aşezat lumea în postura visată dar periculoasă a gestionării libertăţii absolute...

Din perspectiva consideraţiilor ce urmează mă tem că avem de- a face nu cu o dualitate ce emană din orizontul diversităţii fireşti cât, mai degrabă, din cel al evoluţiilor contrapunctice.

Pe de-o parte înscrise pe tărâmul istoriei tenebroase, partizane, disponibile la zvon, la campanii de flagelare şi mai puţin la interese de durată. Pe de alta, bune conducătoare de obsesii înainte de toate gata să îndeplinească ori să amendeze atitudini discriminatorii. Intr-un eseu la care subscriu, dl.I.Madoşa ne-a expus recent în aceste coloane, o ipoteză plauzibilă privitoare la întârzierea cu care Washington-ul ia poziţie corectă în abordarea ecuaţiei România - conflictul din fosta lugoslavie, pe un plan mai larg chiar evaluarea participării noastre la construcţia stabilităţii în Europa.

Dar dacă exceptăm Franţa, suntem datori să admitem că se cunosc eforturi de a ne scoate din calcule (pe motive nu tocmai nedesluşite) ori de a ne plasa într-o zonă-tampon apăsat neproductivă diplomatic. Nu voi numi, deocamdată, forţele active în contextul amintit, însă nu mă voi opri să iau în discuţie profunda ambiguitate a relaţiilor Vestului cu Estul.

Încep prin a semnala şicanele transparente sau verificările prelungite ce însoţesc fiecare împrumut acordat nouă de FMI sau de BIRD. În izolarea ce ne este încă rezervată (chiar dacă întreruptă de gesturi binevoitoare) înţelesul misiunilor sosite aici supun controlului, poate normal, aclimatizarea noastră la economia de piaţă, dar şi fac perceptibile neîncrederea în instituţiile locale, în capacitatea lor de orientare şi de decizie.

La atari indicii aflu stupefiat că BERD (Banca europeană de reconstrucţie şi dezvoltare) şi-a permis să investească în mobilier, rafinate dotări de aparatură şi costuri de funcţionare în sediul ei londonez preţ de aproximativ două sute de milioane de dolari. Aşadar este cântărit cu extremă rigoare fiecare cont deschis pentru România, însă există deplină largheţe pentru a pune marmură într-un edificiu perfect funcţional şi acoperi prin noi mijloace gradul înalt de civilizaţie al personalului de experţi învestiţi să ajute Estul să pună în ordine nevoile lui. Largheţea organismelor financiare chemate să-l sprijine depinde, pe cât pare la prima vedere, şi de finalizări ce trenează.

Dar aici, la BERD, nu există o dispoziţie între controlul bugetar al celor afectaţi de grave lipsuri economice şi risipa dovedită până la urmă a conducerii instituţiei? Nu cauzează ea, risipa dovedită, disfuncţionalităţi în detrimentul celor ce solicită şi au dreptul la ajutor? Văd în gestul BERD un simptom. Nutresc respect sincer pentru omul de reflecţie umanistă care se numeşte Jacques Attali, conducătorul BERD, însă găsesc indecent, acesta este cuvântul, să se complacă în a-şi recunoaşte dreptul la cheltuieli deplasate exact când lipsesc resursele social- economice în ţările pentru care fiinţează organismul chemat să le ofere asistenţă.

Spre deosebire de importul de arme şi exportul lor încurajat de state importante precum Germania sau Anglia (exact, spre ţări precum Libia, Irak, Iran) importul de capital şi exportul de facilităţi, dacă au suport moral, inculcă necesarul calm într-o lume bântuită de inegalităţi ispăşind păcatele unei istorii ce stârneşte repulsie. În ce mă priveşte, asist tot mai surprins la climatul în care atât credite indispensabile cât şi nivelul lor dobândesc de la o vreme statut de trofee pe piaţa internaţională într-o cursă ce nu este exclusiv economică sau nu este deloc motivată exclusiv economic. Admit că, în ce ne priveşte, nu suntem "fără pată şi reproş". Plătim tribut ezitărilor, tatonărilor, mafiilor bănuite şi nebănuite . Sunt totuşi răsplătite, prin derogare de la moralitate, ţări şi politici angajate nu atât în schimbarea climatului regional în bine deşi oficialităţile locale asta au aerul că pretind. Imi este greu să uit că în Croaţia a existat, sub oblăduirea ocupaţiei hitleriste a Balcanilor, un fascism detestabil, cu supravieţuitori până azi nepedepsiţi, în vreme ce Serbia, pentru care am respect, (mai puţin pentru excesele în materie de purificare etnică ale sârbilor bosniaci) nu iese deloc în faţă, uitându-se curajul şi eroismul antifascist al populaţiei de pe teritoriul ei. Coroborat cu aceasta, se intensifică la maximum contactele privilegiate cu Ungaria ale anglo-saxonilor şi chiar ale ruşilor, în vreme ce unii din vecinii ei sunt ţinuţi în carantină pe cuvânt că nu conlucrează la aplicarea spiritului de bună înţelegere.

Se uită anumite pretenţii ce aduc atingerea voinţei de cooperare invocată cât şi a exceselor din viziunea oficială ungară asupra participării la istorie.

Apar chiar doleanţe absurde; să amintim cea relativă la dreptul homosexualilor de a fi protejaţi, pe când nimeni nu ne protejează de oribila demagogie a concurenţei paşnice între parteneri ce ei primii practică respingerea sau înfruntarea.

Dar, iată, zăresc o geană de speranţă. Poate că NATO va descoperi, nu prea târziu, că are aici interese specifice, chiar aranjamente de făcut, la o frontieră ce adoptă, ea însăşi, natura asupra controverselor ce merită stopate. Ar fi şi necesar să se afle că suntem în miezul proceselor în curs de a desprinde Estul din filtrul violenţelor, al dezunirii, al distanţelor vulnerabile, al frământărilor şi aproximaţiilor...

1000+1

Heliopauză

Sondele spațiale americane Voyager 1 și Voyager 2 lansate în 1977 au furnizat "prima dovadă directă" a existenței unei frontiere (heliopauză) între sistemul solar și spațiul interstelar. Începând din august 1992, antenele celor două sonde recepționează unde radio de joasă frecvență, sursa lor constituind de luni de zile un mister. "Acum, potrivit interpretării noastre, aceste semnale radio sunt create în momentul în care un gaz încărcat cu electricitate, venind dinspre Soare, se găsește în interacțiune cu gazul rece interstelar, dincolo de heliopauză", a declarat Don Gurnett, cercetător la NASA.

Big Ben

Vestitul orologiu londonez, Big Ben, s-a oprit din senin în după-amiaza zilei de 20 mai pentru a porni, tot din proprie inițiativă, 3 ore mai târziu, în timp ce specialiștii încercau să depisteze cauza defecțiunii. Ultima "pauză" a ceasului Camerei Comunelor, care are o vechime de 134 de ani, s-a înregistrat în august 1990 în timpul unei canicule, iar între 15 martie - 12 mai a.c. doar bătăile sale nu au fost auzite datorită unor reparații. Simbol al marii metropole, Big Ben a început să funcționeze pe 31 mai 1859, cea mai lungă perioadă de "repaus" fiind de 13 zile (4-17 aprilie 1977).

Depozit

Mai bine de un kilogram de monezi, cuie, sârme și alte resturi metalice a fost scos din stomacul unui tânăr din capitala Nigerului care acuza dureri mari în regiunea respectivă. La câteva zile după operație, pacientul Abdul Hamani, în vârstă de 20 ani, a negat că ar fi înghițit obiectele respective în mod conștient, fiind convins că cineva care-l dușmănește i-a făcut "vrăjitorii". Medicii chirurgi au calificat acest caz drept incredibil nu pentru modul în care această adunătură de metal a pătruns în organismul lui Hamani, ci pentru că pereții stomacului său nu au fost perforați, fapt care putea să-i fie fatal.

Disidentul chinez Xu Wenli îmbrățișându-și soția și fiica după 12 ani de închisoare

Surpriză

Ajuns la poarta crematoriului, când mai rămăseseră doar câteva minute până la propria-i incinerare, Ernesto Saavedra a găsit de cuviință să învie, rudele acestuia înțepenind literalmente când acesta s-a ridicat brusc uitându-se uluit în jur. "Invierea miraculoasă" a lui Ernesto, a cărui moarte cauzată de un stop cardiac, a fost constatată de medicul spitalului local, a stârnit un adevărat tărăboi printre rudele sale. Unii, revenindu-și din șoc, și-au manifestat bucuria printr-o suită de înjurături la adresa competenței medicilor, în timp ce alții, printre care copiii "răposatului", s-au întristat deoarece deja începuseră să împartă averea părintelui. Lucrurile nu s-au oprit însă aici, doctorul grăbindu-se să dispară deoarece "decesul" fusese "atestat" fără examinarea pacientului. Pe de altă parte "înviatul" are și el alte griji, trebuind să cumpănească în mod serios asupra sincerității dragostei finiale.

Suport de lumânare din ceramică creat în Turcia în urmă cu 500 de ani și vândut la licitație la Sotheby's contra sumei de 617 000 lire sterline (963 000 dolari) - preț record pentru un obiect islamic

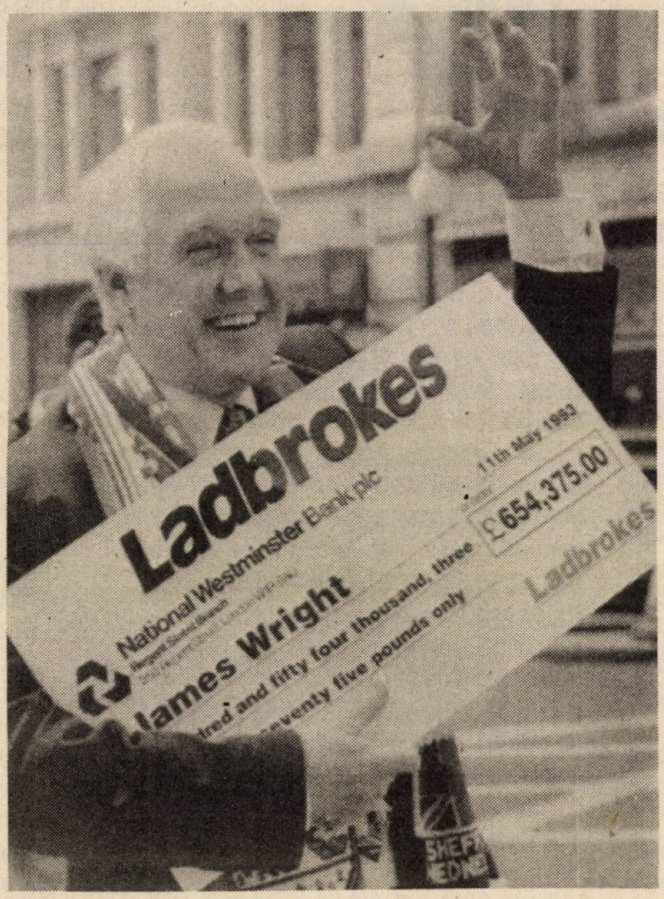

Omul de afaceri James Wright a câștigat suma de 654.375 lire sterline la Ladbrokes (concursul de pronosticuri pentru meciurile de fotbal). Suma reprezintă un record mondial în materie - vechiul record fiind de 567.000 lire, stabilit tot la Ladbrokes, la o cursă de cai în 1992

Solicitare

Guvernul Greciei a cerut conducerii Muzeului de Artă din New York să sisteze vânzarea unor obiecte aparținând culturii miceniene, prezentate în cadrul unei expoziții temporare în sălile binecunoscutului lăcaș de artă. Dora Bokayannis, ministrul elen al culturii și fiica premierului Constantin Mitzotakis, a declarat că există posibilitatea ca exponatele să fi fost furate din Aidonia, lângă Corint, în ciuda legii care interzice scoaterea obiectelor de

acest gen din țară. Deși câteva au fost deja vândute, direcțiunea muzeului a decis închiderea expoziției până la elucidarea cazului.

Rasputin

Jurnalul lui Grigorii Rasputin, omul de încredere al ultimului țar al Rusiei, Nicolae al II-lea, și mai ales al soției sale, a fost găsit în arhivele de stat de la Moscova, urmând a fi publicat în curând. Notate pe un caiet obișnuit de școală, cu un scris de semi-analfabet, datele consemnate oferă informații privind viața de la curtea imperială, unde Rasputin exercita o influență deosebită datorită capacității sale de a controla sângerările prințului Alexei, bolnav de hemofilie. Amestecul său în treburile statului și în unele familii de nobili i-a atras numeroș dușmani în cercurile palatului, în final devenind victima unui grup de complotiști monarhiști care, după o încercare nereușită de a-l otrăvi, l-a împușcat. Trupul său a fost aruncat în apele râului Neva, ulterior dovedindu-se că de fapt celebrul personaj a murit înecat.

Cunoscutul magazin moscovit "GUM" (abrevierea pentru magazin universal de stat) se pregătește să sărbătorească un secol de existență, în vara acestui an

Deces

Joseph Pulitzer junior, președintele editurii Pulitzer și nepotul celui care a dat numele celui mai prestigios premiu pentru ziaristică, a încetat din viață, în vârstă de 80 de ani, în urma unei lungi suferințe cauzate de cancer la colon. Bunicul său, Joseph Pulitzer, a creat un imperiu al jurnalisticii prin fuziunea a două ziare din Saint Louis în 1878 și la sugestia sa a fost înființată o facultate de ziaristică în cadrul Universității Columbia. Primele premii Pulitzer au fost decernate în 1917, la 6 ani după moartea marelui magnat al presei americane.

16 ani

Scrisoarea pe care o bunică din Malayezia i-a expediat-o nepotului ei, în 1977, când acesta învăța să meargă pe bicicletă, a fost predată destinatarului după 16 ani. "Suntem bucuroși că scrisoarea a ajuns la destinație în cele din urmă", a declarat un responsabil al serviciilor poștale malayeziene, adăugând: "Considerăm că suntem o companie demnă de încredere și, chiar dacă a durat mult timp, totuși am reușit să o predăm celui căreia

Instantaneu surprins la un magazin de schimb valutar și de suveniruri din Praga. Printre altele, de aici se pot cumpăra și cele două măști din imagine - cea a președintelui Vaclav Havel (stânga) și a premierului Klaus (dreapta)

ii era adresată". Niciodată nu e prea târziu, nu-i așa?

Regăsire

Menhale Dessie, o tânără evreică etiopiană de 14 ani, pierdută în urmă cu 9 ani în timpul unui marș prin deșert, se află din nou alături de părinții ei regăsiți, în Israel. Fetița a părăsit împreună cu familia orașul etiopian Azuzu, pentru a ajunge, în secret, în Israel, via Sudan. Rătăcindu-se într-o noapte, ea a fost descoperită și adoptată de o familie creștină, dar a fost apoi furată de un alt clan și vândută ulterior ca servitoare. Menhale Dessie a fost depistată acum câteva luni în urma unei anchete întreprinse de o agenție evreiască specializată în problemele imigrației.

Premiu

Una din cele mai prestigioase distincții ale Spaniei, premiul prințului de Asturia pentru cooperare internațio-

Președintele Republicii Lituania i-a înmânat Ordinul Crucea lui Vytis (clasa I) unicului supraviețuitor al tragediei de la Medininkai, Tomas Sernas. În noaptea de 31 iulie 1991, șapte persoane (ofițeri vamali, grăniceri și polițiști) au fost asasinați la punctul de graniță cu Belarus, Medininkai. Toate cele șapte victime au fost decorate post-mortem pentru eroismul și tenacitatea cu care au apărat libertatea și independența Lituaniei

Vânzătorul ambulant din imagine oferă doritorilor din Manila lămpi de iluminat care funcţionează cu ulei de nucă de cocos. Întreruperile frecvente de energie electrică reprezintă o problemă deosebit de importantă pe insula Luzon

incidente. Trei pătrimi din aceste "ciocniri" se produc la decolare sau la aterizare, iar restul în timpul zborului. Totodată, fiecare accident constituie nu numai un pericol la adresa securităţii pasagerilor, ci şi o sursă de pierderi economice, uneori chiar foarte importante.

Inaugurare

Argentina a inaugurat la 1 iunie a.c. propria sa infrastructură de comunicaţii prin satelit, denumită Nahuelsat, care va acoperi întregul con sudic american. Într-o primă etapă, tranzitorie, sistemul va lucra cu sateliţi canadieni Anik C 1 şi Anik C 2, aflaţi deja pe orbită. Nahuelsat va oferi servicii de televiziune, transmitere de date, telefonice şi radiodifuziune.

Epavă

Un grup de arheologi tunisieni şi scufundători germani au declanşat cu puţin timp în urmă o operaţiune de explorare şi degajare a epavei unei nave romane, scufundată în apele tunisiene în sec.I î.e.n., în timp ce se îndrepta spre Roma, venind din Grecia. Localizat încă de la începutul secolului nostru, vasul a fost între timp eliberat de o parte din preţioasa sa încărcătură, constând din statuete greceşti din bronz şi marmură. In prezent, acestea sunt expuse la muzeul Bardo din Tunis, după ce au fost restaurate în Germania.

Statuia lui Eros din piaţa londoneză Picadilly Circus îşi reia locul după o restaurare care a durat 5 luni şi a costat 50 000 lire sterline (77 000 dolari)

nală, a fost decernat "căştilor albastre" amplasate în fosta Iugoslavie. Militarii acestor trupe "desfăşoară cu succes, riscându-şi viaţa, o misiune exemplară de protecţie, de ajutor umanitar şi de interpunere între diferitele părţi aflate în conflict", se arată, între altele, în expunerea de motive a juriului. Premiul se acordă anual "unei personalităţi, grup de lucru sau instituţie care a contribuit în mod exemplar la progres şi fraternitate între naţiuni" şi este însoţit de suma de 5 milioane pesetas (41.000 dolari).

Record

India deţine primul loc în lume în ceea ce priveşte numărul catastrofelor aeriene provocate de ciocnirile avioanelor cu păsări. Potrivit unor cifre oficiale date publicităţii la New Delhi, anual se înregistrează 230 de astfel de

Beutley-ul S-3 din imagine a aparţinut binecunoscutului actor Charlie Chaplin şi a fost vândut la o licitaţie la Geneva, odată cu pălăria neagră de fetru purtată de Charlot în filmul "Monsieur Verdoux"

Sextupleţi

Pentru prima dată în Argentina s-a înregistrat naşterea unor sextupleţi. Silvana Lungano, de 28 de ani, a născut 6 copii - patru fete şi doi băieţi -, după ce a urmat un tratament special pentru fertilitate. Fericita mamă este profesoară, iar soţul ei, Sergio, vânzător de îmbrăcăminte. Medicul care a asistat la eveniment a declarat că sextupleţii s-au născut prematur şi că aceştia cântăresc între 480 şi 820 de grame. "Ei sunt într-o stare a sănătăţii stabilă, dar delicată", a mai adăugat doctorul Quintana.

Rubrică realizată de

Ioana BĂRBULESCU

ORIENTUL MIJLOCIU

Schimbări ce nu aduc nimic nou

YEMEN

Primele alegeri după unire

La scurt timp după semnarea acordului de demarcare a frontierei dintre Yemen şi Oman, în 2 septembrie 1992, acord care stabileşte una dintre puţinele graniţe reciproc acceptate în Peninsula Arabică, problema alegerilor legislative a revenit în atenţia comitetului însărcinat cu legile electorale. Pentru că prima dată fixată - 22 noiembrie 1992 - nu mai putea fi luată în calcul din cauza timpului prea scurt care nu permitea realizarea din punct de vedere material a scrutinului, comitetul propunea data de 18 februarie 1993. Dar la hotărârea comună a liderilor şi şefilor grupărilor de opoziţie, supusă aprobării Consiliului prezidenţial provizoriu, care s-a întrunit în mai multe reuniuni succesive, noua dată fixată a fost 27 aprilie 1993. Din acest consiliu făceau parte preşedintele Ali Abdallah Saleh, primul ministru Abu Bakr Al- Attas şi conducătorii principalelor partide politice de opoziţie.

Debutul campaniei electorale s-a desfăşurat cu zece zile înaintea primelor alegeri legislative în sistem pluripartit ce au avut loc de la unificarea celor două state yemenite în anul 1990. S-au înfruntat principalele două partide aflate la putere - Congresul Popular General (CPG), Partidul Socialist Yemenit (PSY) - şi partidul islamic Al Islah (Adunarea yemenită pentru reforme). În faţa urnelor s-au prezentat candidaţii a 21 de partide şi formaţiuni politice, cărora li s-au adăugat mulţi competitori independenţi, numărul total al celor prezentaţi în faţa electoratului fiind de 4.700. Pentru prima oară au votat, putând fi şi alese, conform constituţiei ţării care garantează egalitatea între sexe, femeile, care reprezintă o cincime din cei 2,6 milioane de alegători.

Rezultatul scrutinului a consemnat victoria partidului Congresul Popular General, al preşedintelui Ali Abdallah Saleh, care a obţinut 120 de locuri în viitorul parlament, urmat de mişcarea islamică Al-Islah, cu 58 de locuri, şi de Partidul Socialist Yemenit - 44 de locuri. În fruntea parlamentului a fost ales şeicul Abdallah Al-Ahmar, liderul mişcării Al-Islah, care l-a învins cu 223 de voturi la 59 pe independentul Mohamed Ali Rabaddi.

Demisia guvernului condus de Haydar Abu Bakr Al-Attas a avut loc la aproape o lună după rezultatul alegerilor, pentru a permite formarea noului cabinet. Fostul premier a devenit şi noul prim- ministru şi are sarcina de a forma un guvern "de coaliţie naţională", problemă extrem de dificilă în condiţiile economice şi sociale existente - recesiunea economică şi situaţia ordinii interne -, agravată de demonstraţii de stradă atât la Sanaa, cât şi la Aden.

Distanţa importantă dintre fostele partide care au împărţit puterea de la 22 mai 1990 - data unificării celor două state - până acum poate fi sursă de dezechilibru datorită vechilor divergenţe dintre cele două forţe politice care reprezintă, prima, cea câştigătoare, Yemenul de Nord, predominant tribal, şi a doua, Yemenul de Sud, care a avut înainte de 1990 un regim marxist.

IRAN

În așteptarea unor rezultate cunoscute

Pentru alegerile prezidenţiale prevăzute a avea loc în 11 iunie, Consiliul de supraveghere a Constituţiei a triat, după criteriile menţionate în revista noastră, din 128 de persoane dornice să candideze, patru, dintre care şi pe actualul preşedinte Ali Akbar Hashemi Rafsanjani, favoritul cursei deoarece doi dintre ceilalţi sunt practic necunoscuţi, ba, mai mult, par foarte apropiaţi politic de preşedinte, făcând mai mult oficiul de punere în valoare a acestuia. Principalul adversar este cel de-al patrulea, Ahmad Tavakkoli, fostul ministru al muncii.

Întreaga opoziţie internă se distanţează de acest scrutin denunţând "absenţa de libertăţi şi drepturi fundamentale". Singurele două partide de opoziţie tolerate în Iran - chiar dacă nu sunt autorizate legal - au chemat populaţia să ignore aceste "alegeri-spectacol". Partidul Poporului din Iran a lansat un apel la boicotarea alegerilor, acest mijloc fiind, după părerea sa, singurul de care dispune populaţia pentru a-şi exprima nemulţumirea. Mişcarea de Eliberare din Iran a anunţat şi ea că nu va participa la scrutin atât timp cât "partidele şi organizaţiile politice nu pot desfăşura activităţi, iar mijloacele de comunicare în masă sunt monopolizate de guvern". La celălalt capăt al eşichierului politic, islamiştii radicali, care au dominat viaţa politică iraniană timp de peste zece ani şi care n-au avut nici un reprezentant reţinut de Consiliul de supraveghere a Constituţiei, au declarat că neparticiparea este protestul lor împotriva a ceea ce ei denumesc "climat politic otrăvit".

În acelaşi timp, gruparea mujahedinilor iranieni, Khalq, anunţă că a strâns 45 de milioane de dolari, atât de la iranieni expatriaţi, cât şi de la iranieni rămaşi în ţară, pentru finanţarea răsturnării guvernului de la Teheran. Gruparea dispune de o armată extrem de bine înzestrată în Irak şi neagă afirmaţiile autorităţilor iraniene, potrivit cărora ar fi finanţată de SUA şi de alte ţări ostile conducerii islamice actuale. Ca răspuns, vicepreşedintele parlamentului iranian, hojatoleslamul Hassan Rouhani, a declarat că Iranul "nu va ezita să lovească mercenarii" de pe teritoriul irakian.

În preajma alegerilor, ţara este confruntată cu o inflaţie puternică şi cu criza financiară şi ameninţată cu o încetinire a creşterii economice ce ar putea avea serioase repercusiuni sociale. Incapabil să-şi plătească importurile excesive din ultimii doi ani într-un moment în care exporturile de petrol stagnează, Iranul datorează principalilor săi parteneri comerciali aproximativ opt miliarde dolari, care se adaugă la o datorie pe termen scurt şi mediu de aproximativ 30 miliarde dolari. Se remarcă încetinirea producţiei în numeroase ramuri ale industriei, numărul crescând al întreprinderilor falimentare sau al celor care concediază personal, marasmul Bazarului, coloana vertebrală a economiei, şi dezordinea legată de introducerea în martie a unei rate de schimb unice flotante pentru moneda naţională, rialul, ceea ce a dus la devalorizarea acestuia cu 95 la sută faţă de principalele devize.

Consecinţele acestei acumulări de probleme sunt mişcările revendicative, practic necunoscute anul trecut, care au sporit în întreprinderile din toată ţara.

Situaţia economică şi boicotul electoratului vor decide nivelul de participare care pare să fie singurul element necunoscut şi adevărata miză a acestor alegeri, apreciază analiştii iranieni şi străini, care reamintesc că la precedentele trei alegeri prezidenţiale candidatul "oficial" a obţinut întotdeauna peste 85 la sută din voturi.

ISRAEL

Mult zgomot pentru nimic

La 12 iulie 1992, premierul Y.Rabin, ce imediat după alegeri declarase că dorește să formeze un guvern "care să nu depindă exclusiv de un partid de stânga (Meretz), ci să reprezinte și alte formațiuni, inclusiv religioase", a prezentat lista a 17 miniștri și a ministerelor la care aceștia erau titulari, printre care era numită și doamna Shulamit Aloni, reprezentantă a frontului pacifist Meretz, în funcția de ministru al educației. Mentorii spirituali ai Partidului ludaismului Unificat și-au exprimat prompt indignarea față de dna Aloni, pe care au declarat-o inamicul public numărul 1 al minorității religioase, iar rabinul Eliezer Schach a declarat cu acea ocazie: "Inima mi se strânge din cauză că acest guvern a încredințat Ministerul Educației unei persoane care și-a consacrat întreaga viață distrugerii iudaismului, profanării sabathului și a celebrat căsătorii civile ilegale".

La aproape 1 an de la aceste întâmplări, guvernul israelian a intrat într-o criză fără precedent, ca urmare a demisiei prezentate de ministrul de interne, Arieh Deri, liderul partidului ortodox sefard Shass, care ceruse demisia ministrului educației, deoarece dna Aloni "a contestat oricărei grupări dreptul de a-și asuma răspunderea exclusivă pentru păstrarea tradițiilor ancestrale ale Israelului", declarație considerată antireligioasă și făcută cu prilejul întrunirii Consiliului de Miniștri. Deri ceruse cu două luni în urmă premierului Rabin să adopte sancțiuni împotriva dnei Aloni dacă aceasta continuă să rănească sentimentele religioase, presat de membrii de rând ai partidului său, precum și de celelalte formațiuni ultraortodoxe. Reproșurile se referă la ceea ce ei caracterizează a fi "o alianță contra natură" cu formațiunea laică Meretz și s-au amplificat pe măsură ce ministrul educației și-a înmulțit atacurile la adresa religioșilor printr-o serie de declarații incendiare.

Deoarece, potrivit legislației israeliene, demisia unui ministru devine efectivă la 48 de ore după anunțarea ei, premierul Rabin a reușit să-și salveze in extremis guvernul ajungând la un compromis cu câteva minute înainte de intrarea în vigoare a demisiei și obținând o primă amânare de o săptămână pentru rezolvarea crizei. Cei doi au acceptat să rămână temporar fără portofoliu. După expirarea termenului, Arieh Deri a mai acceptat încă o săptămână de amânare,cerută de Y.Rabin în virtutea legii israeliene, pentru găsirea unei soluții onorabile. În sfârșit, după trei termene de amânare, dna Shulamit Aloni a pus capăt crizei politice renunțând la portofoliul educației și devenind în schimb ministru al telecomunicațiilor, științei și tehnologiei. Partidul Meretz nu a avut de pierdut, deoarece un membru al său, fost ministru al energiei, a preluat ministerul învățământului și culturii, rezultând astfel o miniremaniere guvernamentală ce va fi consfințită prin învestitura Knesseth-ului.

LIBIA

Religie și politică

Ultima rezoluție prin care au fost instituite sancțiunile împotriva Libiei a fost adoptată la 31 martie 1992 și a intrat în vigoare la 15 aprilie, după o perioadă de grație de două săptămâni. Ea a fost aprobată cu un număr neobișnuit de mare de voturi pentru (10), nici unul împotrivă și cinci abțineri. Consiliul reexaminează sancțiunile la fiecare 120 de zile, dar până în prezent nu a operat modificări, actualele sancțiuni obligatorii implicând un embargou asupra armelor și avioanelor și restrângerea legăturilor diplomatice. Reamintim că motivul este refuzul Libiei de a preda, pentru a fi deferite justiției, două persoane acuzate în Marea Britanie și Statele Unite de a fi comis atentatul din 1988, cunoscut sub numele de "cazul Lockerbie", în care și-au pierdut viața 270 de pasageri. De asemenea, a refuzat să coopereze pe deplin la o anchetă efectuată în Franța în legătură cu explozia unui avion DC-10 deasupra Nigerului în 1989, când au murit alte 270 de persoane aflate la bord.

Răspunsul a fost declarația lui Moammar Al-Kadhafi, care a afirmat că Libia "nu-i va preda pe cei doi cetățeni ai săi chiar dacă îi va fi impus embargoul petrolier" și care a calificat ca "acte teroriste" intențiile occidentalilor de a înăspri sancțiunile.

Cu atât mai surprinzătoare a fost dezvăluirea făcută la radio de ministrul israelian al poliției, Moshe Shahal, în 31 mai, precum că între Israel și Libia s-au stabilit legături secrete ce probabil vor fi date publicității "când se vor coace lucrurile". Ramura de măslin întinsă a fost pelerinajul a 192 de libieni la Ierusalim, al treilea loc sfânt al islamului, cu prilejul "Sărbătorii sacrificiului" - Eid al-Adha - ce marchează sfârșitul pelerinajului anual la Mecca. Intermediarul acestui eveniment fără precedent în anii de după 1967,Yaakov Nimrodi, om de afaceri israelian, a anunțat că însuși șeful statului libian este dornic să facă o vizită în Israel anul acesta, după ce în prealabil va recunoaște statul Israel, deoarece "colonelul Kadhafi este un om de stat avizat, el a înțeles că lumea s-a schimbat și că vizita pelerinilor este un fapt pozitiv pentru țara lui. El se așteaptă ca Israelul să-l ajute să-și îmbunătățească relațiile cu SUA și cu omenirea".

Bine primiți, după ce, anterior, ministrul israelian al turismului , Uzi Baram, a dat ordin să li se deschidă calea salutând "cu mare plăcere faptul că vor veni aici", pelerinii s-au declarat mulțumiți de posibilitatea oferită, dar, a doua zi, a urmat surpriza! Purtătorul de cuvânt al celor 192 de libieni a cerut "musulmanilor din lumea întreagă să elibereze Ierusalimul, care trebuie să fie capitala statului palestinian, și să acționeze pentru distrugerea entității sioniste" și a chemat evreii de pretutindeni "să lichideze statul sionist", subliniind că înainte de crearea statului Israel (1948), evreii și musulmanii trăiau în armonie în lumea arabă. Urmarea? Dl Uzi Baram a cerut serviciilor din subordine să întrerupă orice contact cu delegația libiană, pelerinii au anunțat că vor pleca din Israel cu 24 de ore mai devreme decât era prevăzut pentru a evita orice probleme cu israelienii și palestinienii, iar palestinienii au criticat aspru vizita admisă libienilor, în timp ce lor nu li s-a permis să vină de "Sărbătoarea sacrificiului" la Ierusalim, datorită închiderii teritoriilor ocupate.

Concluzia ar fi că dictonul antic "Timeo danaos et dona ferentes" este la fel de actual și în zilele noastre...

Ana Maria TATOVICI

ISLAMABAD

"Cine râde la urmă..."

Cu zece voturi pentru şi numai unul împotrivă, Curtea Supremă din Pakistan a invalidat hotărârea preşedintelui Ghulam Ishaq Khan de a dizolva parlamentul şi implicit de a-l îndepărta pe premierul Nawaz Sharif. Această decizie este o premieră istorică într-o ţară în care puterea juridică nu a mai îndrăznit niciodată până acum să conteste vreo hotărâre a puterii executive, mai ales într-o chestiune de o asemenea importanţă. Restabilirea Adunării Naţionale şi reinstalarea în funcţie a primului ministru, hotărârea şefului statului fiind declarată ilegală, au fost o pledoarie neaşteptată pentru cauza democraţiei, dar aduc o grea ameninţare asupra echilibrului între instituţiile puterii din Pakistan.

Decizia tribunalului readuce faţă în faţă la conducerea statului două personalităţi care nu fac nici un secret din antipatia lor reciprocă. Lupta dintre cei doi căpătase un caracter ireversibil atunci când, în ajunul dizolvării Adunării Naţionale, premierul Sharif denunţase "loviturile josnice" şi "conspiraţiile" urzite de preşedinţie împotriva guvernului său. Ishaq Khan, funcţionar de stat autoritar, vindicativ şi puţin înclinat spre compromis, nu i-a iertat niciodată lui Sharif veleităţile de independenţă şi mai ales nu a admis niciodată ca acesta din urmă să ia în discuţie publică reducerea puterilor atribuite preşedintelui prin Constituţie, între care şi aceea de a dizolva parlamentul. El l-a îndepărtat de la putere, la 18 aprilie, pentru "incompetenţă, corupţie şi nepotism", afectând grav buna funcţionare a statului.

Judecătorii nu au cedat la argumentaţia avocatului apărător al cauzei prezidenţiale, care a subliniat că discordia dintre cei doi oameni politici a atins un asemenea punct încât face imposibilă orice coabitare între ei. Mai obiectivi par să fi fost avocaţii premierului, argumentele lor adresate Curţii Supreme fiind mai solide. Ei au afirmat că dizolvarea forului legislativ reprezintă o "acţiune ilegală", inspirată de "rele intenţii", care ar putea duce la "distrugerea" ţării. Decizia în favoarea sa constituie o victorie strălucită pentru Nawaz Sharif, care şi-a dovedit popularitatea reunind mai multe zeci de mii de manifestanţi în marile oraşe ale Pakistanului. Dar în cercurile politice premierul se confruntă cu un raport de forţe care nu îi este neapărat favorabil.

La Islamabad au circulat mai multe scenarii posibile. Restaurarea Adunării Naţionale ar fi putut însemna, în funcţie de manevrele din culise şi de jocul armatei, fie demisia preşedintelui Khan, fie apariţia unei moţiuni de cenzură împotriva cabinetului reinstalat al lui Sharif. Adevărata lovitură, care nu este exclusă, ar constitui-o impunerea de către preşedinte a stării de urgenţă, care ar duce implicit la suspendarea unor garanţii constituţionale. Nawaz Sharif dădea asigurări, chiar înainte de dizolvare, că dispune de sprijinul majorităţii deputaţilor, dar de atunci s-ar putea ca o parte dintre ei să fi fost câştigaţi de tabăra prezidenţială. Guvernele locale păreau ostile, iar în Adunările provinciale majoritatea înclina în favoarea preşedintelui. Armata, considerată adeseori mâna invizibilă care trage sforile politicii în Pakistan, nu se hotărâse încă, chiar dacă generalul Abdul Waheed, adevăratul "patron" al militarilor, se afla de partea preşedintelui.

Benazir Bhutto

Nawaz Sharif

În aceste condiţii, aparent nefavorabile primului ministru, următorul act important s-a jucat în Adunarea Naţională,

Triumf de-o clipă

Hotărârea fără precedent a Curţii Supreme din Pakistan constituie un afront deosebit de dureros pentru preşedintele Ghulam Ishaq Khan. Dar aceasta îl afectează în mod indirect pe fostul premier Benazir Bhutto. În numai câteva zile, "fecioara cu armură" - cum a supranumit-o scriitorul iranian Salman Rushdie - şi-a luat din plin revanşa faţă de cei doi oameni politici pe care îi detestă la fel de mult.

După trei ani de opoziţie, Benazir Bhutto a văzut Liga Musulmană îndepărtată de la putere şi pe premierul Sharif înlăturat în aceleaşi condiţii ca şi ea, adică sub acuzaţia identică de "incompetenţă, corupţie şi nepotism". Prea rapid ,însă ,şi-a exprimat sprijinul faţă de şeful statului, care i-a făcut viaţa grea şi a îndepărtat-o din funcţie în 1990.

Adevăratul tur de forţă câştigat de Benazir Bhutto este însă faptul de a fi ştiut să-l impună la nivelul cel mai înalt în stat pe soţul ei, omul de afaceri Asif Zardari. Cinci membri marcanţi ai Partidului Poporului au intrat în guvernul interimar numit - în mod ilegal după cum a stabilit ulterior Curtea Supremă - după dizolvarea Adunării Naţionale. Bătrânul preşedinte a fost astfel obligat să primească în mod public jurământul unui om pe care îl dădu se pe mâna justiţiei, acuzându-l de crimă, terorism, extorcare de fonduri, răpire etc., etc.

Zardari, o inteligenţă sclipitoare şi un mare jucător de polo pe iarbă, este o personalitate foarte controversată a Pakistanului. După doi ani petrecuţi în spatele gratiilor, a fost eliberat pe cauţiune în februarie, într-un moment când steaua lui Benazir începea să strălucească din nou. Majoritatea acuzaţiilor formulate contra lui fuseseră abandonate. Deşi nu a încetat să-şi declare nevinovăţia, considerându-se o victimă a maşinaţiunilor adversarilor săi politici, deşi a beneficiat de preţiosul sprijin al soţiei, el a stârnit numeroase animozităţi în cadrul partidului, numeroşi membri reproşându-i că a întinat imaginea politică a familiei Bhutto.

În mai puţin de o săptămână, graţie divizării adversarilor ei, Benazir Bhutto întorsese situaţia politică în favoarea ei. Ea obţinuse ceea ce nu reuşise să smulgă prin presiunea străzii: dizolvarea Adunării Naţionale şi formarea unui guvern de uniune naţională, în care să deţină unele portofolii importante (finanţe, informaţii, plan). Rămăsese să se prezinte în alegerile prevăzute, în principiu, pentru 14 aprilie, în care spera să obţină un rezultat triumfător. Decizia Curţii Supreme i-a spulberat toate speranţele şi a răsturnat toate calculele. (C.V.)

convocată din ordinul preşedintelui acesteia, Gauhar Ayub, un apropiat al lui Nawaz Sharif. În mod surprinzător, din cei 204 deputaţi prezenţi, 120 au votat în favoarea premierului destituit.

Votul de încredere exprimat în parlament slăbeşte şi mai mult poziţia preşedintelui în disputa sa cu executivul. Este posibil ca forul legislativ să-l fi "penalizat" pe şeful statului pentru gestul său de a-i fi pus existenţa sub semnul întrebării. Dar lupta dintre cele două tabere mai are de străbătut câteva etape, rezultatul neputând fi încă anticipat. Făcând apel la "apărarea democraţiei", Sharif a chemat şi alte forţe politice, inclusiv pe rivalii săi din Partidul Poporului, condus de Benazir Bhutto, să se alăture luptei pentru "reducerea puterilor prezidenţiale excesive". Este posibilă chiar supunerea la vot în plenul Adunării Naţionale a unei "proceduri de acuzare" a preşedintelui Ishaq Khan pentru emiterea de ordine discreţionare.

C. VALERIU

SEUL

Primul test sever

Aproape trei săptămâni, Coreea de Sud s-a confundat cu o criză politică majoră, care a degenerat în manifestaţii de stradă şi violente confruntări între demonstranţi şi forţele de poliţie. Protagonişti au fost, ca în majoritatea cazurilor de revoltă populară, studenţii disidenţi, mulţi dintre ei având legături ilegale cu organizaţiile comuniste ale colegilor lor din Coreea de Nord. Pentru preşedintele Kim Young-Sam, instalat la putere la sfârşitul lunii februarie a.c., a fost primul test sever, în care a fost nevoit să-şi demonstreze abilităţile politice. Lansat într-o vastă companie de eradicare a corupţiei din aparatul de stat şi armată, noul şef al statului s-a văzut obligat şă-şi îndrepte eforturile către această provocare, considerată de mulţi analişti ai scenei politice coreene, ca fiind foarte dură.

Totul a început pe data de 11 mai în oraşul Kwangju (275 km sud de Seul), când circa 2000 de studenţi ai Universităţii Chosun au pornit în marş, pe străzile localităţii, cerând noului guvern să redeschidă ancheta în cazul studentului Lee Chul-Kyu, al cărui corp mutilat a fost descoperit într-un rezervor de apă, în afara oraşului, exact cu patru ani în urmă. De asemenea, demonstranţii au comemorat victimele represiunii sângeroase duse de armată împotriva revoltei anti-guvernamentale din mai 1980, soldată cu 200 de morţi şi peste 1800 de răniţi. Pe fondul unei anxietăţi crescânde, manifestanţii s-au încăierat, în cele din urmă, cu poliţia.

Posibilitatea declanşării unor demonstraţii cu caracter comemorativ al evenimentelor din Kwangju din 1980 şi 1989 fusese luată în calcul de preşedintele Kim şi guvernul de la Seul. Dorind să-şi onoreze calitatea de primul preşedinte civil după trei decenii de conducere militară autoritară, de restaurator al democraţiei, ales în mod liber de poporul sud-coreean, şeful statului nu a ordonat măsuri poliţieneşti deosebite, ci dimpotrivă, a permis în mod explicit "demonstraţiile paşnice". Mai mult, într-o cuvântare rostită pe canalul naţional de televiziune, Kim a afirmat că încearcă să vindece rănile sufleteşti lăsate de incidentele sângeroase de la Kwangju şi că speră să întrerupă ciclul demonstraţiilor care au degenerat în violenţe şi s-au perpetuat an de an. El a declarat că vor fi luate măsuri pentru glorificarea "răscoalei pro-democratice", pe care a considerat-o "un moment dominant pe drumul dificil din trecut spre un regim civil democratic". În context, Kim a promis că va înceta orice urmărire a participanţilor la evenimentele de atunci, vor fi distruse listele din dosarele poliţiei şi va fi revăzut întregul sistem de compensaţii materiale acordat răniţilor şi urmaşilor celor decedaţi. Făcând apel la iertare şi reconciliere, fără a da uitării cele întâmplate la Kwangju, preşedintele sud-coreean a invocat istoria care va stabili adevărul. Această poziţie a nemulţumit profund partidele din opoziţie şi unele organizaţii obşteşti, care doresc nominalizarea responsabililor pentru greşelile din trecut şi aducerea lor în faţa justiţiei. Au fost voci care au cerut chiar o răzbunare sângeroasă.

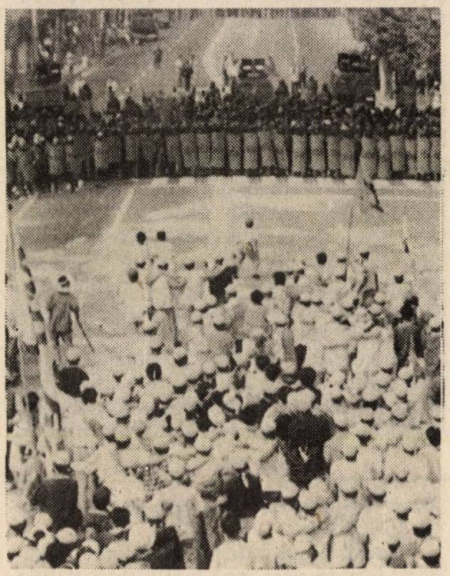

Scutierii poliţiei din Seul blochează marşul demonstranţilor spre cartierul rezidenţial, unde se află locuinţele foştilor preşedinţi Chun Doo-Hwan şi Roh Tae Woo

Dar situaţia nu şi-a urmat dorita evoluţie paşnică. Cum era de aşteptat, au fost declanşate mari manifestaţii la Seul, la care au participat în special studenţii de la Universităţile Yonsei şi Korea. Numărul iniţial al participanţilor la comemorarea revoltei din Kwangju a fost de 3000, programul fiind sponsorizat de Alianţa Naţională pentru Democraţie şi Unificarea Coreei. Acest grup disident radical, condus de reverendul Moon Ik-Hwan, recent eliberat din detenţia politică, are legături secrete cu Coreea de Nord. Demonstranţii au adresat preşedintelui Kim o scrisoare deschisă în care îl acuză de perfidie, deoarece, pe de-o parte, declară că guvernul său s-a născut şi ca urmare a mişcării democratice de la Kwangju, dar pe de altă parte refuză restabilirea integrală a adevărului, întorcându-şi faţa de la aspectele tragediei. Generalii Chun Doo-Hwan şi Roh Tae Woo, preşedintele ţării, respectiv şeful securităţii statului în acea perioadă sunt acuzaţi a fi principalii autori ai măsurilor extreme de reprimare sângeroasă. Totodată, ambasadei Statelor Unite din Seul i se reproşează implicarea directă şi manipularea autorităţilor sud-coreene.

În a doua jumătate a lunii mai, manifestaţiile au luat amploare, numărul celor care au participat ajungând să se ridice, spre sfârşitul perioadei amintite, la 40 000 de oameni. Poliţiştii, pregătiţi ca de război, au încercat să blocheze grupurile de studenţi în interiorul campusurilor universitare. Aceştia intenţionau să se îndrepte spre cartierul rezidenţial Yonhui-Dong pentru a devasta locuinţele foştilor preşedinţi Chun şi Roh. S-au produs inevitabilele ciocniri cu poliţia, soldate , din fericire, doar cu răniţi. Arsenalul folosit a fost cel "tradiţional": pe de-o parte - pietre, răngi şi ţevi din fier, bâte, sticle incendiare, de cealaltă parte - bastoane de cauciuc, scuturi şi gaze lacrimogene. 2000 de studenţi au pornit un marş de comemorare spre catedrala din cartierul Myong-Dong, din centrul Seulului. Aici ei s-au aşezat pe jos, în poziţia lui Buda (formă tradiţională de protest a studenţilor sud-coreeni), ameninţând că vor bloca traficul timp de cinci zile.

Poliţia a fost nevoită să ia măsuri de protecţie speciale în jurul palatului prezidenţial, clădirilor guvernamentale şi, mai ales, sediului ambasadei SUA din Seul. 20 000 de poliţişti în alertă maximă au făcut faţă cu dificultate "Marelui Marş al Păcii" (?!), organizat la sfârşitul lunii mai de Federaţia Naţională a Asociaţiilor Studenţeşti din Universităţi, care şi-a anunţat existenţa cu această ocazie. Demonstranţii strigau lozinci precum "Adevărul despre vărsarea de sânge de la Kwangju", "Chun şi Roh executaţi", "Yankei, cereţi scuze şi căraţi-vă". Marşul nu a putut fi oprit decât printr-un baraj de gaze lacrimogene lansate din vehicule blindate şi luarea cu asalt a protestatarilor care blocau traficul stând pe jos. Incidente între demonstranţi şi poliţie au avut loc pe tot parcursul nopţii de 29 spre 30 mai. În zorii zilei,când iritarea autorităţilor a atins apogeul, mii de poliţişti au atacat cu furie campusurile universitare. Au fost arestaţi 44 de studenţi, presupuşi a fi conducătorii noii organizaţii.

Surse oficiale au declarat că generozitatea manifestată de preşedintele Kim şi guvernul său a fost în interesul armoniei naţionale, dar a fost prost înţeleasă. Înaintea marşului, liderii studenţilor avuseseră o "conferinţă telefonică" cu reprezentanţi ai studenţilor nord-coreeni din Beijing, în timpul căreia s-ar fi stabilit un program de măsuri pentru promovarea legăturilor între coreenii din sud şi cei din nord. Autorităţile de la Seul i-au acuzat pe cei angajaţi în legătura telefonică neautorizată de violarea legii siguranţei naţionale. În general, guvernul a avertizat că va lua măsuri aspre împotriva oricărei forme de activism radical şi al oricărui contact neautorizat cu Coreea de Nord.

De remarcat că studenţii Universităţii Naţionale din Seul (cea mai importantă în Coreea de Sud), din rândul cărora se recrutează majoritatea înalţilor funcţionari de stat şi a managerilor marilor companii nu au participat la aceste acţiuni.

Cristian MOANŢĂ

PHNOM PENH

Rezultate surpriză, reacții pe măsură

La alegerile pentru desemnarea Adunării Constituante desfăşurate timp de aproape o săptămână (23-28 mai) şi considerată drept un eveniment istoric, cambodgienii s-au prezentat masiv la urne, aproximativ 90 la sută din cetăţenii cu drept de vot manifestându-şi dorinţa de a-şi exprima opţiunea politică. După mai mult de patru decenii de dictatură şi război civil, peste 4,2 milioane de alegători, înscrişi pe listele electorale, i-au desemnat pe cei 120 de membri ai viitorului parlament, care urmează să se întrunească la jumătatea lunii iunie, marcând astfel debutul unui dorit şi necesar proces democratic. După cum apreciază organizatorul şi supraveghetorul scrutinului, Autoritatea Provizorie a Naţiunilor Unite pentru Cambodgia (UNTAC), consultarea electorală a fost "liberă şi corectă". O sesiune specială a Consiliului de Securitate al ONU urmează să certifice rezultatul alegerilor, după care este de aşteptat să înceapă recunoaşterea internaţională a noilor autorităţi de la Phnom Penh.

În ciuda unor previziuni pesimiste şi ameninţărilor proferate de khmerii roşii, scrutinul s-a desfăşurat, în general, într-o atmosferă paşnică şi în zonele controlate de aceştia. Gruparea extremistă condusă de Pol Pot şi Khieu Samphan a refuzat să mai participe la procesul de pace şi a denunţat continuu scrutinul. Contrar manifestărilor violente din timpul campaniei electorale, pe parcursul desfăşurării votului, khmerii roşii nu şi-au făcut simţită prezenţa decât sporadic, fără să tulbure operaţiunile propriu-zise. Un singur militar uruguayan din contingentul "căştilor albastre" a fost ucis într-o ambuscadă, atribuită gherilei. Un post de radio clandestin a acuzat UNTAC că ar fi falsificat voturile în beneficiul partidului de guvernământ, "instalat de vietnamezi", duşmanii lor de moarte.

Surpriza a fost însă de proporţii la despuierea urnelor şi începerea numărării voturilor, când s-a constatat că nu Partidul Poporului Cambodgian (PPC), condus de Chea Sim şi actualul premier Hun Sen, este beneficiarul preferinţelor electoratului, ci Frontul Unit pentru o Cambodgie independentă, unită, paşnică şi cooperantă (FUNCINPEC), grupare de orientare monarhistă, condusă de Norodom Ranariddh, fiul prinţului Norodom Sianuk. Rezultatele nu sunt încă definitive, dar UNTAC apreciază procentul învingătorului la circa 46 la sută, mult înaintea următorului partid, cel de guvernământ, care dispune de numai 38 la sută. Al treilea clasat este Partidul Budist Democrat Liberal (patru la sută), care are în fruntea listei un fost prim-ministru, Son Sann. Procentele care au revenit celorlalte formaţiuni (aproape 20 au participat în confruntarea electorală) vor fi redistribuite. În aceste condiţii este posibil ca FUNCINPEC să ocupe 55-60 din cele 120 de locuri ale Adunării Constituante, o majoritate mai mult decât confortabilă. Dar tot la fel de posibil este ca diferenţa procentuală între primele două partide să se reducă, deoarece PPC, ajutat de aparatul său militar şi administrativ, poate fi câştigătorul în zonele predominant rurale din cele 21 de provincii ale Cambodgiei.

Prinţul Norodom Ranariddh, un posibil viitor şef de stat în Cambodgia

Noi incertitudini au apărut în legătură cu alegerile legislative odată cu contestarea, în mod deschis, a rezultatelor de către guvernul de la Phnom Penh (format de PPC). Acesta a cerut UNTAC "oprirea temporară" a anunţării rezultatelor parţiale. Postul de radio guvernamental a anunţat "tot mai multe nereguli" la despuierea urnelor, autorităţile manifestându-şi şi "îndoieli" în legătură cu numărarea voturilor. Totul în timp ce partidul de opoziţie FUNCINPEC începea să devanseze formaţiunea guvernamentală, inversând tendinţa iniţială. PPC a acuzat imposibilitatea în care s-au aflat responsabilii săi de a supraveghea permanent ruperea sigiliilor şi comportamentul unor agenţi electorali cambodgieni, angajaţi de ONU, care au încercat să-i influenţeze pe alegători. La o întâlnire cu diplomaţii acreditaţi la Phnom Penh, liderii PPC au declarat că sunt dispuşi să transfere puterea în mod paşnic în cazul victoriei opoziţiei, dar, au subliniat ei, în actualele condiţii acest proces ar fi dificil. FUNCINPEC acuză public actualul guvern că ar recurge la un adevărat "şantaj" prin ameninţările conform cărora nu va accepta rezultatul alegerilor.

Mai mult ca sigur că prinţul Norodom Sianuk va face o tentativă de conciliere, reunind în jurul lui cât mai curând posibil pe Chea Sim şi pe fiul său. Surse politice neautorizate afirmă că numirea bătrânului prinţ în postul de preşedinte al Consiliului de Miniştri (prim-ministru) păstrându-şi în continuare prerogativele de şef al statului este considerată în cercurile politice din capitala cambodgiană ca o soluţie de compromis acceptabilă faţă de rezultatul alegerilor. Viitorul guvern de coaliţie ar urma să cuprindă două posturi de vicepremier, câte unul pentru fiecare din cele două partide câştigătoare. Deşi anunţase dizolvarea guvernului instalat de invazia vietnameză în 1979, proclamând "un stat unificat, care se numeşte simplu Cambodgia", Norodom Sianuk a renunţat să formeze noul "guvern naţional". Se pare că rivalitatea şi disensiunile dintre cele două partide, dar şi proverbiala nehotărâre a prinţului vor amâna acest moment. Nu este exclus să fie şi o abilă manevră politică în urma căreia puterea să-i revină prinţului Norodom Ranariddh, care nu doreşte să o împartă cu adversarii săi.

Khmerii roşii nu s-au dezminţit nici de astă dată. Pe fondul disputelor dintre gruparea monarhistă de opoziţie şi aripa politică a regimului de la Phnom Penh, ei au lansat o nouă sfidare. Familii întregi din zonele pe care le controlează sunt evacuate fie spre alte zone, fie în Thailanda. Khmerii roşii se pregătesc, probabil, de noi acţiuni ofensive, ceea ce ar putea redeclanşa războiul civil.

Ţările implicate în reglementarea problemei cambodgiene se vor reuni la Phnom Penh pentru a examina perspectivele în această ţară după alegeri. Copreşedinţii Conferinţei de Pace, Franţa şi Indonezia, vor pune în discuţie ajutorul pe care comunitatea internaţională l-ar putea acorda poporului cambodgian.

C.VALERIU

AFRICA

foamete și haos politic

Continentul negru, cel mai sărac de pe planetă, este străbătut de valul schimbărilor democratice. De mai mulţi ani, Africa a devenit teatrul războaielor interminabile şi al frecventelor lovituri de stat. Seceta endemică pe mari suprafeţe, cruntele războaie civile din unele ţări şi dislocarea unei importante mase de oameni - ca urmare a conflictelor interne - au determinat creşterea numărului celor aflaţi în pragul morţii, datorită lipsei de hrană.

Foametea, care merge mână în mână cu haosul politic, a fost provocată mai mult de factorul uman decât de natură. În Somalia, numai anul trecut au murit, aproape în exclusivitate de foame, 500.000 de persoane, în special copii şi bătrâni. In pofida ajutorului alimentar de urgenţă trimis - de cele mai multe ori prea târziu - de organismele internaţionale, la Baidoa mureau zilnic 300 de persoane, sau chiar mai multe. Fotografii reprezentând copii slăbiţi de foame sau muribunzi au străbătut şi impresionat întreaga lume. Cu puţin timp în urmă, agenţiile de presă transmiteau de la faţa locului: "Secătuit de foamete în mijlocul deşertului, oraşul Baidoa este plin de scene de oroare, zeci de somalezi în agonie dându-şi zilnic obştescul sfârşit; 7.000 de persoane - cei mai săraci dintre cei săraci - trăiesc într-o tabără situată la marginea oraşului, într-o mizerie absolută, adăpostindu-se sub ramurile spinoase ale tufişurilor. Sârma ghimpată cu care este înconjurată zona îi conferă aspectul macabru al unui lagăr de concentrare, în care se află în primul rând copii. Împreună cu mamele lor, aceştia stau la coadă ore întregi pentru a primi o porţie de fasole cu orez".

Războiul de 30 de ani dus în Etiopia între trupele guvernului şi rebelii din Eritrea - cel mai lung conflict din Africa - a produs sute de mii de refugiaţi şi a ruinat economia şubredă a ţării.

"Căştile albastre" în Somalia: atenţia se îndreaptă spre dezvoltarea Africii

"Foametea şi malnutriţia sunt inacceptabile într-o lume care dispune atât de cunoştinţele, cât şi de resursele necesare pentru a pune capăt acestei catastrofe umane".

(Declaraţia mondială asupra nutriţiei, Roma, decembrie 1992)

Djibouti, o minusculă fostă colonie franceză, a fost sfâşiată de lupte intermitente duse în urmă cu doi ani între trupele guvernului şi rebeli.

Angola rămâne, în mare parte, "o tragedie uitată de restul lumii", după aprecierea reprezentantului special al ONU în această ţară, Margaret Austee. Războiul civil care a devastat teritoriul angolez între 1975-1991, a reînceput, după ce UNITA a refuzat să accepte rezultatele alegerilor sprijinite de ONU din septembrie, anul trecut. Reluarea războiului a provocat deja, potrivit unor estimări, moartea a peste 20.000 de persoane, iar aproximativ 2 milioane de angolezi au devenit refugiaţi în propria lor ţară.

Războiul intern din Mozambic a fost declanşat cu 16 ani în urmă; în timpul luptelor crâncene au fost ucise peste 600.000 de persoane, majoritatea din rândul populaţiei civile. Un milion de mo-

Malnutriţia, mai ales la vârste fragede, poate dăuna dezvoltării viitoare. Un ajutor alimentar rapid este esenţial pentru a împiedica răul să devină ireversibil

În familiile numeroase, copiii nu dispun de alimentele necesare creşterii lor

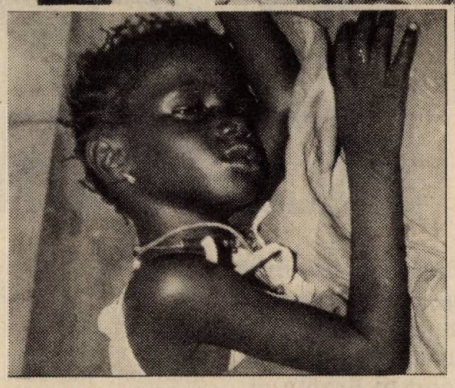

Paludismul îi împiedică pe copii să frecventeze şcoala

zambicani şi-au părăsit ţara. Războiul şi seceta au distrus economia, iar peste jumătate din populaţie este afectată de foamete.

Peste 200.000 de refugiaţi au plecat din Togo, cei mai mulţi la începutul acestui an, după luptele sângeroase dintre forţele loiale preşedintelui Eyadema şi demonstranţii în favoarea democraţiei. Înaltul Comisariat al ONU pentru Refugiaţi a făcut apel pentru strângerea sumei de 10 milioane dolari, în vederea îmbunătăţirii alimentaţiei, adăposturilor, furnizării de apă şi necesarului de medicamente pentru persoanele care au trecut în statele vecine, Benin şi Ghana.

Tot un apel a fost lansat, de astă dată, de Comitetul Internaţional al Crucii Roşii, pentru acordarea unui ajutor urgent celor 900.000 de locuitori din Ruanda, internaţi în tabere şi ameninţaţi de foamete şi epidemii.

Exemplele ar putea continua. Concluzia este aceeaşi, în toate cazurile: numărul familiilor din Africa aflate în imposibilitatea de a-şi satisface necesităţile esenţiale de hrană şi apă s-a dublat în ultimii zece ani. Conflictele armate ucid nu numai prin rănire, ci şi prin infecţie. Oamenii devin vulnerabili în faţa unor boli, adesea mortale, cum ar fi diareea, rujeola sau pneumonia. Pe de altă parte, serviciile de sănătate sunt incapabile să-şi îndeplinească rolul în situaţii de insecuritate şi de dezorganizare. La rândul lor, organizaţiile umanitare nu au posibilitatea de a trimite ajutoare în regiunile în care luptele sunt mai violente, şi nici de a obţine informaţii în legătură cu ceea ce se petrece în anumite zone.

Nu numai disensiunile politice şi ostilităţile interetnice au dus la sumbra notorietate a Africii. Seceta apocaliptică din sudul continentului a avut un impact dezastruos asupra producţiei agricole de anul trecut. Cel mai mult a avut de suferit Zimbabwe, al cărei PNB real a scăzut cu aproximativ 11 la sută. Acum doi ani, pe pereţii sălii de clasă ai unei şcoli din regiunea Buhera atârna un panou pe care erau scrise de mână următoarele cuvinte: "Doamne, Dumnezeule, eu mănânc îndestulător în fiecare zi, dar sunt ţări în care copiii mor de foame. Ajută-mă să împart ceea ce am cu cei aflaţi în nevoie". Elevii cursului elementar care au scris această rugăciune se gândeau atunci la copiii din Mozambic sau din Etiopia. Nu aveau de unde să ştie că, în scurt timp, seceta va distruge recoltele din Zimbabwe, că pământurile nu vor mai produce nimic şi că în fiecare dimineaţă vor fi nevoiţi să stea la rând în curtea şcolii pentru a primi o gustare gratuită. Desigur, copiii din Zimbabwe nu mor de foame ca cei din Somalia sau din alte ţări ale Africii. Dar în regiuni ca Buhera, puternic lovite de secetă, un copil din cinci şi un adult din trei sunt atinşi de pelagră, o gravă boală a pielii, care poate provoca tulburări neurologice. Ea provine dintr-o carenţă a vitaminei B, datorită faptului că localnicii consumă numai mălai, fără carne sau fructe proaspete. De asemenea, dispariţia legumelor verzi din regimul alimentar a dus la lipsa vitaminei A şi la tulburări de vedere. Ploile care vor veni şi de care este atâta nevoie, vor aduce cu ele holera şi paludismul - o maladie care progresează pe întregul continent şi ucide anual în jur de un milion de africani, dintre care majoritatea sunt copii.

O altă epidemie care face ravagii în Africa: SIDA. În următorul deceniu, milioane de copii vor muri datorită acestei boli, iar alte milioane vor rămâne orfani. Ne vor ierta ei oare pentru neputinţa noastră de-acum?

Într-o lume din ce în ce mai divizată în mari blocuri comerciale, ţările africane sunt marginalizate, acesta fiind rezultatul firesc al incapacităţii lor de a-şi gira propriile afaceri. Atâta vreme cât nu reuşesc să pună capăt conflictelor care provoacă zeci de mii de victime şi cât aşteaptă ca deciziile privind politicile lor viitoare să fie luate din afară, aceste ţări vor rămâne tributare lumii exterioare. Africa trebuie să recurgă la propriile mecanisme tradiţionale pentru a-şi rezolva problemele. Este nevoie de o nouă ordine naţională, dar care să nu fie reflecţia valorilor străine. Dezvoltarea durabilă nu se poate face decât din interior. Iar primul obiectiv al oricărei politici ar trebui să fie ameliorarea condiţiei umane.

"Acolo unde există suferinţă există şi oameni gata să profite, iar acest continent a avut mai mult decât partea sa de mizerie", spunea, cu amărăciune, Mustapha Tolba, directorul Programului Naţiunilor Unite pentru Mediul Inconjurător şi care cerea, în numele solidarităţii umane, ca fiecare să depună eforturi pentru prevenirea şi evitarea suferinţei şi să lupte împotriva nedreptăţii.

Maria VASCHI

LUMEA

DIASPORA
REDESCOPERIREA ROMÂNIEI 2

Străin ești și acolo, și aici

VICTOR MAVRODINEANU este unul dintre aceia care au emigrat din România cu mult înainte de Revoluţie. După ce a aderat la Carta '77 , actorul Victor Mavrodineanu a părăsit ţara plecând în Franţa şi, de aici, în Germania - unde s-a şi stabilit. Acolo a întemeiat o societate de producţie film şi TV, PM-Media, care activează la Berlin, Bonn, Dresda, Frankfurt, Hamburg, München.

— Să vorbim despre "aici" şi despre "acolo", despre ce înseamnă, în fiecare caz, experienţa cunoaşterii.

— Erau momente în care îţi venea să te întorci de un milion de ori, să laşi totul şi să te întorci. Îţi aminteai dialoguri cu oamenii importanţi din jurul tău, aveai memoria frazelor spuse de ei. Fiecare dintre noi a avut însă drumul lui. Şi aici se poate răzbi la fel ca şi dincolo - cu aceeaşi plăcere a jocului şi luptei. Există însă zeci şi sute de oameni, cel puţin la fel de buni şi talentaţi, care au căzut, ori s-au închis, s-au izolat. În orice mediu îţi trebuie puterea de a ieşi din propriile constrângeri, cele interioare, care sunt la fel de mari.

Artistul este însă un fenomen special, fascinant de analizat, numai că omul simplu este solicitat din afară de viaţă. Şi este foarte interesant cum reacţionează el. În cazul meu, prin plecarea din ţară, a trebuit să suplinesc nişte lipsuri radicale. De exemplu, societatea, minunatele zile şi nopţi pe care le petreceam în mediul meu de acum 15 ani. Eu nu ştiam să trăiesc altfel decât prin aceste discuţii, ieşind din tiranie, câştigând libertatea (ceea ce **noi** credeam, pe vremea aceea că este libertatea), la mine s-a întâmplat invers. Am intrat în claustrare, nu mai aveam cu cine să vorbesc, trebuia să învăţ să trăiesc singur. Şi astfel, m-am născut la 30 de ani. Imaginaţi-vă un copil la vârsta de 30 ani, care nu ştie să vorbească, să treacă strada, nu ştie ce-i aia un zgârie-nori. A trebuit să reînvăţ foarte multe. Am renunţat la viaţa mea de artist - am fost nevoit s-o fac. Când te afli în faţa unei noi situaţii constaţi că, de fapt, altfel arată ceea ce credeai că-ţi doreşti. Şi atunci ai două variante: ori să vezi ce se poate face în noile condiţii, ori să cazi (şi aici este deja un simptom) şi să te retragi foarte repede în zona deziluziei. Te-au mințit şi unii şi alţii, nimic nu merită. Şi astfel aceşti oameni **nu** păşesc pe noua scenă.

La mine s-a întâmplat altfel: mie mi-a plăcut extraordinar! În momentul în care mi-am dat seama că am intrat într-un joc nou, complet necunoscut, mi-a plăcut grozav. Nu dormeam nopţile, mă sculam la 4 dimineaţa şi umblam prin gări, mi-am luat "job"-uri - aveam unul de zi, altul de noapte. Eram portar la un hotel deocheat, ziua coseam la un blănar sau conduceam camioane. Totul pentru că eram fascinat... N-aveam nevoie de bani. Mă descurcam. Erau unii, de naţie germană care, reintegrându-se, înţelegeau să nu-şi părăsească locuinţa, să coboare după revistele de cuvinte încrucişate şi să se întoarcă înapoi. Ei refuzau astfel să se integreze în noua societate. Eu am înţeles că această fascinaţie pe care o simţeam era răsplata pentru frustrările pe care mi le-a adus pasul de emigrant.

— Când aţi plecat, ce vă aşteptaţi să găsiţi acolo?

— Mă aşteptam să găsesc fumurile noastre de aici, de puştani, care eram îndoctrinaţi de cărţi de aventuri, de Europa Liberă (ce înţelegeam **noi** din ce se spunea acolo).

— Totuşi, la 30 de ani, se conturau nişte idealuri sau cel puţin un scop care să motiveze plecarea.

— Dacă găseşti pe cineva din generaţia mea care poate să răspundă cu precizie, nu ştiu ce să spun. Toţi eram atât de condiţionaţi, naivi şi... nenăscuţi încât nu cred că exista cineva printre noi care să ştie ce e cu el, care să- şi poată face nişte planuri reale. Eu nu am visat nimic altceva decât să fac înconjurul lumii (citisem cărţile cu Chichester) şi am crezut că emigrez deoarece comuniştii îmi interziseseră să am barca mea cu pânze pe care o construisem în patru ani de muncă la şantierul naval de la Constanţa. Aiurea în tramvai! Toate sunt iluzii... Pentru mine, acest pas în afară a însemnat ieşirea din lumea iluziilor. Ce-i drept a durat cam 15 ani să ies. Şi ultima palmă mi-a dat-o revoluţia românească. Sigur, e foarte frumos să spun că am avut un program, o motivaţie clară pentru a emigra... Fiecare are senzaţia că nu poate ieşi din anumite graniţe.

— De ce aţi părăsit Franţa?

— Parisul m-a plictisit. (O mie de români o să mă condamne) Pe mine nu m-a satisfăcut Franţa tocmai pentru că ne este atât de asemănătoare. În afară de un discurs de formă, zeiesc, pe care îl au francezii, mie nu mi-a dat nimic nou din punct de vedere uman. Boema era la fel ca în România, ba

chiar mai plicticoasă, (francezii știau mult mai puține despre ei înșiși decât știam eu).

Puteam deveni lider în orice societate, am observat. Ceea ce a devenit plictisitor. Plus că atunci era moda comunistă la Paris și nu mai înțelegeam de ce am plecat din România. Eu aveam o frică de comunism care mi-a rămas până astăzi. Nu știam ce să fac, unde să mă duc. Îmi dădea prin cap și să mă întorc. De fapt m-aș fi dus în America. Câștigasem niște bani și m-am dus în Germania pentru câteva săptămâni. Și am stat un deceniu.

— Cum s-a asortat personalitatea lui Victor Mavrodineanu cu mediul german?

— Germania este cu totul altfel. Pentru mine totul a fost nou, un challenge, o încercare. La mine nimic nu a fost programatic. Am acceptat această chemare care m-a introdus dintr-un spațiu în altul. Dacă aș fi puțin escroc aș spune că știam de atunci asta. Dar nu e adevărat - am primit asemenea lecții numai de la emigrație. Alții le iau în alt fel. Există oameni care s-au distrus plecând și există oameni care s-au ratat rămânând aici. Și invers. E greșit să crezi că părăsirea mediului înseamnă și schimbarea în esență, a datelor propriei personalități.

— Care au fost relațiile cu membrii comunității românești de acolo?

— Sigur că îmi plăcea să merg la ceaiuri, să stau de vorbă cu ei, să particip la mesele grobiene care se dădeau. Dar m-a ajutat Dumnezeu să îi țin la o oarecare distanță; mi s-ar fi părut că repet experiența din Franța, și aș fi pierdut timpul în aceleași lamentări. Am acceptat șansa de a mă integra complet în societatea vestică, care te acapară, pentru a o înțelege. Nu mai aveam timp.

— A fost o decizie rațională... Dar afectivitatea față de tot ceea ce era românesc?

— Nu a fost o decizie rațională; eram **atras** de acel mediu. Dar în același timp nu am putut asculta foarte mulți ani muzică românească. Când auzeam, fugeam. Mă emoționa prea tare.

Dar să vorbim despre altă temă: aspectul material al vieții în emigrație. Când plecai, atunci, te gândeai în mod sigur și că te vei îmbogăți. Eu nu măsor drumul meu în bani, ci în posibilitățile care îmi stau la îndemână. E ca un joc: te joci cu niște cuburi mai bune sau mai puțin bune. Eu măsor succesul în calitatea jocului la care iei parte, în rafinamentul lui.

Sigur, în Vest, e la fel de ușor să ajungi la limita de jos a subzistenței, ca și azi în România. Sunt români emigranți care trăiesc de azi pe mâine. Pentru ei nu se pune astfel problema.

— Cu ce sentimente ați venit în România, pe 22 decembrie '89?

— Mulți, care cu siguranță că au simțit la fel ca mine momentul Revoluției (eu îl numesc 'Revoluție'), nu au venit. Faptul că eu am făcut asta are, probabil, de - a face cu o componentă de aventurier, a mea.

Nici azi nu-mi pot imagina altă reacție din partea mea, decât aceasta. Într-o oră am pregătit totul și am pornit spre România. Deși era un moment neprielnic - mă implicasem material și în Revoluția est-germană, înființând acolo rapid o societate de televiziune.

Eu, fiind om de teatru și film, știu ce este un scenariu și cât de limitată este posibilitatea de a manipula la scară mare. Este o pură fantezie să crezi că Vestul a manipulat Estul pentru distrugerea lagărului comunist și nu cred în fezabilitatea unui complot internațional. Asta e părerea mea. Există înscenări și sfori care se trag, dar numai local.

— Cum vă explicați că cei mai mulți dintre investitorii străini care vin aici sunt români?

— Pentru vestici, lumea românească este de neînțeles, netranslucidă. Singurii care au șansa de a o pricepe sunt românii. Pe de altă parte, mulți dintre românii care dincolo stau în letargie, nu se descurcă cine-știe-ce, aici sunt cineva.

— Ce-ar trebui diasporei românești să devină puternică și să facă lobby pentru România?

— O altă religie. Am fost aici în ianuarie '90, după ce mi s-a consumat primul impuls de a filma evenimentele din decembrie '89. Al doilea impuls a fost acela de a vinde totul în Germania și de a mă stabili aici, în țara mea. Din știință și presupunere, unul din doi emigranți n-a gândit decât asta, dar au urmat rezultatele unor creiere îmbâcsite și învenînate, acele lozinci cu "Nu ne vindem țara"... Ce-aș fi făcut eu dacă aș fi fost starul acestei revoluții, nu știu. Oricum, nu cred că Revoluția a fost regizată de Iliescu și oamenii lui. De ce a apărut el numai după 4-5 zile? Îți spun eu: pentru că nu știa nici el, ce e cu el. Ei, s-au urcat apoi în trenul revoluției și au luat puterea - până atunci, câteva zile ea a zăcut pe stradă. Au întreținut și starea de panică pentru a câștiga timp... Apoi știu ce a urmat. Tiriac ar fi fost poate o șansă pentru România, dar el nu este un lider, nu are temperamentul și caracterul pe care le sugerează aparența. Și una dintre marile lovituri de soartă ale acestei țări este că ea nu generează lideri.

— Ce legături aveți acum cu România?

— În afară de frică, omul mai are și alți parteneri cu care trebuie să trăiască. Și unul dintre aceștia este iluzia. De când suntem copii ascultăm basme, învățăm să transpunem realitatea în emanații ale fanteziei noastre. Relația mea cu România, a fost ultima lovitură dată castelelor mele din cărți de joc, pe care le păstrezi fără să-ți dai seama.

În primul rând s-a prăbușit iluzia că toată drama românească s-a numit Ceaușescu. După ce el a dispărut am înțeles că România a avut un fundament dramatic fenomenal, dincolo de problema Ceaușescu, că I.L.Caragiale n-a fost un scriitor comic de excepție ci un vizionar. Pe urmă au mai fost și alte deziluzii concrete; din cercul meu, cei ce au rămas s- au schimbat extraordinar de mult.

În Germania am creat o instituție cu 120 de angajați care observ că devine foarte importantă pentru mine; e ca o casă pe care am clădit-o singur, care aparține acestui concept pe care eu l-am creat în materie de video-televiziune-public-relations. Și asta e o parte foarte importantă a vieții mele - mă întorc acum singur, deliberat, în același punct: al unei determinări. Am venit în România și am filmat permanent, din decembrie '89 până în iunie '90. Am încercat, ca jurnalist, să aduc România în prim-planul Occidentului. Voi face și niște documentare pentru a stârni curiozitatea Vestului. Nenorocirea e însă că România își 'dă cu stângul în dreptul', nu este un bun suport pentru reclamă, te discreditezi tu, ca promotor. În timpul Revoluției, țara asta era lider al mișcărilor europene din Est. Acest președinte, Ion Iliescu și oamenii lui, au avut o clipă istorică pe care au ratat-o. N-au văzut-o. România putea aluneca spre centrul Europei din cercul de umbră unde se afla și unde se află - ca fața nevăzută a Lunii.

— Ce ar fi de făcut acum?

— Spune-mi cu ce legi fascinante atrage România acum pe investitorii străini? Sunt mulți români în diaspora care, încurajați, ar putea interveni spre mai bine în viața românească. O politică de excludere a diasporei este, în mod cert, nepotrivită. Dar ceilalți străini, de ce ar veni? Le dai posibilitatea să se stabilească aici, să facă ceva serios și coerent? Nu e instabilitate, e o năclăială. În toate regiunile est-europene decomunizate se fac eforturi pentru reprivatizare - ceea ce nu se întâmplă în România. Faptul că nu am avut datorii a fost o nesansă. În cazul polonezilor care datorau miliarde, toți străinii s-au grăbit să facă afaceri, fiindcă știau că-și recuperează banii.

Interviu realizat de Mierela IAMANDI

"Fiecare societate trebuie să aibă un cod moral fundamental"

interviu cu GEORGE URSUL, profesor de istorie la Emmerson College din Boston, SUA

• Vă mărturisesc că am o idee fixă, o obsesie aproape. De câte ori întâlnesc un străin îl întreb despre imaginea României în ţara de unde vine. Pe dvs am să vă întreb însă cum putem noi, românii, să corectăm, să retuşăm această imagine?

• Ei bine, imaginea ţării noastre nu este una bună; cred că un număr de probleme afectează imaginea României în lume. Venit din America, aş vrea să vă vorbesc, în primul rând, despre amânarea alegerilor până în septembrie. Această amânare a însemnat, din păcate, şi amânarea acordării României a statutului naţiunii celei mai favorizate pentru încă un an. Este o amânare nenorocoasă. O altă problemă este lipsa de claritate din legile care restaurează proprietatea. Caselе şi pământurile trebuie date înapoi oamenilor de la care au fost confiscate. Şi asta, bineînţeles, are un impact foarte serios asupra investitorilor străini, care, pur şi simplu, nu sunt pregătiţi să finanţeze o afacere cu o sumă majoră de bani într-o ţară care nu a definit clar dreptul la proprietate privată şi modul de ocrotire a acestei proprietăţi. Ştiu că până când această problemă nu se rezolvă, nu va fi nici o investiţie majoră în structura economică din România. Depinde de guvernanţii voştri să rezolve această problemă. Până se hotărăsc cine deţine proprietatea în România, pot da unele rezoluţii, se poate găsi un compromis. Asta este politica. Arta succesului în negocieri şi compromisul. Şi cred că veţi vedea o creştere semnificativă a investiţiilor străine aici. Mai sunt multe alte probleme... peste tot în Europa de Vest, în Statele Unite şi Canada noi vedem mereu numai ştiri proaste despre România.

• Vă referiţi, probabil, şi la copiii handicapaţi şi la orfelinate?

• Da. Cei mai mulţi oameni sunt sensibili şi sunt şocaţi la astfel de imagini... şi aşteaptă până când România îşi va rezolva problemele.

• Haideţi să găsim şi părţile bune. Cum vedeţi schimbările din '89 până astăzi?

• Schimbările de la Revoluţie ,până acum sunt într- adevăr remarcabile. Înainte, când veneam în România, nu aveam posibilitatea să fiu invitat în casa nimănui, nu am avut şansa să-mi fac noi prieteni. Nu puteam să-mi întâlnesc prietenii acasă. Majoritatea erau pensionari şi, totuşi, le era teamă să mă întâlnească şi să mă invite în casa lor. Chiar când oamenii de aici, români, veneau la Boston şi îi invitam să mă viziteze sau să luăm masa se întâmpla la fel. Era interzis. Acum toţi, aproape toţi, s-au dus, mai am câţiva prieteni şi prietene, trecuţi de 70 de ani. Dar am prilejul să-mi fac noi prieteni şi asta apreciez foarte mult, mă încurajează să vin din nou. Pentru că vreau să vă văd şi să văd schimbările din România.

• Despre presă...

• Eu nu am avut niciodată şansa să stau de vorbă cu un ziarist, să am o conversaţie deschisă şi liberă. Această libertate a conversaţiei, de care nu s-a auzit înainte aici, e formidabilă. Într-adevăr, cred că voi aveţi o "inflaţie" de ziare aici. Sunt atât de multe - fiecare partid, fiecare grup etnic, fiecare regiune sau oraş are propriul său ziar. Există până şi un ziar al prostituatelor, noi nu avem...

• Noi avem mai multe...

• Poate că sunt prea multe ziare, în general, dar cel puţin aveţi posibilitatea, aveţi permisiunea să vorbiţi după atâţia zeci de ani de dictatură, să spuneţi ce gândiţi, ce simţiţi, ce vreţi. Este foarte important, este una din marile schimbări care au avut loc în România.

• Ca istoric, cum apreciaţi relaţiile româno-ungare şi cum vedeţi perspectiva îmbunătăţirii lor?

• Nu îmi dau seama suficient care este stadiul relaţiilor în acest moment şi, deci, nu-mi pot da seama nici de îmbunătăţirea lor în viitor. Eu cred că ungurii sunt cetăţeni români loiali şi trebuie să li se acorde acelaşi tratament ca oricăror altor cetăţeni români. Turcii, sârbii, ruşii, toţi cei care trăiesc în interiorul graniţelor României sunt români şi trebuie să aibă aceleaşi drepturi şi aceleaşi privilegii.

• Am înţeles că vă interesează mult istoria României...

• Da, am un mare interes pentru istoria României, în special istoria religioasă. Sper că într-o zi, nu ştiu când, să scriu o carte despre istoria bisericii ortodoxe române din punctul de vedere al unui român din diaspora. Eu nu pot şti ce a însemnat să trăieşti aici sub dictatură. Cunosc puţin din ceea ce am auzit de la prieteni sau chiar de la oamenii de pe stradă. Foarte mulţi mi-au povestit ce s-a întâmplat în acele timpuri foarte grele. Am venit aici pe vremea dictaturii pentru că am vrut să ştiu care este viaţa religioasă, dar şi cea culturală sau socială. Prietenii m-au ajutat să găsesc ceea ce este bun în experienţa mea românească.

• Ce rol credeţi că poate juca biserica, acum, când credinţa a fost descătuşată în România?

• Este meritul religiei de a dezvolta un simţ al moralităţii. Fiecare societate trebuie să aibă un cod moral fundamental, prin care să câştigăm încredere unii în alţii. Această încredere este rodul credinţei religioase şi este promotoarea comportamentului etic şi moral. Este foarte important să ştim cum să ne tratăm unul pe altul, cum să ne respectăm unul pe altul. Respectul şi afecţiunea reciproce au la bază înţelegerea valorilor morale şi religioase. Biserica ne dă şansa să privim viaţa înapoi şi pe noi înşine, pe un înalt plan moral, aşa că ea poate deveni un punct central în viaţa noastră.

• Dle profesor, sunteţi descendent din părinţi români...

• Da, părinţii mei au plecat din România, din satul Boian, de lângă Cernăuţi, în 1922 - erau copii pe vremea aceea -, în Canada. Au plecat mulţi atunci şi au refăcut un sat cu acelaşi nume acolo.

• În casă nu aţi vorbit româneşte?

• Pentru mine şi fratele meu limba română a fost un secret. În Canada, în afara provinciei francofone Quebec, se vorbeşte limba engleză. Părinţii mei au hotărât să învăţăm şi să vorbim numai englezeşte. Am auzit puţin româneşte de la bunica şi la slujbă, la biserica din sat. Este un obicei rău să-ţi uiţi limba. Am prieteni italieni, greci, ruşi, ucraineni, japonezi şi nici unul nu mai vorbeşte limba din ţara de origine. Nu mai au interesul.

• Cu atât mai lăudabil efortul dv de a învăţa limba română după 30 de ani. Aţi călătorit în Bucovina natală, dle profesor?

• Da, am fost la Cernăuţi, în Boian, de unde provine familia mea, în 1969. Am vrut să văd de unde veneau bunica şi străbunica mea. Cât din Boianul de atunci mai există nu ştiu, cred că nu prea mult. Dar am fost acolo, în acel loc, a fost o experienţă foarte mişcătoare pentru mine. Eu am venit în România (!) ca să ştiu mai mult despre rădăcinile mele. Noi toţi avem nevoie în viaţă să ştim de unde suntem, de unde venim, înainte de a şti încotro mergem. Simt că venirea mea în România mi-a îmbogăţit viaţa enorm. N-am ştiut niciodată prea mult despre cultura şi civilizaţia românească până nu am venit aici, prima dată în 1967 şi de atunci de încă nouă ori. Am descoperit bisericile pictate din Bucovina, Trei Ierarhi, Curtea de Argeş, toate aceste superbe piese de arhitectură..., am început să citesc poeziile lui Eminescu. Aşa am devenit conştient şi mândru de moştenirea mea românească. Dar a fost rezultatul venirii mele aici şi cred că acum, când România se îndreaptă spre libertate şi spre un stat cu adevărat democratic, mai mulţi români din străinătate, ai căror strămoşi s-au născut aici, vor veni să-şi vadă pământul.

• Vă simţiţi român, canadian sau american?

• Eu cred că sunt un american, care a avut marele noroc să se nască în Canada, dar cu o origine ancestrală românească. Sunt făcut deci din trei părţi. Simt o mare mândrie că sunt român de origine, simt foarte puternic originea mea şi cultura românească. Am făcut eu însumi, la Boston, o mică grădină a mea, aşa cum am învăţat de la părinţi. Am pus busuioc, şi usturoi, şi roşii, şi castraveţi, şi... ardei iute şi dulce... şi mă simt foarte român, acolo.

A consemnat
Cristian MOANŢĂ

"Libertatea are un gust EXTRAORDINAR"

spun arhitecţii Viorica şi Victor BELCIC (SUA)

În ţară, discuţiile despre românii din diaspora se poartă în termeni foarte precişi: unii **au reuşit**, alţii **n-au reuşit**. Prin reuşită se înţeleg multe lucruri, dar, mai presus de toate, o situaţie materială prosperă. Cei care nu cunosc deloc mecanismele vieţii de fiecare zi de peste Ocean, sunt profund impresionaţi de faptul că, după câteva luni petrecute în S.U.A., un compatriot "şi-a cumpărat maşină". A spune însă în America despre un om că "are maşină" e ca şi cum l-ai lăuda că are chiuvetă în bucătărie.

Majoritatea românilor din diaspora au destui bani ca să trăiască decent şi, oricum, suficient de mulţi bani ca să le pară celor de acasă avuţi. Acest lucru însă n-are nimic de-a face cu reuşita majoră, care e întotdeauna o chestiune de împlinire profesională. Un om solid aşezat în profesia sa, adică în situaţia de a putea progresa, de a fi creativ, e un om care **a reuşit**. Cât de bogată e însă persoana respectivă, n-o ştie decât ea. Prima regulă a unei relaţii corecte - care e, în primul rând, o relaţie utilă şi abia în al doilea rând şi una plăcută - e discreţia: dacă vrei să ai prieteni, nu-i întrebi nici cum îşi câştigă banii, nici cât câştigă. **Reuşita** însă se poate discuta, pentru că e vorba de construirea unui drum, de materializarea unui ideal, de integrarea profesională la un nivel superior.

Am ţinut foarte mult să reîntâlnesc doi colegi de şcoală arhitecţi deoarece- renunţând la profesiunea de arhitect în favoarea jurnalisticii - m-am socotit suficient de distanţat de problemă, ca să pricep cum trebuie situaţia lor. E vorba de **Viorica** şi **Victor Belcic**, a căror firmă de pe Madison St. poate fi considerată o realizare în branşă şi, dacă ţinem cont de dificultăţile competiţiei în arhitectura americană, un succes notabil al învăţământului românesc de arhitectură. De altfel, cei doi îşi analizează cariera prin referinţă la calitatea şcolii de la Bucureşti. Instalaţi în Manhattan, la câţiva ani după absolvirea, în 1970, a Institutului "Ion Mincu", soţii Belcic îşi istorisesc aventura cu grija pentru rigoare a celor care ştiu bine preţul adevărului, dar şi faptul că adevărul are gust mai bun dacă e însoţit de o înţelegere detaşată a lucrurilor, cu o doză de umor şi filozofie.

Reţin , de aceea, dintr-un interviu cu soţii Belcic, câteva fraze cu calitate de aforism.

"Când nu cunoşti regula jocului, poţi să devii victima propriului tău fel de a fi. La primul contract, am desenat ce mi s-a cerut în şase săptămâni. Mi s-a înmânat un cec, mi s-a dat o scrisoare de recomandare foarte elogioasă şi, cu această ocazie, am aflat că făcusem în şase săptămâni o treabă pentru care patronii erau dispuşi să mă plătească şase luni."(Victor) "De fapt, nu era vorba de un exces de zel. Eram făcut să mă conduc singur, să am firma mea, dar nu ştiam cum şi nu mergeam nici atât de departe cu gândul". (Victor) "Când am sosit noi, tocmai începea criza economică. De unde prima regulă: dacă vrei să te cauţi pe tine, e bine să te interesezi în ce circumstanţe economice o faci. Al doilea lucru: trebuie să ai şi puţin noroc. Eu am avut, din primele zile, noroc."(Viorica) "Aici lucrezi cu un alt sistem de măsuri, nu cu cel metric. Până ce treci dintr-un sistem în altul eşti gata stresat. Apoi, în ţară aveam la dispoziţie fier, beton, lemn şi tencuieli. Aici ai milioane de materiale. De unde principii şi tipuri de construcţii diverse, enorm de diverse. Un alt motiv de stres. Cantitatea şi diversitatea te blochează. Talentul însă, talentul productiv e cumpărat pe loc. Americanii nu-s foarte tari în desenul de prezentare."(Victor) "Pentru un arhitect, diploma din România e bună, în sensul că nimeni nu te întreabă de diplomă, dacă ştii să începi o treabă şi te pricepi să o duci până la capăt. Dacă însă vrei să deschizi o firmă şi să semnezi lucrări, e altceva. Trebuie să-ţi iei licenţa. Noi am dat timp de doi ani la rând examene pentru licenţă şi, după ce am devenit membri ai Asociaţiei profesionale a arhitecţilor, ne-am putut gândi serios mai departe."(Viorica) "Sunt două moduri de a-ţi face meseria. Unul e simplu: discuţi ce ai de făcut şi faci. Eşti plătit pentru asta cu ora, cu ziua sau cu săptămâna. E un mod de a scoate nişte bani. Dacă vrei să devii creator, să fii autor, trebuie să-ţi iei licenţa. Şi nu e deloc o treabă simplă."(Victor) "Un office mare are peste o sută de angajaţi. Al nostru e mediu. În America, nu găseşti nicăieri institute de proiectări cu mii de angajaţi, ca în România. Orice afacere porneşte cu un optimum de funcţiuni. Deci, dimensiunile unei întreprinderi nu se discută dacă sunt **mari** sau **mici**. Importantă nu e dimensiunea unei afaceri, ci realizarea ei cu un optimum de efort. Tot ce nu e eficienţă e pierdere."(Viorica) "Practic, pregătirea unei afaceri pe cont propriu a durat cât o facultate. Mai trebuie menţionat că acest examen de licenţă îl dau şi americanii, şi străinii care studiază în SUA. Şi nu-l iau toţi."(Victor) "Vroiam să fiu independentă, să nu-mi spună nimeni la ce oră să vin şi când să plec. Vezi, acesta e lucrul cel mai greu de înţeles în România. Libertatea are un gust extraordinar. Noi nu muncim mai puţin ca la un patron. Dimpotrivă. Dar eu decid ce fac, încotro merg. Nu e vorba de ceva specific doar firii mele. E ceva specific condiţiei umane."(Viorica) "Poţi descoperi astfel lucruri neplăcute. De pildă, că nu eşti deloc ceea ce credeai că eşti. Apoi, în afaceri se mai şi pierde. Acum toţi suportăm o recesiune mai lungă ca de obicei. Dar nu mai intru în panică. Am învăţat să-mi controlez sentimentele, să am sentimente pe termen lung, să nu mă tem de viitor. Oamenii se tem, în România, de viitor. În America, nici o slujbă nu e definitivă, pentru toată viaţa. De fapt, o astfel de slujbă e socotită, de regulă, un calvar. Nimeni nu se teme de viitor. Viitorul ţi-l construieşti, ţi-l proiectezi. Cum să-ţi fie frică de un lucru conceput de tine? Aş spune că viaţa te înzestrează cu o curiozitate nouă: ia să vedem cum o să fie!?"(Viorica) "Trebuie să aştepţi schimbarea ca pe o binefacere, să nu te temi de nou. De asta am venit în America: să-mi pot trăi profesiunea ca pe o continuă bucurie. Am griji. Mereu am griji mai mari decât cele de ieri. Cine duce o viaţă uşoară, fără griji, nu poate să spună că se bucură de viaţă. Nu are dreptul să spună asta."(Victor) "Eu, repet, am avut în câteva rânduri noroc. Dar ca să întâlneşti norocul, trebuie să mergi numai pe drumul pe care acesta poate să apară."(Viorica) "Când începe criza, deodată un client se răzgândeşte, dispare comanda unui spital, a unui bloc cu birouri. Dar nu e un motiv să disperi. Apare alt client."(Victor) "Angajarea în America e la fel de simplă ca dezangajarea. Spui sorry, mâine e ultimul cec. Şi, salut! Nimeni nu te urăşte pentru asta. Când ai o nouă comandă, chemi oamenii şi treaba e OK."(Viorica).

Tudor OCTAVIAN

Dosar

Eu cred ...

Convorbire cu Petru BURCĂ, deputat independent

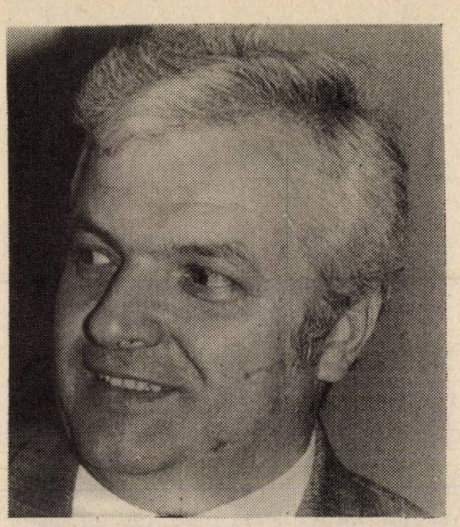

— Ce şanse credeţi că are diaspora românească de a deveni un puternic lobby pentru România?

— Subiectul, problematica emigraţiei, s-a aflat în România la index într-un interval de ani care delimitează o întreagă generaţie.După '89 s-a făcut foarte puţin pentru suplinirea acestei serioase legături dintre românii din ţară şi cei din afara graniţelor, fie că este vorba de minoritarii români din ţările vecine, fie dacă ne referim la românii din emigraţie precum şi la cei din exil. Astfel, este explicabil faptul că opinia publică românească este informată sumar cu privire la emigraţie, atât în ceea ce priveşte răspândirea ei, cât şi privind specificul problematicii emigraţiei române în comparaţie cu comunităţile de emigraţie provenită din alte ţări. Interesează, evident, în mod prioritar, specificitatea emigraţiei române comparată cu aceea a emigraţiei din alte ţări din Estul european.

Comunităţi româneşti de emigraţie semnificative există în mai toate statele Europei de Vest, în Statele Unite şi Canada, precum şi în Israel. Se cunoaşte mai puţin faptul că în America Latină trăiesc circa 60 000 de români, că emigranţi români trăiesc în Australia şi un număr mai mic în Africa.

Într-o situaţie de un tragism cumplit se află câteva mii de români basarabeni exilaţi în Extremul Orient siberian ca urmare a deportărilor cu scop de exterminare ordonate de Stalin.

Şansa diasporei române din Apus de a se constitui într-un factor eficient de lobby românesc în ţările de adopţiune depinde, după opinia mea, în mod prioritar de următorii factori pe care îi ierarhizez astfel:

1. calitatea şi intensitatea legăturilor economice şi spirituale cu ţara, concepţia politică şi gradul de instituţionalizare a acestor legături în iniţierea cărora statul român trebuie să-şi asume rolul iniţiator;

2. forţa economică şi gradul de integrare în structurile sociale şi politice ale ţării de adopţiune;

3. nivelul de organizare, coeziunea şi constanţa contactelor/ comunicării între membrii comunităţii din diasporă;

4. mărimea comunităţii;

5. gruparea/dispersia familiilor de emigranţi pe teritoriul ţării de adopţiune.

Dar fiind că, dintre ţările din blocul comunist până în 1989, România a desfăşurat cea mai aberantă politică faţă de diaspora sa, iar după 1989 nu s-a lucrat cu profesionalism în elaborarea unui sistem de măsuri şi formule de conlucrare a autorităţilor statului cu românii din emigraţie, câştigarea încrederii diasporei şi statuarea pe această bază a unor relaţii strânse de colaborare constituie principalul obiectiv care trebuie avut în vedere.

Faptul că în diaspora românească există o dezbinare care reproduce, parcă, dezbinarea din societatea românească trebuie recunoscut oricât de dureros ar fi acest lucru. Este un adevăr pe care nu-l poate eluda nici un factor de decizie din ţară în situaţia în care se preocupă cu bună-credinţă de îndreptarea acestei stări de lucruri. Ameliorarea situaţiei diasporei române, avându-se în vedere aspectele la care m-am referit, precum şi multe alte aspecte ar putea constitui punctul de plecare în transformarea ei într-un factor de lobby politic şi comercial eficient menit să susţină demersurile oficiale ale statului român în această privinţă. Până când o politică coerentă de promovare sistematică a legăturilor pe multiple planuri cu diaspora română nu va fi elaborată, ca şi componentă integrată politicii generale a statului român pe linie prezidenţială, parlamentară şi guvernamentală, nu se poate spera în transformarea diasporei române într-un autentic factor de lobby politic al României.

Cred că, din acest punct de vedere, avem toate motivele să ne străduim a învăţa de la greci, unguri şi polonezi.

— Ce ar trebui să se întreprindă la nivel oficial (Guvern, Ministerul Afacerilor Externe) pentru ca românii din diaspora să acţioneze în favoarea României?

— Departamentul de cultură, presă şi relaţii cu diaspora este doar o formă incipientă de abordare instituţionalizată a problematicii atât de complexe a raporturilor cu diaspora. Eu cred că factorii de putere nu pot fi decât de acord cu o astfel de afirmaţie. Chiar dacă domnul Adrian Dohotaru - ministrul secretar de stat, şeful departamentului- este un om remarcabil, mă îndoiesc că are create toate oportunităţile şi i se acordă un sprijin substanţial în a soluţiona problemele complexe ale legăturilor cu diaspora încât să ne putem compara cu alte state din Estul post comunist, în această privinţă. Dacă diasporele altor state din Est le sunt profund ataşate şi lucrează în mod declarat şi în folosul ţării lor de origine, noi nu ne aflăm într-o situaţie similară. Suportăm, deci, consecinţele politicii de contrapunere a românilor împotriva românilor, de sorginte kominternistă.

Va trebui, deci, să lucrăm asiduu pentru a înlătura suspiciunile, întrucât, chiar dacă, aici, acasă, ne-am debarasat de ideea că toţi aceia care au plecat din ţară sunt "duşmanii poporului", românilor din diaspora nu le-a format nimeni convingerea că actualul stat român nu le este ostil şi nu-i priveşte cu neîncredere. Din această perspectivă încrederea diasporei în regimul politic din România este un factor decisiv. Trăind în climatul social al unor ţări care şi-au constituit sisteme democratice validate de decenii, sunt de înţeles exigenţa sporită şi dorinţa de schimbare profundă a situaţiei social-politice din România manifestată în colectivităţile diasporei româneşti.

— Ce măsuri legislative ar trebui luate pentru a-i favoriza pe investitorii din străinătate de origine română?

— Nu cred că în legătură cu stimularea investitorilor de origine română care trăiesc în străinătate pot fi luate măsuri favorizante, fără a aduce atingere reglementărilor juridice internaţionale. Faptul că majoritatea membrilor comunităţilor româneşti din exil au cetăţenie română sau dublă cetăţenie constituie circumstanţe favorizante pentru investitorii români care trăiesc în străinătate. Ca cetăţeni români beneficiază de toate prerogativele care decurg din aceasta. Este cert că principala componentă de întărire a legăturilor României cu diaspora este cea economică. Dacă românii din străinătate vor constata că în ţara lor s-a creat cadrul derulării de afaceri profitabile, ei vor deveni factori de lobby economic românesc prin medierea pe care pot să o facă cu firme din ţările în care trăiesc, în general cu firmele din Apus. Este necesar ca legislaţia economico-financiară din România să ofere suficiente garanţii, de care beneficiază cu prioritate emigraţia sub următoarele aspecte:

- investitorii români din emigraţie să aibă certitudinea că investiţiile lor în România sunt la fel de profitabile ca cele din ţările de adopţiune;
- înlăturarea îngrădirilor bancare de transfer al beneficiului în valută;
-convertibilitate reală, prin excluderea cursului de schimb artificial şi eradicarea pieţei negre a devizelor (care exprimă de fapt cursul real al monedelor forte).

Este iluzoriu a se crede că românii din emigraţie îşi vor putea permite luxul de a opta pentru afaceri în România atâta timp cât ei pot face afaceri mai rentabile în altă parte. Este cert că preferinţa emigraţiei române de a face afaceri **acasă** se va manifesta de îndată ce eficienţa afacerilor în România va fi comparabilă cu eficienţa afacerilor în ţările de adopţiune. Garanţiile pe care le-am amintit sunt factori psihologici şi motivaţionali esenţiali pentru reinvestirea profiturilor în România. Pe aceste certitudini conferite de stabilitatea legislaţiei economice, bancare şi fiscale se poate întemeia un lobby românesc autentic promovat de către emigraţie şi de partenerii ei. Lobby-ul politic este consecutiv acestuia pentru că succesul şi garanţia afacerilor profitabile în România generează de la sine încredere în sistemul politic.

Bucureşti, 3 iunie 1993

Convorbire realizată de

Mirela IAMANDI

Aproape de Miracol

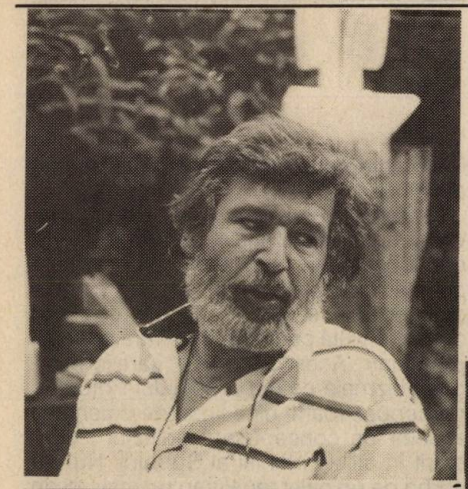

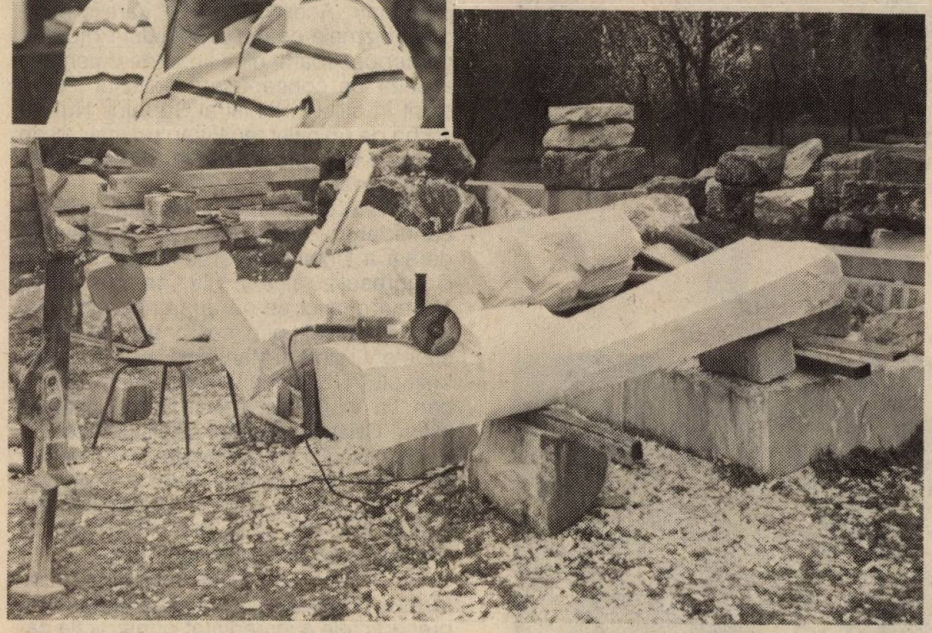

Sculptorul Nică Petre a câştigat, pentru Canada, foarte importantul premiu de sculptură "The Ueno Royal Museum Award", la cel de-al şaptelea concurs internaţional THE HENRY MOORE GRAND PRIZE EXHIBITION, 1991, Hakone, Japonia. Acest concurs are o istorie marcată de nume mari - premiul anului 1990, spre exemplu, i-a revenit celebrului César - şi de rigori la fel de mari. E un concurs cu invitaţi. În ediţia 1991, au fost solicitaţi să trimită lucrări 740 de sculptori, nume de circulaţie şi lideri ai generaţiilor lor. Pentru Nică Petre, accesul în etapa finală de 21 de participanţi a însemnat cel mai fructuos moment al carierei sale de canadian.

Artistul a plecat din ţară în 1980. Povestea integrării în lumea artistică din Toronto, povestea eşecurilor şi a izbânzilor unui sculptor aflat la momentul de culme al ideii creatoare e pasionantă şi ar trebui cunoscută de artiştii români. "**Am o vârstă** - spune Nică Petre într-un interviu - **la care pot fi iertat dacă îi îndemn pe sculptorii români, care au de la natură mare har, să îndrăznească mult. Să vrea să fie artişti ai lumii, să vrea să cunoască lumea şi lumea să-i cunoască pe ei**".

Sculptorul **Nică Petre** *(Toronto). Premiul The Ueno Royal Museum, din Hakone, Japonia, la cel de al şaptelea concurs internaţional de sculptură The Henry Moore Grand Prize Exhibition*

Unul din atelierele, în aer liber, ale pictorului: Pendeli, Grecia

Nică Petre e unul din cei mai activi artişti de origine română din toată America de Nord. În fiecare an, el editează un catalog al prezenţelor, în galerii canadiene şi pe aiurea. "**Ca să te integrezi** - observă artistul - **nu e nevoie să te dezrădăcinezi. Trebuie doar să continui şi să impui ceva. Vedeţi, totul pleacă aici de la felul în care e considerat artistul. În socialism, se spunea că artistul e necesar societăţii, că el trebuie îndrumat şi protejat. Artistul e în Canada o pasăre rară. El nu e protejat, ca poştaşul, de legile statului. Artistul e un individ care poate să existe dar poate şi să nu existe. Când demonstrează că are un rol, că tot ceea ce face are valoare, e acceptat, e preţuit, e sprijinit. Eu, la cincizeci de ani, deşi aveam o biografie artistică reală în ţară şi, oarecum, şi în Europa, de vreme ce participasem la o expoziţie de însemnătatea Bienalei de la Veneţia, a trebuit să-mi cuceresc un statut**".

Catalogul, de care aminteam, reţine, între altele, următoarele prezenţe: Expoziţie de grup la The Greater Reston Arts Center, Virginia, SUA (trei lucrări în lemn), Expoziţie de grup la The Consilium Gallery Art Show, Scarborough, Canada (o lucrare), Expoziţie personală la Toronto, Hilton, cu ocazia vizitei în oraş a regelui Mihai I, Expoziţie de grup la Burlington County College, New York (patru lucrări), Expoziţie de grup la Western Michigan University (cinci lucrări), participări cu lucrări la expoziţii de grup la Artspace, Lima, Ohio, St.John Uihlein- Peters Gallery, Milwaukee, Wisconsin, la Bienala de sculptură Fujisankei Japonia, la alte câteva manifestări de grup şi simpozioane artistice, precum şi la Concursul pentru Monumentul Unirii de la Alba Iulia.

Nu am transcris lista întreagă a activităţilor publice, dar din ce citim se poate deduce legea muncii de sculptor a lui Nică Petre. De altfel, a mărturisit-o în mai multe ocazii: "**Când am venit în Canada, mă aşteptam ca oamenilor să nu le spună nimic nu doar numele meu, dar şi felul meu de a fi nu ca sculptor. Aveam şi am încă resurse, aveam şi am o motivaţie sufletească foarte puternică. Mai puţin decât nimic, ce puteam să pierd? Eu veneam ca un om care pierduse totul. Ce e un sculptor fără desenele şi sculpturile lui?... Una e să nu mai ai nimic şi alta să nu poţi dovedi ce ai avut. Am pornit-o de la zero, la o vârstă când mulţi se grăbesc să facă un prim bilanţ important al vieţii lor de creator...**"

Nică Petre şi-a organizat, prin urmare, un program de participări foarte bogat, controlat, cu un calcul foarte ambiţios al efectelor. Nică Petre e un artist care nu acceptă înfrângerea. Tot ceea ce pe un altul l-ar fi descurajat pe el l-a îndârjit. Un electronist învaţă limba şi devine electronist canadian. Un artist e o infinitate de impresii cumulate într-o idee de prezenţă culturală şi, mai ales, un număr de opere apărate şi promovate, ca fapt de spirit, de un patrimoniu. Într-un deceniu, într-o lume artistică nouă, destul de indiferentă cu cei veniţi "din Est", Nică Petre a izbutit o performanţă vecină cu miracolul: există ca sculptor de care se ţine seama.

Tudor OCTAVIAN

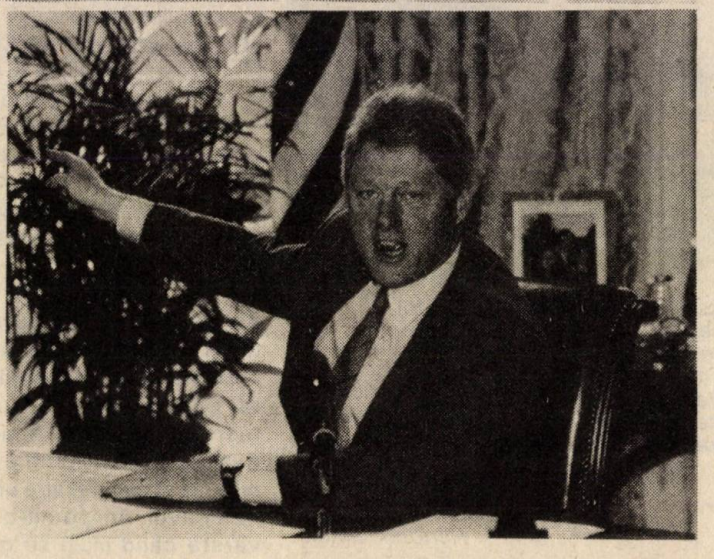

CASA ALBĂ

al treilea pol al Pământului

De-a lungul celor peste două sute de ani de la obţinerea independenţei, la conducerea Statelor Unite s-au perindat 42 de preşedinţi. Fiecare cu ideile, opiniile şi programul său, dar cu un singur punct comun: 1600, Pennsylvania Avenue. Locul unde s-au luat şi se iau, azi mai mult ca oricând, cele mai importante decizii privitoare la mersul politicii mondiale. Reşedinţa celui mai puternic şef de stat din lume.

Pentru un turist englez care a vizitat Washingtonul în 1838, Casa Albă nu era decât o locuinţă burgheză. "Clădirea este de mărimea caselor de ţară pe care le deţin la noi acei membri ai înaltei societăţi ce duc o viaţă confortabilă şi fără pretenţii prea mari". Acest "John Bull" care îşi plimbase cizmele pe malul fluviului Potomac percepuse foarte bine lipsa de ostentaţie a celor ce concepuseră edificiul , construit în stilul colonial al Sudului. Nu era vorba de un palat regal sau princiar, ci de locuinţa unui preşedinte al Statelor Unite ale Americii.

În 1787, mai multe oraşe şi-au anunţat candidatura pentru a deveni capitala federală a Uniunii. George Washington şi Congresul au ales, în 1791, terenul neutru al unui district ce nu aparţinea nici unui stat. Şi astfel, prin cesionări făcute de statele Virginia şi Maryland, a luat naştere districtul Columbia. Preşedintele american l-a însărcinat pe arhitectul francez Pierre-Charles L'Enfant să deseneze planurile oraşului şi să-i aleagă un loc pentru reşedinţa prezidenţială. Fost elev al Academiei regale de pictură, L'Enfant se angajase în 1776, la numai 23 de ani, în armata revoluţionară americană.

În 1792, în urma unor conflicte de interese, francezul a părăsit lucrul, iar preşedintele a încredinţat construcţia casei lui James Hoban. O casă în care Washington nu a mai apucat să locuiască. El a murit cu un an înainte de terminarea lucrărilor, lăsând în grija succesorului său, John Adams, inaugurarea, în anul 1800, a unei clădiri de două etaje. Care, însă, a fost distrusă de trupele britanice în august 1814. Hoban a condus reconstrucţia ei cu începere din 1817. El i-a adăugat terasele şi porticurile: cu colonade la nord şi semicirculare la sud.

În această casă, care îşi datorează numele de "albă" varului dat pe faţadele înnegrite de incendiul provocat de englezi, şantierul pare a se fi instalat definitiv. Toţi "chiriaşii" şi-au pus amprenta pe reşedinţa lor temporară. În 1902, Theodore Roosevelt a adăugat o aripă întreagă! Dar, pe lângă înfrumuseţări, se impuneau şi reparaţii. Harry Truman, după ce fiica sa Margaret era să se prăbuşească prin podeaua putrezită în timp ce cânta la pian, a restaurat întreaga clădire. El a înlocuit şarpanta de lemn cu grinzi de oţel. Tot lui i se datorează şi balconul cel mare, care se deschide spre grădină. De asemenea, grijuliu cu timpul său liber, el a instalat şi trei piste de bowling. Franklin D.Roosevelt a construit o piscină, care a fost mai târziu acoperită şi transformată în sală de presă. Dar, pentru şedinţele sale zilnice de înot, Gerald Ford a amenajat alta. In

ceea ce îl priveşte pe George Bush, grija lui cea mare a fost să mărească bucătăriile. Dar decoraţiunea interioară de acum a încăperilor este, pentru mulţi, opera lui Jackie Kennedy. "Prima Doamnă" s-a străduit să adune mobilele, covoarele şi operele de artă răspândite de predecesorii soţului ei. Astfel, valori incomparabile şi-au regăsit locul în saloanele reşedinţei prezidenţiale.

Aceasta numără 132 de încăperi. Câteva mii de persoane admiră în fiecare zi saloanele de recepţie, sala de bal lungă de 24 m, salonul Tratatelor sau camera Abraham Lincoln. Intr- adevăr, Casa Albă este un obiectiv de mare interes al turismului naţional. Sloganul "casa noastră este a voastră" reprezintă regula absolută a tuturor ocupanţilor. Dar aceasta nu se poate realiza fără cheltuieli mari. Mobilierul este frecvent deteriorat de vizitatorii mai puţin "delicaţi", iar gunoaiele lăsate în urmă de o adevărată cohortă de curioşi atrag şobolanii. Unul din aceste rozătoare hoinare a speriat-o pe Nancy Reagan în piscină. Un altul a muşcat-o pe căţeluşa sa Millie. Alte vremuri: "splendida mizerie a Casei Albe" de care vorbea Thomas Jefferson s-a schimbat. Unii preşedinţi au pomenit de o "cuşcă de aur". Ei făceau aluzie la supravegherea severă la care erau supuşi. Datorită actelor teroriste, din anii '80 reşedinţa este înconjurată de bariere înalte de beton. Preşedintele nu poate face un singur pas fără a fi escortat de gărzile sale de corp. George Bush precizase că înţelege să iasă singur la restaurant sau la un spectacol. Spre groaza serviciului de securitate, risipită însă repede de lipsa de timp liber a preşedintelui.

Şeful statului îşi petrece o mare parte din zi în faimosul birou oval, încăperea unde se iau hotărârile care angajează viitorul omenirii. Masa de lucru din mahon a fost dăruită de regina Victoria. Pe jos se află un covor albastru foarte mare, ornat cu 40 de stele şi cu sigiliul prezidenţial. Biroul este decorat în funcţie de gustul preşedintelui. Ronald Reagan, ca un adevărat californian, atârnase pe pereţi pânze ce reprezentau scene ale cuceririi Vestului. George Bush instalase statuia unui cal, oferită de suporterii săi texani. Nimic nu este auster: ferestrele cabinetului de lucru dau în grădina de trandafiri. La subsol, în "situation room", unde se iau deciziile cele mai importante, lumina zilei nu intră niciodată. Aici, printre pereţii acoperiţi de hărţi, preşedintele îşi arată cu adevărat puterea pe care i-a încredinţat-o poporul american.

"Dacă sunteţi tot atât de fericit să intraţi în această casă pe cât sunt eu s-o părăsesc, atunci sunteţi cel mai fericit om din lume", spunea James Buchanan primindu-l pe Abraham Lincoln. Bill Clinton este al 42-lea preşedinte care a trecut pragul prestigioasei reşedinţe.

(din "Point de Vue", 2 februarie 1993)

Traducere şi adaptare

Dinu BUCŞAN

Casa Albă

"LOCATARII" CELOR DOUĂ SECOLE

John Adams (1797-1801)	Abraham Lincoln (1861-1865)	Calvin Coolidge (1923-1929)
Thomas Jefferson (1801-1809)	Andrew Johnson (1865-1869)	Herbert Hoover (1929-1933)
James Madison (1809-1817)	Ulysses Grant (1869-1877)	Franklin Roosevelt (1933-1945)
James Monroe (1817-1825)	Rutherford Birchard Hayes (1877-1881)	Harry Truman (1945-1953)
John Quinci Adams (1825-1829)	James Garfield (1881)	Dwight Eisenhower (1953-1961)
Andrew Jackson (1829-1837)	Chester Arthur (1881-1885)	John Kennedy (1961-1963)
Martin Van Buren (1837-1841)	Stephen Cleveland (1885-1889)	Lyndon Johnson (1963-1969)
William Harrison (1841)	Benjamin Harrison (1889-1893)	Richard Nixon (1969-1974)
John Tyler (1841-1845)	Stephen Cleveland (1893-1897)	Gerald Ford (1974-1977)
James Polk (1845-1849)	William Mc Kinley (1897-1901)	Jimmy Carter (1977-1981)
Zachary Taylor (1849-1850)	Theodore Roosevelt (1901-1909)	Ronald Reagan (1981-1989)
Millard Fillmore (1850-1853)	William Taft (1909-1913)	George Bush (1989-1993)
Franklin Pierce (1853-1857)	Thomas Woodrow Wilson (1913-1921)	Bill Clinton (1993 - ?)
James Buchanan (1857-1861)	Warren Harding (1921-1923)	

ANTHONY SUMMERS

CONSPIRAȚIA.

Cine l-a ucis pe președintele KENNEDY

3

George de Mohrenschildt, prietenul lui Oswald şi colaborator al CIA

Din nou în Statele Unite

În iunie 1962 Lee şi Marina Oswald părăsesc Uniunea Sovietică. Aşa cum s-a văzut, nici la ieşirea din URSS, nici la intrarea în Statele Unite nu au întâmpinat nici un fel de dificultăţi. Dimpotrivă, lucru curios, la revenirea în SUA Departamentul de Stat a apelat la Ministerul Sănătăţii, Educaţiei şi Serviciilor Sociale pentru a obţine un ajutor presupusului transfug. Un alt lucru ciudat, remarcă Summers, este faptul că, potrivit declaraţiilor agenţiilor de informaţii americane, la revenirea în ţară el nu a fost interogat în legătură cu şederea sa în Uniunea Sovietică.CIA şi FBI au declarat după asasinat că multă vreme nici măcar nu ştiau de prezenţa lui Oswald acolo, deşi, potrivit unor documente şi fotografii, atât la Moscova cât şi la Minsk Oswald s-ar fi întâlnit cu americani care erau ,direct sau indirect în legătură cu CIA. În plus, mulţi membri ai organizaţiilor ce se ocupă cu activitatea de informaţii şi-au manifestat neîncrederea faţă de declaraţiile CIA, FBI sau ale agenţiilor militare de informaţii privind lipsa de interes a acestora pentru Oswald. Summers a găsit mai multe documente ale CIA care indicau că în vara anului 1962 agenţi ai CIA ar fi interogat "un fost marinar american care a lucrat într-o uzină de radio din Minsk, după întoarcerea acestuia din URSS."

Revenind în ţară, Oswald s-a stabilit în Texas, la Fort Worth, unde şi-a găsit de lucru la o fabrică. Tot în aceeaşi perioadă începe să-şi formeze o reţea de contacte sociale şi intră în legătură cu familii de emigranţi ruşi sau descendenţii acestora. Aici face cunoştinţă cu o persoană care, potrivit autorului, "a devenit mentorul şi prietenul său şi care putea avea motive deosebite şi secrete pentru acest lucru. Era vorba de George de Mohrenschildt, un geolog - petrolist şi care nu era numai geolog". Personalitatea lui era atât de puternică încât nici măcar Comisia Warren nu a putut-o ignora dar nu i-a acordat o prea mare atenţie.

Oswald şi "Baronul"

De Mohrenschildt provenea dintr-o familie de nobili ruşi. Tatăl său - care avea titlul de baron - fugise din Rusia în timpul revoluţiei şi se stabilise în Polonia unde fiul său urmase şcoala militară de cavalerie, apoi absolvise universitatea în Belgia. La 27 ani G. de Mohrenschildt vine în SUA unde pătrunde în cele mai bune cercuri de pe coasta de est, făcând cunoştinţă şi cu familia Bouvier, părinţii viitoarei Jacqueline Kennedy. În anii '40 ia "master"-ul în geologie la Universitatea din Texas, intră în industria petrolieră şi, datorită meseriei lui, următorii 20 de ani călătoreşte în întreaga lume. În afara activităţii sale profesionale, de Mohrenschildt s-a ocupat şi cu strângerea de informaţii.

În timpul celui de-al doilea război mondial, el a fost suspectat că ar fi făcut spionaj în favoarea Germaniei naziste dar alte indicii au arătat că de fapt era omul aliaţilor. Potrivit propriilor declaraţii, el ar fi lucrat pentru francezi, strângând date despre persoane implicate în activităţi progermane. Mohrenschildt şi-a exprimat dorinţa să lucreze pentru OSS, strămoşul CIA, dar a fost respins din cauza suspiciunii că ar fi lucrat pentru germani. În anii '50 însă, aceasta n-a mai constituit un obstacol pentru a fi utilizat de CIA. Se pare că în timpul călătoriilor lui profesionale în Cuba, Africa de Vest, Iugoslavia, America Centrală, ar fi cules numeroase date pe care CIA le-a transmis şi altor agenţii. Cunoscând toate acestea, scrie Summers, nu este greu de presupus că De Mohrenschildt putea fi un candidat ideal pentru a-l descoase pe Oswald în ce priveşte experienţa lui sovietică, deşi el a afirmat că l-a cunoscut pe Oswald prin intermediul unui agent al CIA din Dallas, J.Walton Moore. După ce l-a întâlnit pe Oswald, De Mohrenschildt l-ar fi întrebat pe Moore despre el şi acesta i-a dat un răspuns din care reieşea că-l cunoştea. În 1977, De Mohrenschildt a declarat că de fapt Moore l-ar fi încurajat să-l frecventeze pe Oswald, că fără această încurajare nu s-ar fi apropiat de el. "Nu există nici un dubiu, conchide Summers, că, cu sau fără ştiinţa lui, Oswald a fost controlat de CIA din momentul în care a revenit în SUA. Şi nu există nici un fel de dubiu că George de Mohrenschildt a avut o influenţă directă asupra vieţii lui Oswald".

De Mohrenschildt, deşi cu 30 de ani mai în vârstă decât Oswald, s-a împrietenit cu acesta, i-a ascultat relatările despre Uniunea Sovietică,. l-a sfătuit, l-a îndrumat, l-a ajutat din punct de vedere material. Sfătuit de acesta, Oswald şi-a părăsit serviciul bine remunerat de la Fort Worth şi a plecat la Dallas, unde cu ajutorul lui De Mohrenschildt şi-a găsit un serviciu la o societate de artă grafică unde erau necesare cunoştinţe de fotografie pe care Oswald era nerăbdător să le dobândească. Societatea avea contracte şi cu Serviciul de hărţi al armatei americane, această activitate implicând folosirea unor materiale obţinute de avioanele de spionaj U2,